

Upravništvo: Ljubljana, Knafjčeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošti. Ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izloja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafjčeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Sirossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Samozavest v miru

Začetek nove vojne v Evropi je našel večino evropskih držav vojaško-polnoma pripravljene. Tudi države, ki nikdar niso mislile na spopade s komurkoli, ki so celo skušale storiti vse, da bi vojne sploh nikdar več ne bilo, in ki so se ob samem njenem izbruhu takoj zavarovale z objavo stroge nevtiralnosti v sedanjem konfliktu, so se že mesce poprej z največjo naglico in z največjo požrtvovalnostjo vseh svojih državljanov pripravile za vsak primer. Švica — država, ki je tako rekoč od vsega svojega začetka samo nevtiralna, in to po želji in v interesu vseh treh sosednih veselil — je letos prvič v svoji zgodovini proglasila splošno mobilizacijo in poslala na svoje meje okoli pol milijona vojakov, vsemu civilnemu prebivalstvu doma pa naložila omejitve, kakršnih švicarsko ljudstvo nikdar ni poznalo, niti ne v štirih letih zadnje svetovne vojne. Pred dnevi smo čitali, da je švicarska vlada predpisala celo enoten kruh, kar gotovo preseneča poznavalce švicarskega udobja.

Ali bi smeli iz tega sklepati, da se je Švica znašla neposredno pred nevarnostmi, zaradi katerih je sklenila, da se tako temeljito pripravi? Prav gotovo bi se motili, ako bi postavljali take zaključke. Nihče ne more Švid očitati, da ni miroljubna država, saj je bila od nekaj sedež vseh neštehtih mednarodnih organizacij, katerih glavna naloga je delo za poglavitve mednarodnih odnošajev in boljše mednarodno ureditev, ki naj bi vojno za vselej onemogočila. Ako si je Švica kljub temu prostovoljno naložila toliko obrambnih žrtev, je to nedvomno storila samo zato, da sedanjem razmeram primerno zavaruje svojo nevtiralnost in s tem svojo svobodo in neodvisnost.

Prav tako ni bilo odveč poudarjati miroljubne namene vseh malih in srednjih držav na severu Evrope, združenih v tako zvanem osksem nevtiralnem bloku, ki obsega Belgijo, Luksemburg, Dansko, Nizozemsko, Norveško, Švedsko in Finsko. Nekatere izmed njih, kakor na primer Belgija, Norveška in Švedska, so podobno kakor Švica, tako rekoč že po sami značbi nevtiralne države. Onim na skrajnem severu Evrope so bila v zadnji svetovni vojni prizanešana vsa njena zla, dočim jim je njihova nevtiralnost nudila neštete koristi, ki jih njih narodi vedo še danes ceniti. Nič ni torej bolj naravno od njihove skupne volje, da se tudi to pot ne pridružijo nobeni vojni fronti, temveč da ostanejo izven oboroženih spopadov in si tako prihranijo vse velike žrtve vojne.

Navzlic temu pa se niti ena izmed njih ni to pot odpovedala obrambnim ukrepom, ki jih v tako strogi meri še nikdar v svoji zgodovini niso poznale. Ne le, da je bila sedaj tudi v teh državah izvedena mobilizacija in so morali državljani po dolgem spet navaditi na vojaško suknjo, ki je že desetletja niso imeli na sebi, temveč so se morale vlade vseh teh držav po zgledu drugod odločiti tudi za skrajno nepriljubljene, a nedvomno nujno potrebne omejitve običajnih svoboščin in pravic ter materialnih ugodnosti svojih državljanov. Ti so seveda vse te omejitve razumeli. Zato se zaradi njih niso razburjali in niso podlegali nobenim senzacijam, ker so dobro vedeli, da jih njih države niso odredile zato, ker bi obstojala kaka neposredna nevarnost vpleta v vojno, ki ne sega na njih področja, temveč samo zato, da za vsak primer zavarujejo prav to, kar izraža njihovo skupno voljo — svojo nevtiralnost.

Moderna vojna se s preteklimi vojnami že skoro v ničemer ne razlikuje primerjati. Drugačne so njene metode, drugačna je njena taktika, drugačne so tudi njene nevarnosti za one države, ki hočejo ostati izven nje. Proti tem nevarnostim ni zadostujejo samo sklepi vlad, potrebna je odpornost vseh državljanov. Velika večina evropskih držav je ostala izven sedanjega konflikta. Vse brez razlike žele ostati v tem položaju tudi v vsem nadaljnjem razvoju borbe. Toda poznavanje dejanskega položaja in previdno računanje z vsemi možnostmi, ki jih zlasti v dobi presenečenj, kakršna je sedanja, ne smejo izključevati, jim obenem narekuje strogo pripravljenost za vsak primer, seveda ne za napad, temveč izključno samo za obrambo lastne samostojnosti in neodvisnosti. Razume pa se samo po sebi, da take obrambne pripravljenosti ni mogoče doseči brez nujno potrebnih omejitev v vsem javnem in zasebnem življenju. Pri vseh zdravih in razsodnih narodih se v tej zvezi uveljavlja najbolj naraven nagon samoohrane, zavarovanja svojega lastnega samostojnega življenja, svoje nacionalne in državne neodvisnosti, ki ne more biti v nasprotju z voljo nobene države, raj bo v vojni ali ne. Tak nagon je le naraven

Mussolinijeva mirovna izjava

Italija je pripravljena podpreti vsako akcijo, ki stremi za obnovitvijo miru, želi pa, da Francija in Anglija ne priznata samo stanja, ki ga je ustvarila na Poljskem Rusija, temveč tudi stanje, ki ga je ustvarila Nemčija

Rim, 23. sept. br. Danes dopoldne je ministrski predsednik Mussolini v prisotnosti generalnega tajnika fašistične stranke v Beneški palači sprejel zastopnike fašističnih oblasti iz Bologne. Ob tej priliki je imel govor, v katerem je poudaril da bo sedaj po vrsti sprejel zastopnike fašističnih organizacij iz vse države, tako da bo stranka spet mobilizirana v vseh pokrajinah. Nato je nadaljeval:

Zbrali smo se v burnem trenutku, ko morda ni v igri le karta Evrope nego zemljevidi vseh kontinentov. Povsem naravno je, da so ti veliki dogodki vznemirili tudi Italijo. Vznemirjenje je izrabila peščica bednih ljudi, ki je poskusila te dni ustvariti posebno psihozo, ter je zato širila razne nemogoče stvari. Med njimi so bile take, ki so se nanašale tudi name in so bile naravnost smešne. K sreči te vesti niso mogle najti širšega odmeva, kar je tudi povsem razumljivo, saj je italijanski narod med najinteligentnejšimi in ne naseda sleherni izmišljotini. Pojavili so se ti ljudje po vseh kotih in odgovor, ki ga jim je treba dati, je tak, da bo treba pomesti iz teh kotov še zadnje ostanke frama-sonskih židovskih in drugih tujih protifašističnih elementov. V nobenem primeru ne bomo nikoli dovolili, da bi kdo škodil moralnemu in fizičnemu zdravju italijanskega naroda.

Italijanski narod ve, da ni dopuščen

vznemirjati pilota, ko ubira svojo pot, da ga ni mogoče spraševati, kam je trenutno namenjen. Italijanski narod ve, da mu je treba tedaj zaupati brez besed in vprašanj.

Italijanski narod ve, da se bom, kadar bo potrebno pojavil na balkonu te zgradbe. On tudi ve, da se bo, kadar se bom odločil, da stopim na balkon te zgradbe, zgodilo to le zato, da objavim enake zgodovinske sklepe, kakor se je to zgodilo 2. oktobra 1935 in 9. maja 1936. Zaenkrat pa to ni potrebno in naša politika je povsem v skladu z našimi narodnimi interesi, sporazumi in pakti, ki smo jih sklenili, pa tudi z željami vseh nevtiralnih narodov in poleg njih tudi z željami nemškega naroda, da se omeji spopad. Poljska je sedaj likvidirana. V Evropi še ni nastala prava vojna in jo je še mogoče preprečiti. Zaman si je ustvarjati iluzije, da se bodo ohranile ali obnovile stare pozicije, ki so bile obsojene na propast in jih je tudi realnost že likvidirala. Vsak spopad bi bil sedaj tudi zaman.

Pametno sta ravnali angleška in francoska vlada, da nista reagirali na rusko intervencijo na Poljskem, temveč priznali dejansko stanje, ker bi se drugače spor razširil. Težko pa bosta moralno opravili svoje ravnanje, ko nočeta tudi priznati dejanskega stanja, ki ga je ustvarila na Poljskem Nemčija. Zato

je čisto naravno, da se je v vsem italijanskem narodu pojavila želja, ki bodi obenem ukaz: Pripravimo se vojaško, da bomo lahko odgovorili na vsako eventualnost in da bomo lahko podprli vsak poskus, ki stremi za tem, da se vrne mir. Delati v miru in bdeti, to je in ostane cilj italijanskega naroda!

Odmev v Italiji

Rim, 23. sept. AA. (Stefani) Dopoldanski listi prinašajo v velikih naslovih čez vso stran gesla, ki jih je dal duce italijanskemu narodu v svojem govoru, ki ga je imel v Beneški palači. Pripravljati se vojaško, da bi mogli odgovoriti na vsako morebitnost, podpreti poskus miru. V komentarjih poudarjajo stališče Italije ter tri točke iz Mussolinijevega govora. Kar se tiče stališča Italije, pravi dopisnik lista »Giornale d'Italia«, da je popolnoma jasno. Italijanska stališča ima mednarodno osnovo, ker odgovarja političnim sporazumom in paktom, kakor tudi enodušni zavesti naroda in njegovih voditeljev, ki skrbijo za to, da bi omejili, ne pa razširili spopad. Toda to stališče ima tudi narodni temelj, ker je izraz očitnih in dejanskih koristi države, takih, kakor se kažejo v sedanjem neizvestnem stanju spopada. Po drugi strani to stališče ni pasivno, temveč nasprotno aktivno, ker gre za tem, da deluje po vseh mogočih poteh za mir in za vrnitev zavesti o temeljnih in skupnih dolžnostih Evrope. Italijanska politika mora spremljati dogodke v njihovem živem in spremenljivem teku. Ona nima izbirati. Zaradi tega se duce ne pojavlja

na balkonu Beneške palače in zaradi tega so Italijani ki imajo zaupanje v svojega šefa in veličino njegovih namer, poklicani, da nadaljujejo z delom in ne pozabijo na vojno, ki velja opreznost in žrtve.

Odgovor iz Londona

London, 23. sept. s. V zvezi z današnjim Mussolinijevim govorom opozarjajo v angleških političnih krogih na izjave, ki jih je podal v sredo v parlamentu ministrski predsednik Chamberlain, ko je dejal, da vojna s propadom Poljske ni končana, da se Anglija in Francija ne smatrate odvezani svojih obveznosti in da bosta vojno nadaljevali.

Italijansko-jugoslovanski odnošaji

Rim, 23. sept. p. Italijanski tisk tudi danes mnogo komentira nove politične momente na Balkanu. Listi ugotavljajo, da je italijanska miroljubna politika povsod napravila najugodnejši vtis. Grško-italijanski sporazum je prvo znamenje nadaljnega pomembnega razvoja, v katerem se bo položaj balkanskih držav glede na sedanjo vojno v Evropi znatno utrdil. Listi z zadovoljstvom beležijo tudi vesti, da so se zadnje dni odnošaji med med Madžarsko in Jugoslavijo ponovno zboljšali.

Milanski »Corriere della Sera« razpravlja podrobneje o italijansko-jugoslovenskih odnošajih in pravi, da se sedaj razvijajo v smeri, ki bo morda imela še zgodovinski pomen. Od zadržanja obeh jadranskih sosed je danes odvisna miroljubna ureditev jugovzhodnih problemov.

Demarkacijska črta še ni dokončna

Modlin, Varšava in polotok Hela še v poljskih rokah — Pred Varšavo je padel v boju bivši vrhovni poveljnik nemške vojske, general Fritsch — Rusi ujeli okoli 120.000 Poljakov

Berlin, 23. septembra. AA. (DNB) V angleškem in francoskem tisku prevladuje mnenje, da bo Nemčija drago plačala nemško-sovjetski pakt ob dokončni določitvi demarkacijske črte na Poljskem. Tisk teh držav misli, da je dobila Rusija velik del Poljske, ne da bi zvenetala za mečem. Berlinski politični krogi poudarjajo neute-meljenost takega pojmovanja in pristavljajo, da verjetno tako pisanje ne predstavlja mišljenje Londona in Pariza. Predvsem gre za angleško in francosko propagando, ki n. pr. trdi, da je Nemčija prekoračila svoje vojaške namene na vzhodu. Merodajni nemški krogi izjavljajo, da je argumentacija francoskega in angleškega tiska čisto napačna. Nemčija je večkrat poudarjala, da se demarkacijske črte ne smejo mešati z dokončnim določevanjem meja. Francoski in angleški tisk gre tako daleč, da govori o nemškem popuščanju napram Rusiji ter celo o slabosti Nemčije. Zaman so poskusi, da se nemško-sovjetsko sodelovanje oslabi z vestmi o prekoračenju nemških vojaških namenov na vzhodu. Nemške čete na Poljskem niso imele naloge zasedati čim več poljskega ozemlja, temveč v čim krajšem času uničiti poljsko armado.

»Der deutsche Dienst« pravi o nemško-ruski demarkacijski črti, ki teče od izvira reke San pod prelazom Użokom v Karpatih do vzhodno-pruske meje pri Johannesburgu, da je to precizna črta med Nemčijo in Rusijo. Sporazum o tej demarkacijski črti ni najnovejšega datuma, ker je obstojal že takrat, ko je sovjetska vlada izdala povelje, da njene čete vkrakajo na Poljsko. Na konferenci nemških in sovjetskih častnikov v Moskvi je bil ta sklep prečiščen samo glede podrobnosti, posebno pa glede borb, ki se še vodijo v raznih krajih. Predajo zasedenih krajev sovjetskim četam so Nemci izvršili na prijateljski način najprej pred Lvovom, sedaj pa se vrši v ostalih krajih. Predaja se vrši v tehničnem pogledu brezhibno, ter je vsaka sabotaža Poljakov nemogoča.

Moskva, 23. sept. s. Današnji ruski listi objavljajo na prvi strani nemško-ruski komunikle o določitvi demarkacijske črte

izraz samozavesti v vojni preizkušeni. a v miru prekaljenih narodov. Kamorkoli se danes ozremo v tabo-ru tako zvanih nevtiralnih držav, povsod nam stopajo v ospredje iste lastnosti narodov in njih poedincev v njih obrambni odločnosti, ki je daleč od kakršnihkoli vojnih namenov: stroga in vsestranska pripravljenost ne glede na omejitve, naložene poedincem, velika samozavest, trezna in mirna presoja dogodkov brez kakršnegakoli navduševanja, a tudi brez najmanjšega znaka malodušja in oklevanja v izpolnjevanju tega, kar nalaga država poedincem ne le v svojo korist, temveč tudi v korist vsakega posamičnega državljanja. Kjer so te lastnosti doma, tam ni mrzličnega beganja in zmedenosti, tam ni »lova za senzacijami«, tam ni preplaha in strahu, tam ni panike, ki je znak slabosti; tam kraljuje samo — samozavest v miru. Ta se ne

med nemško in rusko vojsko na Poljskem, kakor tudi zemljevide, na katerih je ta črta naznačena.

Rusko vojno poročilo

Moskva, 23. sept. br. Vrhovno poveljstvo ruske armade je izdalo davi vojno poročilo, v katerem ugotavlja, da se je ruski prodor vzhodno in severovzhodno od Varšave nadaljeval proti novi demarkacijski črti. Ruske čete so zavzele v zapadni Beli Rusiji brez večjih težav Bialistok in Brest Litovsk. Pričele so z očistevalnimi akcijami okrog Augustova in severovzhodno od Grodna.

V Ukrajini so ruske čete razbile ostanke poljskih čet, ki so se koncentrirale na področju okrog Sarnija. Ujetih je bilo več poljskih oddelkov, ki so operirali izolirano pod vodstvom nekaterih oficirjev. Ko so ruske čete pri Lvovu prešle v napad, da bi omajale odpor Poljakov pred mestom, se jim je predalo 6 poljskih divizij pod poveljstvom generala Langerja. Ruske čete so ujeli tudi večje število poljskih uradnikov. V času od 17. do 21. septembra je bilo ujetih skupno 120.000 poljskih oficirjev in vojakov, uplenjenih pa 380 topov, okrog 1400 strojne in mnogo drugih vojnih potrebščin.

Ruske monitorske flotile plovejo sedaj že po vsem gornjem Dnjestrju.

Nemška poročila

Berlin, 23. sept. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi izdalo naslednje vojno poročilo:

Lvov se je večerjal udal nemškim četam, ki so bile že na umiku. Pogajanja za preda-jo se razvijajo v sporazumu z ruskimi četami, ki stoje ob vzhodnem robu mesta. Pri preiskovanju in čiščenju gozdnih predelov ob Buzi je prišel v nemške roke 21. t. m. vrhovni poveljnik poljske kor-dorske armade general Bortnovski z vsem svojim štabom.

Po hudih bojih z obupno brančim se nasprotnikom je uspelo večerj nemškim

četam prekoračiti cesto ob južnem bregu Visle med Modlinom in Varšavo ter tako ločeno obe mesti obkrožiti. Ujetih je bilo več tisoč Poljakov.

Poljsko vojno poročilo

Varšava, 23. sept. br. Poveljstvo poljskih sil v Varšavi je izdalo pomoči vojno poročilo, v katerem pravi: Včeraj je bilo spet odbitih več tankovskih in pehotnih napadov na varšavska predmestja. Nemško letalstvo je ponovno bombardiralo mesto. Varšava je sedaj postala koncentracijska točka vseh poljskih sil za definitivni odpor proti sovražniku. Pri Modlinu, jugovzhodno Lublina, ob Gori Kalvariji in pri Lvovu so se večerj razvijali zelo hudi boji.

Varšavski župan je pomoči izjavil po radiu, da Poljaki trdno drže svoje položanje okrog Varšave ter da so ponekod celo pridobili na terenu. Njihov duh je nezlomljiv. Poljski četniki postajajo so-vražnim okupacijskim silam zmerom bolj nevarni in jih ogražajo posebno v jugo-zapadni Poljski.

General Fritsch

padel pred Varšavo

Berlin, 23. sept. br. Nemški poročevalski urad je objavil poročilo iz kancelarjevega glavnega stana, ki pravi, da je bivši vrhovni poveljnik nemške vojske general Fritsch, padel v boju pred Varšavo. V dnevnem povelju, ki ga je izdal za vso vojsko, se je kancelar Hitler spomnil za-slug pokojnega generala in je odredil, da bo pokopan na državne stroške.

General Fritsch je bil star 59 let. V svetovni vojni je bil dodeljen generalnemu štabu 4. armade. L. 1934. mu je bilo po-verjeno vrhovno poveljstvo nemške vojske. To funkcijo je opravljal vse do fe-bruaria 1938., ko so bile tik pred zasedbo Avstrije izvršene velike izpremembe v nemškem vrhovnem poveljstvu in je general Brauchitsch zavzel njegovo mesto. V juniju preteklega leta je bil general Fritsch rehabilitiran in je postal častni poveljnik nekega topniškega polka. Kot tak se je sedaj boril pred Varšavo.

Hitler na fronti

severne armade

Glavni štab vodje, 23. septembra. AA. (DNB) V toku včerajšnjega dneva je Hitler obiskal čete severne armade, ki so s hitrimi pohodi obkrožile ob Bugu poljsko armado. Ob tej priliki je lahko ugotovil strašne posledice bombardiranja nemškega letalstva ob železniški progi. Tako je ena sama bomba uničila oklopni vlak ter onemogočila vsak promet na tej progi. Vojaki iz Vzhodne Prusije in Mecklenburga, ki so se posebno odlikovali, so privedli Hitlerju navdušen sprejem. Hitler je odšel nato na neki hrib, odkoder je imel pregled operacij pri Varšavi. Ugotavlja se, da ob-stoji Varšava še vedno samo radi tega, ker imajo nemške čete napram njej humane ozi-re, da si varšavska posadka krši osnov-na vojna načela.

Berlin, 23. septembra. AA. (DNB) Vrhovni poveljnik letalskih sil, maršal Göring, je objavil naslednji dnevni ukaz:

Prva divizija topniškega protiletalskega polka št. 22 se je udeležila borbe na reki Iliži 8. in 9. septembra z največjo hrabrostjo ter je odbila številne in izredno nadmočne sovražne sile. Pri tem je padlo junaške smrti mnogo častnikov, podčastnikov in vojakov, kakor tudi sam poveljnik divizije. Njihovi junaški požrtvovalnosti vse do zadnjega diha se je treba zahvaliti, da je bila borba zmagovalno zaključena. S tem izrekom za njeno junaško vedenje hvaležnost in največje priznanje. Vse letalske sile se spominjajo s ponosom teh hrabrih mož, ki so padli v tem junaškem boju. Naj nam bodo svetel vzgled.

Polotok Hela se še drži

Rim, 23. septembra. AA. Messaggero prinaša dopis iz Gdansk, v katerem se naglašja, da so Nemci dozdaj zavzeli skoro ves polotok Hela. Nemške čete nadaljujejo svoje napredovanje. Dozdaj je bilo na polotoku Heli ujetih 18.000 poljskih vojakov.

Boji za Varšavo

Pariz, 23. septembra. AA. (Havas) Varšavska radio postaja 2 je sporočila snoti ob 20.45, da je sovražna artilerija snoti ponovno bombardirala predmestje Prago. Na zapadnem odseku sovražnik ni izvedel nobene akcije. Popoldne so nemška letala dvakrat bombardirala središče mesta. Protiletalsko topništvo je sestrelilo dve nemški letali. Mnogo jih v središču mesta je bilo porušenih. Žrtev je veliko.

Pariz, 23. septembra. AA. Poljski veleposlanik Lukasiewicz je po radiu izrazil varšavskemu županu Staržinskemu v ime-nu 500.000 Poljakov, ki žive v Franciji, občudovanje za junaštvo glavnega mesta Poljske. Sporočil je obenem, da ustanavljajo Poljaki v Franciji poljsko armado, v katero se prijavljajo poljski prostovoljci iz vsega sveta. Ta armada se bo borila ramo ob ramo s francosko in angleško vojsko, ter si bo vzela za zgled sedanje borbe Varšave.

Vdova Pilsudskega

na potu v London

Stockholm, 23. sept. z. Včeraj je pri-pelala semkaj z letalom vdova maršala Pilsudskega v spremstvu dveh hčerk in tajnika zunanega ministrstva. Iz Stock-holma so takoj nadaljevali pot v London.

Vorošilov se je vrnil s fronte v Moskvo

Moskva, 23. sekt. br. Vrhovni poveljnik ruske vojske Vorošilov se je danes vrnil iz Poljske v Moskvo. Bil je na inspekcijskem potovanju, ki ga je snoti zaključil.

Nad 100.000 beguncev iz Poljske na Madžarskem

Budimpešta, 23. sept. s. Po zasebnih ce-nitvah je pribežalo na Madžarsko iz Poljske že okoli 100.000 oseb, večinoma vojaš-tva. Vse ceste od meje so natrpane s transporti. Prebivalstvo sprejema poljske begunce zelo gostoljubno.

Madžarska obnovila odnošaje z Rusijo

Budimpešta, 23. sept. br. Madžarski do-pisni urad poroča, da so bili danes spet ob-novljeni diplomatski odnošaji med Madžar-sko in Rusijo. Za novega madžarskega po-slanika v Moskvi je bil imenovan Christo-fy. Ruska vlada mu je že dala agreement za diplomatsko službo v Moskvi.

Živahne operacije na fronti v Posarju

Vec nemških napadov na francoske postojanke ob reki Saari odbitih

Pariz, 23. sept. br. Francosko vrhovno poveljstvo je davi objavilo naslednje, 39. vojno poročilo: Včeraj je bilo v poznem popoldnevu odbitih več sovražnih napadov na naše postojanke zapadno od reke Saare. Ponoči je prišlo do živahnih operacij na vsej fronti, posebno pa na odsekih vzhodno od reke Saare, jugovzhodno od Dupont (Zweibrücken) in zapadno od reke Lauter.

Današnji listi v svojih posebnih poročilih s fronte ugotavljajo, da so Nemci okrog Saarbrückena pričeli izvajati zelo močan pritisk na francoske postojanke pod Saarim lokom, da bi jih oddaljile od posarskega centra. Toda vsi nemški napadi, ki so bili ves ta teden koncentrirani na to področje, so bili odbiti. Nemci so za te operacije angažirali eno od svojih oklopnih divizij, ki so jih premestili z vzhodne na zapadno fronto. Ta divizija pa je imela sprito strašnega obstreljevanja z Maginotove linije velike izgube, še preden je prav prišla v dotik s francoskimi prednjimi postojankami.

Pariz, 23. sept. br. O položaju na zapadni fronti je agencija Havas objavila daljša poročila v katerem ugotavlja, da se je na področju med Moselo in Renom položaj v toliki meri spremenil, da so pričeli sedaj Nemci s protinapadi, s katerimi skušajo razbremeniti posarski center pritiska, ki ga nanj izvajajo francoske sile od jugozapadne in vzhodne strani. Vsi nemški napadi, ki se jih je v zadnjih dveh dneh na področju med Saaro in Zweibrücknom zvrstilo že večje število, so bili gladko odbiti. Glavno vlogo je pri tem igralo težko topništvo na Maginotovi liniji in avtomatsko orožje francoskih prednjih postojank. Tako je postalo spet vse bolj živahno, zlasti na onih odsekih fronte, na katerih doslej še ni bilo večjih bojov, tako jugovzhodno od reke Blies in na področju med Vogelz in Renom, vzdolž rečice Lauter med Weissenburgom in Lauterburgom.

Medtem sta prišla na zapadno fronto Hitler in general Brauchitsch, kar kaže, da nameravajo nemške sile sedaj razviti na področju med Renom in Moselo vse bolj živahno akcijo. Francoske sile so pripravljene na nemški sunek. Tudi francoske prednje postojanke na nemškem ozemlju so bile ta teden tako zelo ojačane in utrjene, da bo Nemcem zelo težko izvajati kakršenkoli stvaren uspeh. O tem, da bi znova zavzeli Warndtski gozd, ne more biti nobenega govora.

Bern, 23. sept. br. Associated Press poroča, da so francoske čete zasedle že nad 80 krajev med Saaro in Moselo. Vojaki opazovalci izjavljajo, da so francoske čete povečale pritisk v Mozelski dolini, koder je v kratkem pričakovati večjih vojnih operacij.

London, 23. sept. br. Po informacijah iz zanesljivih virov so se danes jugovzhodno od Zweibrückena razvili luti boji za manjši gozd, ki so se ga pred dvema dnevmi polastili Francozi in se v njem močno utrdili. Nemci so tvegali tri množestvene napade na te postojanke, a so bili vselej krvavo odbiti. Francozi so s svojim avtomatskim orožjem uničili večje število tankov in naravnost kosili nemške pehotne oddelke.

Nemško poročilo

Berlin, 23. sept. br. Na zapadni fronti je bilo na posameznih krajih nekaj topniškega streljanja. Pri Saarbrückenu je nemško protiletalsko topništvo prisililo neko francosko letalo, da je pristalo. Njegova posadka je bila ujeta. Neko nemško letalo je bilo sestreljeno pri letalskem spopadu...

Hitler na zapadni fronti?

Pariz, 23. sept. s. Po še nepotrjenih vesteh je obiskal zapadno fronto danes kancler Hitler.

Pred veliko nemško ofenzivo

New York, 23. sept. s. Po poročilih iz Pariza pričakujejo Francozi in angleški vojaški krogi, da se bo v kratkem začela velika nemška ofenziva na zapadni fronti. Mislijo, da je morda že povečana aktivnost nemških čet v Posarju začetek večje take nemške akcije. Francozi dovažajo na mejo neprestano nova ojačenja, predvsem kolonialne čete. zlasti Senegalce in Maročane. Francoska izvidniška letala stalno kontrolirajo gibanja nemških čet. Francoski vojaški strokovnjaki izražajo domnevo, da bi nemška ofenziva mogla priti preko Holandske in Belgije proti Flandriji. Proti tej možnosti so podvzeti vsi potrebni protikrepi. Tudi Holandska in Belgija sta podvzeli obsežne varnostne mere.

Pariz, 23. sept. s. Glavna nemška ofenzivna akcija v Posarju je šla zadnje dni

od Pirmasensa na jug proti francoskim utrdam na črti Bitsch-Rohrbach. Akcija je imela očividno namen, da onemogoči francosko ofenzivo proti Zweibrückenu.

Zavezniški vrhovni vojni svet

Pariz, 23. sept. br. Udeleženci včerajšnje seje vrhovnega vojnega sveta, ki je bila v Angliji, so se zvečer z letali spet vrnili v Francijo. Ministrski predsednik Daladier je pred vrati vojnega ministristva izjavil francoskim novinarjem, da je izredno zadovoljen z rezultati seje, ki se bodo kmalu pokazali tudi v praksi.

Pariški tisk pripisuje včerajšnji seji vrhovnega zavezniškega vojnega sveta, ki je bila v treh tednih vojne že druga, velik pomen. S političnega vidika jo tolmačijo kot učinkovit odgovor na Hitlerjeve izjave v Gdansk, ki so se smatrale v zavezniških krogih za poskus, da bi se zabil klin med Anglijo in Francijo ter zasedla nesloga med obe zapadni zaveznici, a hkratu dosegel mir, ne da bi bil realiziran zavezniški vojni program, nego bi nasprotno Nemci ohranili, kar jim je v prvem zaletu na evropskem vzhodu uspelo doseči.

Ugotovitve francoskega propagandnega šefa

Pariz, 23. sept. br. Svoji četi je imel šef francoske propagande Giraudoux svoj prvi govor po radiu, v katerem je obelodil nekatera dejstva, ki izvirajo iz dosedanjega razvoja nove evropske vojne.

Giraudoux je med drugim dejal, da se je sedaj zaključila prva faza speculacij za mir, s katerim bi si Nemci zagotovili svoje dosedanje pridobitve. Pričela se je druga faza dolge vojne, v kateri bodo Nemci izgubili vso kontrolo nad svojimi silami in živci. V ostalem jim vse njihove pridobitve

Pariz o sodelovanju med Nemčijo in Rusijo

Nadaljni razvoj nemško-ruskega sodelovanja v vzhodni Evropi je odvisen od statike doslej znanih ekspanzij

Pariz, 23. septembra b. V središču vseh današnjih pariških komentarjev je bil nemško-ruski sporazum o demarkacijski črti med obema vojskama na poljskem bojišču. Pri presoji o pomenu tega dogodka se v pariških političnih krogih opaža stremenje po objektivni ugotovitvi o prednostih in neugodnostih demarkacijske črte za vsako izmed strank posebej. Pri tem Francozi ne prikrivajo, da je Rusija uspešno zaključila prvo fazo svoje intervencije na Poljskem, v kateri je brez večje uporabe oboroženih sil dosegla pomembne uspehe. Najpomembnejše se Francozom vsekakor zdi, da se je Rusija v dogovoru z Nemčijo tako močno usidrala v Evropi, da utegne ves nadaljnji razvoj ostati pod vplivom te ruske akcije, ki je nedvomno v naprej preračunana.

Nekateri, kakor na primer diplomatski urednik »Intransigence«, čigar dnevne komentarje o položaju oddaja tudi francoski radio, sodi to novo dejstvo v posebni perspektivi, ki v načelu ne odklanja možnosti nadaljnjega sodelovanja med Nemčijo in Rusijo, vendar pod pogojem, da se obe velesili po delitvi Poljske izrečeta v tem

na evropskem vzhodu ne bodo odtehtale dosedanjih izgub v Posarju. Vsa Poljska je pridobivala letno po 900.000 ton premoga, v Posarju pa je znašala letna produkcija po 12 milijonov ton. Posarje je sedaj evakuirano in v premogovnikih je delo docela ustavljeno.

V Franciji je položaj povsem drugačen. Tri tedne po izbruhu zadnje svetovne vojne je prešlo v nemške roke 75% francoskih premogovnikov in 80% francoskih železnih rudnikov. Sedaj razpolaga Francija z vsemi svojimi silami in sredstvi. Njena gospodarska organizacija je na višku.

Pri prodoru v Poljsko so znašale nemške izgube 150.000 ubitih in ranjenih oficirjev in vojakov ter 400 do 600 letal. Ob zaključku svojega govora je Giraudoux naglasil, da se je sedaj prvič po napoleonskih vojnah razvila fronta na nemških tleh.

Novi transporti angleških čet

London, 23. sept. br. Angleško informacijsko ministristvo poroča, da so transporti angleških čet čez Rokavski preliv v polnem teku. Transportne ladje stalno spremljajo angleški rušilci. Transporti so bili zadnje dni močno pospešeni, tako da je računati s tem, da bodo vsi oddelki angleškega ekspedicijskega kora že v nekaj dneh na francoskih tleh. Na vojni čez Rokavski preliv so vsi angleški vojaški opremljeni z rešilnimi pasovi. Doslej se še ni pripetilo niti najmanjši incident. Preko Rokavskega preliva se prevažajo tudi topovi, tanki in drugo orožje z vso naglono.

Črede prašičev na fronti

London, 23. sept. z. »United Press« poroča, da so se začeli Francozi pri svojem prodiranju v Slegfriedovo črto posluževati povsem nove taktike. Francoske čete želijo pred seboj po več tisoč prašičev. Ker prašiči rijejo po zemlji, sprožijo na ta način od Nemcev nastavljene mine. Čim se to zgodi, takoj priskočijo francoske čete in se na ozemlju, na ta način očiščenem od min, zakopljejo. S to taktiko so Francozi brez izgub zavzeli že precej nemškega ozemlja. Prašiči, ki pri eksplozijah poglone, pa tudi niso docela izgubljeni, ker jih posebni oddelki takoj zakoljejo in odpremitjo v vojaške kuhinje v zaledju.

Začasna prepoved javnih zborovanj na Hrvaškem

Energični ukrepi bana dr. Šubašića — Ostre kazni za razširjevalce lažljivih „senzacij“

Zagreb, 23. sept. o. Ban dr. Šubašić je izdal naredbo, s katero se prepovedujejo vsi javni shodi in sestanki. Uredba ima namen, da bi se onemogočile vse neprilike, ki bi mogle služiti za ustvarjanje razburjenja in širjenje alarmatnih vesti ter nerazpoložena med narodom. V zvezi s tem je bil izdan naslednji službeni komunikat:

»V zadnjem času se je pripetilo nekoliko incidentov, ki so jih izvalili zlonamerni ljudje zgolj z namenom, da bi škodovali ureditvi razmer ter uvedbi pravičnega reda v banovini Hrvatski. Ti ljudje, ki delajo ali iz osebne zlobe ali pa so tudi plačani, skrivajo svoje odvratno protinacionalno razdorno delo pod lažnim nacionalizmom. Da bi se delovanje teh elementov lažje podrglo nadzorstvu in da bi se onemogočila njihova brezvestna borba, se prepoveduje do preklica prirejanje vseh javnih manifestacij in zborovanj. Prav tako se opozarja prebivalstvo, da bodo oblasti proti vsem razširjevalcem in raznašalcem lažnih in alarmatnih vesti, kakor tudi proti rušiteljem javnega mira in reda postopale najstrožje in brezobzirno po zakonu, ne glede na osebo ali motiv dejanja samega.«

Glasiło dr. Mačka o prepovedi zborovanj

Zagreb, 23. sept. o. »Hrvatski dnevnik« se bavi v uvodniku s prepovedjo javnih zborovanj na Hrvatskem in pravi med drugim:

»Gotovo je, da je pri nastalih incidentih šlo za individualna dejanja iz maščevanja. Nekateri primeri so nam bolj znani in vemo, da so bili prizadeti ljudje, ki so svojočasno povzročali drugim zlo. Tako so posamezniki, ki so svojočasno zlostavljali in mučili druge, postali žrtve maščevanja. Noben pošten človek ne more odbravati, kar so ti ljudje počeli, toda noben razumen človek tudi ne more odbravati teh dejanj osebnega maščevanja. Ves narod bo poskrbel, da se bo proti nim,

ki so postopali protizakonito, izvajal zakon. V času, ko se Hrvatska organizira, pa se ne more dovoliti, da bi njeni sovražniki povzročali zmede in jih izkoriščali za svoje cilje.«

Zahrbtnen umor policijskega stražnika v Zagrebu

Zagreb, 23. sept. o. Uprava policije v Zagrebu je izdala v zvezi z umorom policijskega stražnika Sava Nikšića v pretekli noči naslednji komunikat: »Davi ob 4.40 je bil ubit policijski stražnik Sava Nikšić na Ozijskem trgu na Trešnjevki, ko je bil tamkaj v službi. Doslej se neznani storilec se mu je v temi nenadno približal in izstrelil nanj 7 strelcev iz revolverja. Oblasti so podvezle energično preiskavo ter aretirale nekoliko sumljivih oseb.«

Komisariat na zagrebški občini

Zagreb, 23. sept. o. Danes je prevzel po stole komisarija za mesto Zagreb okrožni sodnik Mato Starčević, ki je po zaprsegi pri banu Šubašiću obiskal podpredsednika vlade dr. Mačka. Novinarjem je izjavil, da je njegova glavna naloga, pripraviti vse potrebno za občinske volitve v Zagrebu.

Novo vodstvo Suzorja

Zagreb, 23. sept. o. Dopoldne je izročil dosedanjí predsednik ravnateljstva Suzorja Marko Bauer posle novoimenovanemu komisariju Juriju Gašpercu. Ob tej priliki se je izvedelo, da bo razpuščeno tudi ravnateljstvo OUZD v Zagrebu in da bo tudi tu imenovan komisar.

V zvezi z imenovanjem komisarija v ravnateljstvu Suzorja je prišel od ministra za socialno politiko odlok, s katerim se odpoveduje seja ravnateljstva, napovedana za 27. t. m., na kateri bi imeli sklopiti o podelitvi posojila 300 milijonov dinarjev moravski in drinski banovini.

Beleške

Seja JNS v Mariboru

V petek popoldne je bila v mali dvorani mariborskega Narodnega doma skupna seja obeh sreskih odborov JNS za Maribor levi in desni breg. Predsedoval ji je dr. Lipold. Za sejo je vladalo največje zanimanje in so se povabili odzvali vsi člani razširjenih odborov stranke iz vseh važnejših krajev obeh mariborskih srezov. Glavno poročilo je podal dr. Albert Kramer, ki je v obširnem govoru razčlenil zunanje-politično in notranje-politično situacijo.

Minister Beslić o našem prometu

Prometni minister inž. Nikola Beslić je izjavil novinarjem, da bo smatral za svojo glavno nalogo izvedbo velikega prometnega načrta, ki je bil že poprej sestavljen. V sedanjih težkih časih je naša dolžnost storiti vse, da bo promet pri nas brezhiben.

Dalje je minister napovedal, da bo že v kratkem lahko dal izjavo o izgradnji železniške zveze na južni Jadran. Opozoril je tudi na veliko skrb, ki jo nalaga dejstvo, da so naše železnice danes tako obremenjene, kakor niso bile še nikdar. V dobi največje konjunktore je znašal tovrni promet maksimalno 5000 vagonov na dan, sedaj pa so dnevi, ko doseže tudi po 8000 vagonov.

Aca Stanojević v Beogradu

V Beogradu se že par dni mudi šef staroradikalne stranke Aca Stanojević. Pozornost sta vzbudila zlasti dva njegova razgovora s pravosodnim ministrom dr. Markovićem. Poleg drugih konferenc je imel Stanojević tudi sestanek s predsednikom demokratske stranke Ljubo Davidovićem.

Seja vodstva JRZ

V Beogradu se je sestal glavni odbor JRZ. O včerajšnji seji je bil izdan komunikat, ki objavlja:

»Glavni odbor JRZ se je zbral 23. t. m. k seji. Sejo je vodil predsednik vlade in predsednik JRZ Dragiša Cvetković, prisotna pa sta bila tudi podpredsednika glavnega odbora dr. Korošec in Džafer Kulenović. Odbor je razpravljal o političnem položaju ter o notranjih in organizacijskih vprašanjih stranke. Vsi sklepi so bili sprejeti soglasno. Izvoljena sta bila dva ožja odbora, ki bosta proučila posamezna vprašanja dnevnega reda seje ter svoja poročila predložila plenumu glavnega odbora, ki bo v ponedeljek nadaljeval delo.«

Kardinal Hlond o usodi katoličanov na Poljskem

»Slovenec« poroča iz Rima, da je sv. oče sprejel 20. t. m. v avdienci poljskega primasa kardinala Hlonda, ki je bil letos poleti v Ljubljani papežev delegat na kongresu Kristusa Kralja. »Slovenec« poroča, da je kardinal Hlond izročil papežu spomnico, ki slika položaj Cerkev v Poljski, ki so jo zasedli Nemci in Sovjetska Rusija. Kako žalosten je položaj, se razvidi iz tega, da je od rdeče armade zasedenih šest poljskih škofij in sicer vilnska, bjalištokska, pińska, luška, stanislavovska in przemislaska. V slednjih dveh prebivajo ukrajinski katoliki vzhodnega obreda. Če pomislimo, v kakšnem položaju je Cerkev v Sovjetski Rusiji, si tudi lahko predstavljamo, kakšna je usoda Cerkev in vernikov v krajih, ki jih je zasedla boljševiška armada. Tudi si lahko predstavljamo, s kakšno žalostjo in skrbjo je sv. oče sprejel to poročilo.«

Anglija naroča letala v Ameriki

London, 23. sept. A.A. Reuter poroča iz Washingtona, da je vojno ministristvo sporočilo, da so podpisane pogodbe za gradnjo novih letal za skupno vsoto 58 milijonov dolarjev. Število letal, ki bodo zgrajena, ni bilo objavljeno.

Nov rusko-turški sporazum

Ankara, 23. sept. br. Minister za zunanje zadeve Saradzoglu je odpotoval ob 15. na turškem parniku »Kades« v Odeso ter prispe v Moskvo v nedeljo.

Turški poučeni politični krogi zatrjujejo, da niso utemeljene vesti, po katerih naj bi imel zunanji minister Saradzoglu nalog, da sklene v Moskvi novo pogodbo o vzajemni pomoči v primeru, da bi tuje sile ogrožale Dardanele, Črno morje ali Balkan. Pač pa ne demantirajo vesti o sporazumu, s katerim naj bi se zajamčili sedanjí status quo v jugovzhodni Evropi in v vzhodnem predelu Sredozemlja. Ta sporazum bo le izpopolnil sedanjo rusko-turško pogodbo. V pogajanjih s Francijo in Anglijo pa je zadnje dni nastal zastoj.

Poizkus zblizanja Japonske z Ameriko

Tokio, 23. sept. s. Za japonskega zunanjega ministra je bil imenovan admiral Nomura, bivši mornariški ataše v Washingtonu. Mislijo, da njegovo imenovanje pomeni poizkus poboljšanja odnošajev med Japonsko in Zedinjenimi državami. Doslej je vršil funkcijo zunanjega ministra ministrijski predsednik Abe.

Zastopnik vlade je danes novinarjem izjavil da bo Japonska sedaj v kratkem dovršila svojo borbo na Kitajskem. Računata je s skorajšnjo likvidacijo Čangkajskega režima, ki ga Francozi in Angleži sedaj ne morejo več tako podpirati.

Tokio, 23. sept. s. Dosedanji podtajnik v zunanjem ministristvu Savada je bil imenovan za poslanika v Parizu. Na njegovo mesto je imenovan dosedanjí zastopnik japonske vlade na Kitajskem, Tani.

K vestem o neredih na Češkem

Berlin, 23. sept. A.A. (DNB) Nemška diplomatsko-politična korespondenca piše o novih neresnicah glede neredov v češkomoravskem protektoratu ter pravi: V zadnjih dneh sta resnica in stvarnost zelo slabo točki angleške propagande. Potem ko se je poljska država zrušila zaradi angleške avanture, so se začeli Angleži sedaj cinčno obračati na Čehe. Toda češki narod je imel v teku enega leta dvakrat priliko videti, koliko je vredna angleška beseda. Govori se o neredih in celo o krvavih borbah ter se s tem v zvezi objavljajo številne podrobnosti. Toda vse to ne more imeti nobenega uspeha. Češki narod se tega zaveda, za kar se ima zahvaliti svojemu današnjemu predsedniku, ki se je znal poudariti izogniti nesreči, ki bi bila zadela češki narod. Zdi se, da imajo vsi ti izmišljeni upori na Češkem namen podžgati angleško javno mnenje. Ta manevar je vsakomur jasn.

Italijanski poslanik v Bratislavi

Berlin, 23. sept. A.A. (DNB) Slovaška vlada je dala svojo agremo za imenovanje grofa Guida Roncali di Montorio za italijanskega poslanika na Slovaškem.

Cesta Zagreb—Samobor otvorena

Zagreb, 23. sept. o. Danes je ban dr. Šubašić svetano izročil prometu novo asfaltirano cesto med Zagrebom in Samoborom.

Ljubezenska drama v zagrebškem hotelu

Zagreb, 23. sept. o. Dopoldne se je v nekem zagrebškem hotelu pripetila krvava drama. Sobar Anton Hoffmann je napadel z nožem sobarico Faniko J., po rodu Slovenko, ter jo hudo ranil, ker ni hotel postati njegova žena. Potem si je še sam zabodel nož v prsa. Oba sta tako hudo ranjena, da ju niso mogli zasilati.

Nemško-francosko bojišče na zapadu

Črtasto ozemlje označuje Francijo, belo pa Nemčijo, odnosno v levem gornjem kotu del neutralnega Lusemburga. Debeli črta kaže državno mejo med Nemčijo in Francijo, Nemčijo in Luksemburgom ter Francijo in Luksemburgom. Tanke črte so reke, ako je pripisano ime, drugače pa glavne ceste, črtaste črte pa glavne železnice. S pikami je označeno onemško območje, ki so ga zasedle francoske čete. Črne puščice kažejo smeri dosedanjih francoskih napadov, bela puščica pa smer nemškega protinapada tik ob luksemburški meji.

Vajna vlada tudi v Iraku

London, 23. sept. br. V Iraku je bila imenovana nova vojna vlada, ki ji načeluje dosedanjí prometni minister Omar Nasun.

Vojaški vzroki poljske tragedije

Poraz poljske vojske prvi primer posledic načela
totalne vojne

Vojne operacije velikega formata so na poljsko-nemškem bojišču z nastopom sovjetske vojske v glavnem končane. Pregled strategičnega poteka nemških operacij na Poljskem dokazuje, da se drži tudi vojska tretjega rajha vojne doktrine tvorca poljske nemške vojske, pokojnega generala von Seeckta. Osnovna misel te vojne doktrine je, da mora nemška vojska zaradi posebnega geopolitičnega položaja Nemčije stremeti za čim krajšim trajanjem vojnih operacij ter izvajati v čim večji meri načela tako zване totalne vojne. To je vojne, ki predstavlja koncentracijo vseh sil nemškega naroda in države, slonečo na popolni militarizaciji vsega narodnega življenja in državnega izživljanja. Totalna vojna pa ne stremi samo za koncentracijo vseh lastnih narodnih sil, nego v še večji meri za popolnim uničenjem ne samo sovražnikove vojske, nego tudi njegovega zaledja in gospodarstva.

Pristaši totalne vojne so največji poborniki čim močnejše zračne vojske kot edinega sredstva za uničenje sovražnikovih gospodarskih središč. Usoda je Nemčiji naklonila maršala Göringa, ki je morda med vsemi vojaškimi strokovnjaki sodobnosti prvi pristopil k praktični izgradnji letalstva za namene totalne vojne ter na podlagi izkušenj italijanske zračne vojske skoval svojemu firerju orožje, s katerim je brez kaplje krvi izvedel aneksije Avstrije, Sudetov, Češke, Moravske, Memela in v razdobju treh tednov pregazil Poljsko. Maršal Göring je bil tisti, ki je letos konec marca dejal nemškemu letalcem ob priliki posvetitve zastav letalskih polkov: »Vi sami najbolje veste, da so bile naše letalske sile lanskega septembra (ob priliki češke krize) popolnoma pripravljene. Izrečno bi bilo samo eno povelje in naši nasprotniki bi se znašli takoj v pravem peklu. To bi bil udarec, ki bi jih takoj zdobil.«

Potek vojne na Poljskem dokazuje, da Göringove besede niso bile prazne. Vsi objektivni vojni opazovalci in tudi sami Poljaki priznavajo, da je zadal glavni udarec poljski obrambi maršal Göring s svojo zračno floto, ki je s svojimi 3000 bombarderji izvedla v prvih urah sovražnosti odločilni napad. Posledice tega napada so bile, da so bile zrušene na stoterih krajih železniške zveze med armadami poljske vojske na mejah ter jedrom poljske vojske, ki se je zbiralo okoli Varšave. Dočim so imele še leta 1914. vse vojskujoče države čas skoraj tri tedne izvajati v miru svojo mobilizacijo ter v redu prepeljati svoje operativne vojske na državne meje, so bili tokrat Poljaki že 1. septembra pod orkanom težkih bomb, ki so rušile proge, mostove, viadukte, predore, postaje, vojašnice, letališča, pošte, telefonske in telegrafске zveze, radio postaje in zasilne zbornice mesta poljske vojske. Poljsko vrhovno poveljstvo, ki je tudi samo zagrešilo hude taktične pogrške, se je znašlo prvi dan vojne na pričetku splošne mobilizacije v položaju, ki ga bodo objektivni strokovnjaki lahko šele tekom časa pravilno presodili. Gotovo je samo to, da še nikdar ni bila nobena vojska prvi dan sovražnosti v tako strašnem položaju, kakor je bila poljska že 1. septembra.

Morda je usodna krivda poljskega vrhovnega poveljstva ta, da ni hotelo verovati v možnost izvedbe Seecktove vojne doktrine totalne vojne in da je precenjvalo moč duha nad silo in težo materiala. Poljsko vojno vodstvo je poznalo nemško vojno doktrino in je moralo računati s tem, da bodo sovražnosti lahko izbruhnile z vso silo tekom ene same noči. Vedelo je, da je v Nemčiji že zdavnaj izvedena mobilizacija vseh vojnih in gospodarskih sil.

Vrhovni komandant nemških oklopnih divizij, ki so prizadevale poleg nemškega letalstva najtežji udarec poljski vojski, general Guderian, je že leta 1935. v decembrski številki »Militärwissenschaftliche Rundschau« opisal potek vojnih operacij tako nazorno, kakor bi jih opisoval šele danes, ko smo ob zaključku prvega akta poljske tragedije.

General Guderian je pisal med drugim: »Neko noč se bodo odprla vrata letalskih hangarjev in garaže motoriziranih oklopnih divizij. Zapeli bodo motorji in letalske eskadrilje bodo odletele. Njihov cilj bo razrušiti vse prometne zveze nasprotnika, uničiti industrijska središča, onemogočiti koncentracijo nasprotnikovih armad ter zanesiti paniko v njihove vrste. Prvi val letalskih eskadrilj in oklopnih divizij se bo vrgel z vso silo na obmejne divizije ter jih poskusil razbiti ter potisniti nazaj že v prvem zaletu. Čim bo opravljeno to prvo delo in izvršen prodor v sovražnikovo ozemlje, se bodo spustile posamezne motorizirane kolone in letalske eskadrilje v notranjost nasprotnikove države ter stremele za tem, da čim bolj razbijajo zbirajočo se sovražnikovo vojsko na številne manjše med seboj ločene armade, ki jih bo potem prodirajoča pehota in artilerija drugo za drugo razbila in potolkla. Medtem bodo letalske eskadrilje z bombardiranjem in obstreljevanjem iz strojnih pušk onemogočile zbiranje in akcijo nasprotnikovih rezerv.«

Ko čitamo sedaj ta opis in primerjamo potek vojnih operacij na Poljskem, vidimo, da se je držalo nemško vrhovno vodstvo skoraj doslovno načel, iznesenih v Guderianovi zasnovi. Tudi napad na Poljsko se je pričel ponoči, brez vojne napovedi, s tem da se je dalo na pohod 6 do 8 oklopnih divizij, vsaka po 500 tankov, ki so po prvem prodoru v enem samem zaletu dirjale preko poljskih ravnin globoko notri proti Narevu, Bugu, Visli in Sanu. Pred njimi pa so se selali smrt in razdejavanje tisoči nemških letal in zanašali kaos v poljske vrste. Stvarno je bil nemški napad na Poljsko izveden z edinstveno kombinacijo števil, tehnik in okretnosti.

Totalna vojna ne pozna usmiljenja in prizanašanja. Njeno vrhovno načelo je uničiti za vsako ceno in z vsemi sredstvi nasprotnika in zlomiti njegovo moralno odporno moč. Zato ne določa operacij samo proti nasprotnikovi vojski, nego proti vsemu nasprotnikovemu narodu. Po zaključku uspešne totalne vojne nasprotnik ne sme računati na nobeno milost. Predati se bo moral zmagovalcu na milost in nemilost. »Totalna vojna računa samo s totalno zmago, ki pomenja popolno uničenje in dokončno odstranitev premaganca s pozorišča zgodovine. Po uspešno zaključenih totalni vojni zmagovalc ne bo več razpravljal s premagancem o mirovnih pogojih. Premaganci v totalni vojni sploh ne bodo imeli več pravice do kakih pogajanj. Njihova usoda bo brezpogojna podreditve volji zmagovalca.« (»Deutsche Wehr« 13. junija 1935). V isti reviji čitamo: »Svetovna vojna se je končala brez odločitve. Nobena izmed prizadetih strank ni za vedno izginila s svetovne pozornice, ali bila vsaj potisnjena v drugo vrsto.«

Strategija totalne vojne predvideva pričetek vojnih operacij s silno strategično ofenzivo v obliki brutalnega nenapovedanega napada. Odločitev poteka vojnih operacij se mora sforcirati že prve dni in z njo tudi končna zmaga. Vojna doktrina totalitarne vojne smatra, da je mogoče dobiti vojno že s prvim silovitim prepadom, ki se mora zrušiti nad nasprotnikovo vojsko in zaledje, kakor blisk z jasnega z

vso strahotno silo motoriziranih oklopnih tankovskih kolon ter jat bombarderjev. Ideolog totalne vojne general Metsch je v zvezi s tem napisal že leta 1932. »da more že prvi udarec prinesiti odločitev o celotnem poteku vojnih operacij. Ako je razmerje sil obeh vojskujočih se strani zelo različno, potem se lahko spusti država, ki razpolaga v naprej z veliko premočjo vojnih sredstev, tudi v najbolj tvegane in dalekosežne operacije.«

Nemška vojna doktrina totalne vojne se je proti Poljski sigurno obnesla. Veliko vprašanje je, da li bo sploh mogoča v borbi proti zapadnim velesilam, posebno pa

še proti Franciji, ki ima danes najboljše utrjene in zavarovane meje na celim svetu. Čeal vrsta nemških vojnih strokovnjakov, kakor general Wetzel in drugi, trdi, da je totalna vojna po Seecktovi zasnovi proti Franciji in Angliji nemogoča in da bo treba v boju z njima računati na konsekvence dolgotrajne vojne. Voditi vojno po Seecktovi doktrini na zapadu bi bilo mogoče samo tedaj, če bi se odločila nemška vojska za poskus prodora preko Belgije, Švice ali Nizozemske. Po nemških zatrevanjih pa na kaj takega v Nemčiji danes nihče ne misli...

D. V.

Uredba o pobijanju draginje

Izjava ministra soc. politike dr. Budisavljevića

Na podlagi § 113 finančnega zakona za leto 1939-40 je ministrijski svet na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje in v sporazumu z ministri za trgovino in industrijo, za pravosodje, za kmetijstvo in za notranje zadeve predpisal naslednjo uredbo z zakonsko močjo o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije:

Čl. 1. Pod uredbo »padajo: a) življenjske potrebščine (ljudska hrana), jedi, pižame in živilska hrana, obleka, obutev, kuro in razsvetljava; b) kmetijske naprave, kmetijsko orodje in ostala sredstva, ki so potrebna za pmetijsko proizvodnjo; c) pogonski material; d) gradbeni material; e) stanovanje in lokali; f) drugi nujno potrebni predmeti, kolikor niso v seznamu luksuznih predmetov po zakonu o skupnem davku na poslovni promet in g) material in orodje za izdelavo vseh prej imenovanih predmetov.

Pod določila te uredbe ne »padajo: a) proizvodi kmetov z lastnih posestev, b) monopolski predmeti in prodaja zdravil v lekarnah.

Prepoved kopičenja živil

Čl. 2. Vsak proizvajalec, posredovalec ali prodajalec življenjskih potrebščin in ostalega blaga, bodisi da ga prodaja na drobno ali na debelo, je dolžan dati v prodajo življenjske potrebščine in ostalo blago, proizvedeno in nabavljeno zaradi prodaje. Prepovedano je kopičenje življenjskih potrebščin in ostalega blaga z namenom, da bi se blago odtegnilo prometu in bi se s tem povzročila njihova cena. Za kopičenje pa se ne bo smatrala nabava življenjskih potrebščin in ostalega blaga za potrebe lastnega gospodinjstva, če njihova zaloga ne presega običajne potrebe. Ne bo se smatrala za kopičenje zaloga blaga pri nabavljanju prodajnih zalogah in njihovih zvezah, če je zloga namenjena za redno preskrbovanje zalog. Prepovedano je omejevanje proizvodnje, nabave in prodaje življenjskih potrebščin in ostalega blaga pod običajnim obsegom, prav tako je prepovedano drugo postopanje, ki lahko dovede do dviga cen življenjskih potrebščin in ostalega blaga. Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, bo kaznovan z zaporom do enega leta in z denarno kaznijo do 100.000 din.

Prekupčevanje

Čl. 3. Prepovedano je večkratno prekupčevanje odnosno uvajanje nenavadnih posredovanj v prometu z življenjskimi potrebščinami in ostalim blagom, kar bi lahko pospešilo verziško trgovino. Prepovedano je kupovati življenjske potrebščine in ostalo blago na trgih, tržiščih in sejnih zaradi prekupčevanja na istem mestu in v času trajanja istega sejmskega dne.

Prodajalci na drobno morejo zaradi svoje preskrbe sklepati s prodajalci na debelo kupoprodaje na trgih in sejnih samo po času, ki je določen za prodajo na drobno na določenem mestu.

Prepovedano je brez opravičljive potrebe prodajanje življenjskih potrebščin in ostalega blaga od strani proizvajalcev, posrednikov in prodajalcev v nasprotju z običajnimi pogoji in proti običajnemu načinu. Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, bo kaznovan z zaporom do 30 dni in denarno kaznijo do 5 tisoč din.

Revizija kartelnih cen

Čl. 5. Prepovedani so dogovori med proizvajalci, posredniki in prodajalci v namenu, da se določajo cene življenjskih potrebščin in ostalega blaga. Sporazumi, ki so pravilno registrirani ali pa bodo registrirani pri ministristvu za trgovino in industrijo po uredbi o kartelih, bodo revizirani, kolikor se nanašajo na cene in prodajne pogoje. To revizijo bodo izvrševali organi, ki jih bo imenoval ministristvo za trgovino in industrijo v sporazumu z ministrom za socialno politiko in ministrom za kmetijstvo. Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, bo kaznovan z zaporom do enega leta dni in z denarno kaznijo do sto tisoč din.

Cene morajo biti označene

Čl. 6. Vsakdo, kdor prodaja življenjske potrebščine in ostalo blago v trgovini, na trgu, sejmu ali na drugem mestu, mora na vidnem mestu posamič ali v skupnem ceniku označiti cene posameznih predmetov tako, da jih lahko laeno vidi vsakdo. Kdor se pregreši proti predpisom tega člena, bo kaznovan z zaporom 30 dni in z denarno kaznijo do 5000 din.

Čl. 7. V hotelih, restavracijah, kavarnah, javnih kuhinjah in gostinskih obratih se bodo cene jedilom in pižici označevale na jedilnem listu na običajen način. V hotelih in ostalih gostinskih obratih, ki oddajajo sobe, se bo v vsaki sobi izobesil cenik. Iz cenika se mora razvideti, od katerega do katerega časa velja označena cena in kateri je skrajni čas za odpoved. V označeno ceno se vračuna tudi nagrada za postrežbo, kar je treba izrecno označiti v ceniku.

Korupulentnim in miščastim, pri katerih se kažejo znaki raznih težav vsled nezadostnega izločevanja sokov, izborna pomagala večtedensko pitje naravnega »Franz-Josef-ov« grenke vode. Taki ljudje se morejo tudi doma — seveda pod nadzorstvom zdravnika — zdraviti za shujšanje.

Reg. po min. soc. pol. in a. zdr. 5-br. 15.485 25 V 55.

Zdravilno delovanje Rogaskaške mineralne vode:

Pri splošni nervozi

ugodno pomirja Rogaskaška voda TEMPEL, pomešana s sladnim sokom.

Aprovizacijske ustanove

Čl. 12. Pooblašča se ministristvo za socialno politiko in narodno zdravje, da lahko zaradi pobijanja draginje in brezvestne spekulacije, kakor tudi zaradi boljše prehrane siromašnega prebivalstva ustanovi v sporazumu z zainteresiranimi ministristvi, če se pokaže potreba, javne aprovizacijske ustanove in podpre že obstoječe, oziroma ustanovi nove nabavljalne in prodajalne zadruge.

Prepoved obratovanja in odvzem blaga

Čl. 13. Kdor se pregreši proti čl. 2., 3. in 8. te uredbe, se lahko kaznuje ne samo s kaznijo, ki je določena za določeno delo, temveč tudi s prepovedjo nadaljnjega dela začasno ali za zmerom.

Čl. 14. Pri prekrških iz čl. 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. in 9. te uredbe sme preiskovalna oblast začasno zapleniti vse blago, ki je bilo predmet kazenskega prestopka. Blago izroči določenemu oskrbniku v shrambo pod zakonsko odgovornostjo. V teh primerih je dolžna preiskovalna oblast dostaviti naredbo o zaplenbi v roku 24 ur pristojnemu sreskemu sodišču, ki je dolžno v naslednjih 24 urah izdati odlok, s katerim se prejšnji ukrep potrdi ali razveljavi.

Primerih iz čl. 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. in 9. te uredbe se lahko poleg kazni in zaporu ter denarne kazni obsojenemu odvzame vsa količina blaga, ki je bila predmet kazenskega postopka, in sicer v korist sklada za prehrano siromakov. Pri ponovnem kazenskem prestopku pa se mora blago odvzeti.

Odgovornost

Čl. 15. Lastnik podjetja (trgovine), če je fizična oseba, odgovarja za prestopke iz te uredbe, v kolikor ne bo dokazano, da so bila ta dejanja izvršena po njegovih nameščenih ter brez njegove vednosti oziroma brez naknadne odobritve. V tem primeru odgovarja nameščenec sam. Za denarno kazeno pa solidarno jamči tudi lastnik podjetja, oziroma trgovine.

Pri pravnih osebah odgovarja oseba, kateri je poverjeno vodstvo poslova, v kolikor ne bo dokazano, da je bil delo izvršeno brez njene vednosti. V tem primeru odgovarja oseba, ki je dejanje izvršila. Za denarno kazeno pa solidarno jamči tudi pravna oseba.

Prekrški in prestopki

Čl. 16. Vsa dejanja po tej uredbi se dele na prekrške in prestopke. Prekrški so tista dejanja, za katera predpisuje uredba kazno zaporom do 30 dni in denarno kazno do 5000 din. Ostala dejanja so prestopki.

Čl. 17. Zaporne kazni, izrečene po tej uredbi, se ne morejo zamenjati z denarnimi kaznimi, toda v primeru neizterljivosti se bodo zamenjale denarne kazni v zaporu, računajoč za vsaki 50 din po en dan zaporu. Pretvoritev denarne kazni v zaporu kazeno ne more preokročiti 3 mesecev pri prestopku odnosno 30 dni pri prekršku. Pogojne kazni se ne morejo izrehati.

Čl. 18. Rjave se predlože prvostopni splošni upravni oblasti oziroma državnim oblastem. Za izsleditev in presojo prekrškov po tej uredbi so pristojne prvostopne splošne upravne oblasti, oziroma državne krajevne policijske oblasti, preiskave pa izvršujejo po predpisih za preiskavanje

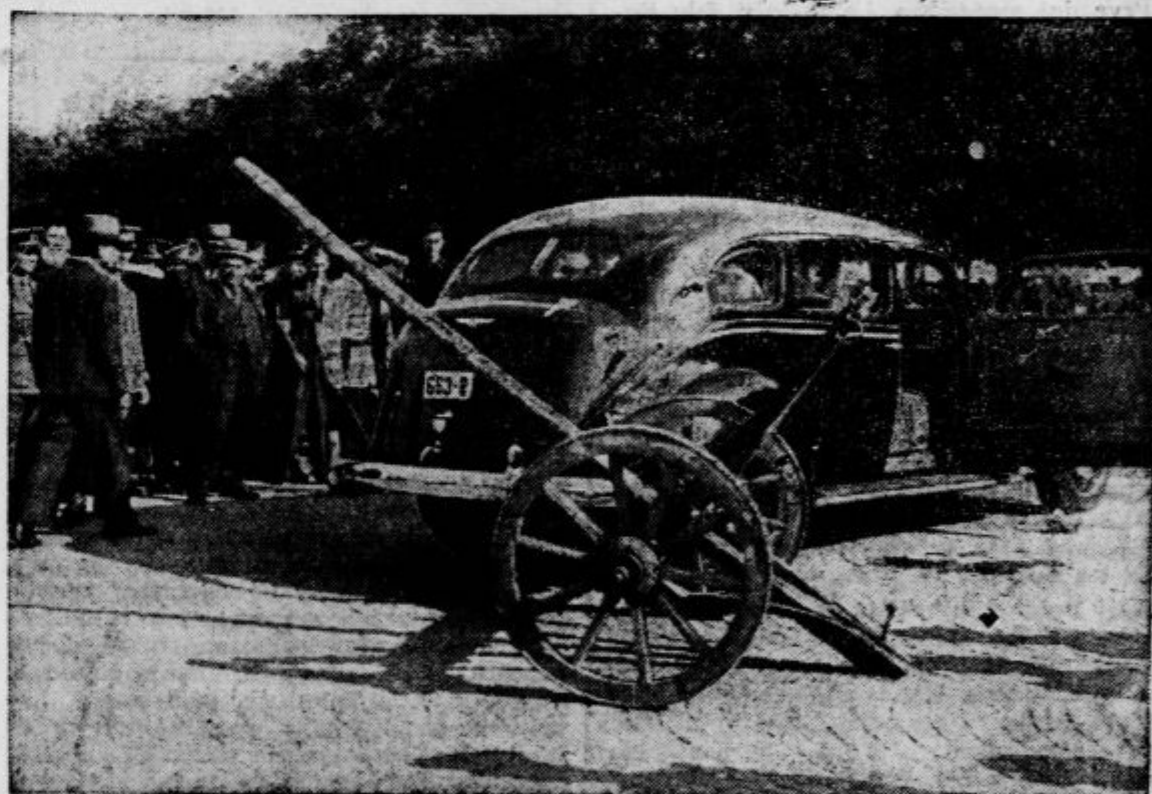
Začasna razdelitev Poljske med nemško in rusko vojsko

Debela črta od severa proti jugu (od zgoraj navzdol) kaže začasno mejo, do katere bodo poljsko ozemlje od zapada (od leve) zasedle nemške, od vzhoda (od desne) pa sovjetske čete. Zasenčena črta označuje stare meje Poljske, pikčasta ploskev pa ozemlje, naseljeno po Malorusih (Ukrajincih) in Belorusih. Črta iz debelih pik je približna meja med Belorusi na severu in Ukrajinci na jugu. Bele lise v pikčastem ozemlju kažejo poljske narodnostne otoke med ruskim življenjem.

Ko so sovjetske čete začele prodirati na Poljsko, se je zdelo, da bodo zasedle le oni del poljske države, ki je naseljen po obeh omenjenih ruskih plemenih. Res so tudi nemške čete že na več mestih prodrele do tega ozemlja, tako n. pr. do Brest-Litovska in na jugu do Lvova. Po najnovijem sporazumu, ki je bil v petek podpisan v Moskvi, pa se bodo sedaj zopet umaknile nazaj do črte, ki je označena na tej karti in ki se drži v glavnem rek Pise, Nareva, Visle in Sana in gre tudi čez Varšavo. To ozemlje bodo sedaj zasedle sovjetske čete, ki bodo s tem prišle na mejiške in slovaške meje.

Umor predsednika rumunske vlade

Morilec so z neokretnim kmetičkim vozom ustavili predsednikov avtomobil, nakar so ga obsočili in ga umorili z revolverjskimi strelci

Od devetih morilcev sta se dva ustrelila sama, sedem pa so jih ujeli, jih takoj obsodili na smrt in jih še isti dan zvečer ustrelili na kraju, kjer je bil ubit predsednik vlade. Njihova trupla so parni potem 24 ur ležati na ulici

Gospodarstvo

Nenostificirane obveznice zunanjih posojil

Prešli smo:

Sredio oktobra 1939 poteže pogodba (konvencija), ki jo je sklenila pred 2 letoma naša država z inozemskimi lastniki naših zunanjih posojil: dvoh Blairovih, Seligmanovih, stabilizacijskega iz l. 1931. In nekaterih predvojnih srbskih posojil. Posebna točka v potekajoči pogodbi določa, da bo vlada pravočasno poskrbela za novo pogodbo, vendar pa o tem dosedaj še ni bilo nikakih poročil.

Zaradi posebnosti stališča, ki ga je zavzela vlada bivšega režima, da se naši državljani in pravne osebe v državnih me-
haj, ki imajo zunanja posojila brez označbe »plačljivo v din« (takozvana nenostificirana posojila) tretirajo kakor tuji državljani in se njihovi papirji smatrajo kot inozemski, dobi prestanek veljavnosti konvencije za te naše državljane poseben pomen. Bivši režim je namreč prošnjam omejenega števila naših državljanov za notifikacijo še ugodil in je do l. 1937. šte-
stilo obveznic v seznamih notificiranih Blairovih in Seligmanovih obveznic dosego približno 3 milijone dolarjev. Od takrat se prošnje za notifikacijo niso več reševale pozitivno, pa je nastopilo stanje, ki pomeni za veliko število naših državljanov občutno krivico. Če pomislimo, da se na primer našim izseljencem-povratnikom, ki so si iz svojih prihrankov v inozemstvu nabavili te papirje in jih prinesli seboj, sedaj odklanja notifikacija njegovih vrednot, da se našim državljanom, ki se iz kakršnega koli razloga niso poslužili notifikacije, ker so na pr. potrebovali inozemsko valuto kuponov za študije in potovanja v inozemstvo, prav tako odreka notifikacija in so tako oškodovani za več kot polovico obresti, tedaj bi se to moglo opravičiti le s tem, da ima državna blagajna od tega takšno korist, ki v gromotnem in moralnem pogledu odtehta škodo, ki jo utrpel naš državljan.

Med razlogi za odklonitev notifikacije so doslej navajali, da bi se z notifikacijo odprla vrata spekulaciji in bi naši državljani s svojo tujo valuto v škodo našega narodnega gospodarstva kupovali naša zunanja posojila po nizkem tečaju v inozemstvu, jih vnašali in to v velikim dobičkom prodajali. To bi se res lahko zgodilo, če lažje bi bilo pa to preprečiti, če se na pr. postavi rok izvršenega nakupa za leta nazaj, kar se lahko dokaže in se na pr. dovolji notifikacija le za one papirje, ki jih je Državna hipotekarna banka vnovčevala že vsa leta. Na razne načine se da zapreti vsak nelegalni nakup zunanji, in ne drže razlogi proti notifikaciji teh posojil. Da ti razlogi še celo ne držijo pred nepristranskim forumom sodišča, nam otipljivo priča amandma, ki je bil gotovo skrivoma vnešen pod šm. 12. v finančni zakon za l. 1939/40, po katerem naši državljani kot lastniki nenostificiranih posojil ne morejo pred sodišči s tožbo zahtevati notifikacije svojih obveznic. Boljšega dokaza za nevzdržnost stališča proti notifikaciji pred leti legalno kupljenih obveznic, pač ni mogoče najti, če se je bivši režim zbal nepristranskega odloka sodišča in ga zato onemogočil s tem amandmajem. Pred okrajnim sodiščem v Beogradu in pred državnim svetom istam sta tekli namreč dve pravdi, ki sta stali ugodno za tuženske lastnike nenostificiranih posojil. Amandma je potem onemogočil pot pravice.

Kakšne pa so koristi države, da se brani ugoditi prošnjam in zahtevam svojih državljanov za notifikacijo? Po konvencijah, ki jo urejevala transfer kuponске službe, je plačevala država inozemcem in lastnikom državljanom, ki imajo nenostificirane obveznice zunanjih posojil. Tako-
le njihove kupone: po 1. konvenciji iz leta 1933 v inozemski valuti 10% in v poseb-

nih »funding« obveznicah po 90%; po 2. konvenciji v gotovini 15% in v »funding« obveznicah 55%, dočim je 30% država odtegnila za nekak fond za amortizacijo in nakup teh papirjev; po 3. konvenciji veljavni za leto 1938 in 1939 do oktobra letos, dobivajo lastniki posojil za svoje kupone 45% v inozemski valuti oziroma pri Drž. hipotekarni banki v dinarski protivrednosti po svobodnem tečaju, dočim gre 55% kuponскеga zneska v fond amortizacije. Povprečno je torej država plačevala za kupone v vseh letih omejenega transfera 45 do 50%, ter je dejansko izvedla konverzijo na polovico obrestovanja. Seveda samo za inozemske in tem enako obravnane domače lastnike inozemskih posojil. Kaj je bil res uspeh, se vidi v izredno nizkih tečajih naših papirjev (Blaira in Seligmana).

Kakšna pa je efektivna korist za državo? Finančna uprava mora nabaviti v inozemstvu tujo valuto in jo dati na razpolago tako za nenostificirane obveznice kakor za inozemske. Kaj to pomeni pri naši plačilni bilanci, ve vsak gospodarski šolani, pa je zato nujna državna potreba, da se nabava tuje valute za te potrebe čim bolj omeji.

V zvezi s tem bi bilo ugotoviti, za kakšne vsote gre pri posameznih posojilih. Kakor omenjeno, gre pri notificiranih za ca. 3 milijone dolarjev Blairovih in Seligmanovih obveznic. Da bi bilo prav toliko vseh nenostificiranih obveznic (vštevši stabilizacijsko posojilo in stara srbska posojila) je težko verjetno. Pa četudi vzamemo to število, predstavljalo polne obresti tega nominalnega zneska približno 200.000 dolarjev, za katere ne bi bilo treba skrbeti, da se nabavijo devize, saj bi se potem vse te obveznice plačale v dinarjih.

Ze ponovno so bili napravljeni koraki, da se na merodajnih mestih najde razumevanje za ureditev tega vprašanja, vendar pa doslej ni bilo mogoče ničesar doseči, iz razlogov, o katerih je boljše, da se ne razpravlja. Zveza jugoslovanskih hranilnic je v aprilu letos naslovila na Zvezo mest posebno vlogo, v kateri se je zavzela za rešitev tega vprašanja, ter je Zveza mest na svoji seji upravnega odbora dne 22. aprila 1939 v Petrogradu soglasno usvojila te predloge, ki se glasijo: 1) da se vse obveznice (zunanje posojila), ki se nahajajo že v državi, notificirajo; 2) da se onim obveznicam, ki so bile legalno kupljene od naših lastnikov, a v državo še niso vnešene, dovolji prenos in nato izvrš notifikacija. (Obveznice, za katere gre tu, smo zgoraj že parkrat navedli).

Upati je, da se bo v zvezi z novo ureditvijo države našla prilika, da se to vse vprašanje vendar enkrat reši v korist državljanov, kakor tudi v korist državne kredita. Sigurno je namreč, da bi velkopotezna ureditev transfera, ki bi bila združena celo s konverzijo teh posojil, prav v sedanjem času ureditve države tudi zunanji napravila dober vtis, ki bi našemu državnemu kreditu zelo koristila. Minister financ proklamira strogo načelo štednje. Kje se more več prištediti, kakor s konverzijo, ki bi bila za inozemske lastnike združena z ugodnostmi, kakor jih je predvidevala prva konvencija iz 1933, ko se je lahko s kuponi inozemski kapitalist udeleževal v našem gospodarstvu in turizmu. Takrat je tak transfer prinesel mnogo koristi. Če se danes združi s konverzijo, tedaj morejo državne finance od tega imeti veliko dobrega, kar bi se sicer ne dalo doseči s še tako rigorozno štednjo.

Če pa konverzija zaradi kakršnegakoli razloga ne bi bila mogoča, tedaj tudi ne more biti pomislekov za ureditev vprašanja notifikacije obveznic, ki jih imajo naši državljani.

Dr. I. Č.

Občni zbor Trgovskega društva Merkur

V četrtak zvečer je bil v Trgovskem domu občni zbor Trgovskega društva Merkur, matične organizacije slovenskega trgovstva. Zborovanje je vodil društveni zaslužni predsednik dr. Fran Windischer, ki je v svojem nagovoru pozdravil predsednika trgovskega odbora Zbornice za TOI g. Albina Smrkolja, zastopnika ljubljanskega Združenja trgovcev g. Šmuka in navzoče društvene člane. Soglasno je bil sprejet predlog, da se pošlje pozdravna brzojavka trgovinskemu ministru dr. Andresu.

Predsednik dr. Windischer se je v svojem zanimivem poročilu dotaknil aktualnih vprašanj stanovskih organizacij trgovstva. Delo v teh organizacijah ni lahko, celo v obveznih organizacijah se opaža pogosto, da ni tistega zanimanja članstva, kakor bi bilo želeli in pričakovati. Se težje je poslovanje v prostovoljnih organizacijah. Vse to pa ne sme vzeti veselja do vztrajnega dela, ki ga mora voditi vera in prepričanje, da so stanovske družbe za napredek gospodarstva dela v našem narodu neobhodno potrebne. Včasih padajo tudi pikre besede in dvomi o potrebi stanovskih organizacij. Tudi to ne sme motiti vodilnih mož v trgovskih vrstah, da nadaljujejo svojo pot v trdnem upanju, da bodo po nevištem razdobju prišli v vrste članstva mlajši ljudje, ki bodo imeli trdno prepričanje o potrebi organiziranega prizadevanja za trgovski stan. Občni zbori v stanovskih organizacijah že več let ne kažejo tiste živahnosti udeležbe, ki bi dajala vzpodbudo društvenemu vodstvu. Treba pa je vztrajati. Društveno delovanje je bilo tudi v zadnjem letu koristno in plodno.

Hvalevredno zanimanje in živahno udeležbo izkazujejo društveni izobraževalni tečaj. Društvo je priredilo tudi v pretekli jesenski in zimski sezoni učne tečaje za italijanski in nemški jezik v dveh oddelkih in za slovensko stenografijo. Pod spretim vodstvom g. Josipa Kavčiča je društveno glasilo »Trgovski tovariš« doživelo 15letni jubilej. »Trgovski kolektor«, ki ga urejuje uspešno g. Franc Zelenik, pa je letos dosegel že svoj srebrni jubilej. Društvena posredovalnica za službe in mesta posluje ves čas društvenega delovanja in bi bilo želeli, da bi se naši trgovci bolj živahno posluževali društvenega posredovanja.

Ze nekako v tradicijo spada, da se društvo vsako leto oglaš in poudari potrebo po uvedbi obveznega pokojninskega zavarovanja za trgovske nameštence, da bodo

tudi oni preskrbljeni za invalidnost in za starost, in sicer na ta način, da se uvede njihovo obvezno zavarovanje pri Pokojninskem zavodu. Po načinu dela in življenja ter po izobrazbi spadajo trgovski nameštenci brez dvoma med privatne nameštence. Zato je želeli, da se to vprašanje čim prej uredi.

Predsednikovo poročilo je bilo sprejeto z glasnim odobravanjem, naker je sledilo obširno poročilo tajnika g. Agnoja, blagajniško poročilo pa je podal društveni blagajnik g. Josip Krč. Društvo je imelo lani 70.289 din dohodkov, glavni del izdatkov pa je šel za učne tečaje, za podpore in za društveno glasilo.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen ves stari odbor s predsednikom dr. Windischerjem na čelu. Na novo sta bila izvoljena trgovska sodružnika Ivo Železnikar in Avgust Simončič. Kot društvena preglednika pa sta bila ponovno izvoljena Franc Zelenik in Ivan Železnikar.

Kdo bo izkoriščal poljske petrolejske vrelce

V zadnjih dneh je bilo mnogo ugibanja o tem, kdo bo zasedel ozemlje južne Galicije, kjer so znani petrolejski vrelci na področju Drohobica in sosednjega Borislava in na področju Jasla in Stanislawova. Z določitvijo demarkacijske črte med nemško in rusko vojsko na Poljskem je sedaj tudi to vprašanje začelo rešeno. Nemci so si prizadevali, da bi prišli v posest teh petrolejskih vrelcev, zato so v zadnjem času skušali čim hitreje prodirati proti južni in vzhodni Galiciji. Po določitvi demarkacijske črte pride sedaj pretežno del petrolejskih polj pod rusko oblast.

Poljska produkcija nafte se je v zadnjih letih gibala med 500 do 600 tisoč ton na leto. Od tega odpade na področje Drohobica-Borislava približno 76% in na področje Stanislawov 7%, skupaj torej na obe področji, ki pridelata pod rusko oblast, 83% dosežane poljske produkcije nafte. Na področje Jasla, ki leži vzhodno od Przemisla in leži na nemški strani demarkacijske črte, odpade 17% celotne poljske produkcije.

V tej zvezi je treba omeniti, da se lahko produkcija na področju Drohobica in Borislava še znatno poveča, saj je to področje dajalo pred svetovno vojno več nego 1 milijon ton nafte na leto, to je približno še enkrat toliko, kakor v zadnjih letih, medtem ko je bila produkcija na področju Jasla v zadnjih letih za 50% večja nego pred svetovno vojno. Poljska je namreč iz prometno-tehničnih razlogov bolj forsratala produkcijo v jasijskem revirju. Vprašanje pa je seveda, v kakšnem stanju

so sedaj vrelci nafte v teh področjih. Kakor zatrjujejo, so Poljaki preden so se umaknili, deloma uničili odnosno odstranili vrelce in črpalne naprave.

Gospodarske vesti

== Kaj bo s »Prizadoma«? Kakor je znano, so gospodarski krogi Hrvatske v svoji resoluciji zahtevali, da se ukine »Prizade«. Ta zahteva je našla soglasno odobravanje tudi v naših gospodarskih krogih, saj imajo mnogi naši izvozniki in trgovci »Prizade« v zelo slabem spominu in bi jim bilo v veliko zadoščenje, če bi se ta ustanova likvidirala. Naša jabotica bomo znaši tudi sami dobro vnovčiti, saj smo si znali v najtežjih časih najti ugodna tržišča in primerno dobro vnovčiti ves pridelek, ne da bi nam kdorkoli delil milosti, pretli z globami itd., kakor je to sedaj, ko ureja naš izvoz »Prizade«. Likvidacija te ustanove ne bo pomnila za naš izvoz prav nobene škode, nasprotno, oddahnili se bomo, ko bomo slišali, da je ukinjena.

== Nalaganje sodnih depozitov pri hranilnicah. Včeraj dopoldne je pravosodni minister podpisal uredbu o spremembah in dopolnitvah uredbe o sodnih depozitih. Po tej uredbi lahko nalagajo sodišča v smislu § 9. uredbe o občinskih hranilnicah sodne depozite pri občinskih hranilnicah.

== Krediti za nabavo rezerv živil. Na predlog finančnega ministra in na prošnjo kmetijskega ministrstva je Narodna banka na svoji zadnji seji sprejela sklep, da se dajo potrebni krediti Prizadu, Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine in Privilegirani agrarni banki za nabavo hrane za potrebe prebivalstva in vojaštva. Prav tako je bil izdan sklep, po katerem bo Privilegirana agrarna banka dala posebne kredite tistim združenim ustanovam, za katere je bila dosedaj ugotovljena likvidnost in solidnost v poslovanju. Vse te imenovane ustanove bodo dajale potrebne kredite po navodilih direktorja za prehrano, ki je bilo ustanovljena pri kmetijskem ministru.

== Hmelj. Zalec, 23. sept. Ves teden so kupci prevzemali blago, ki so ga sedaj polna skladišča. Računamo, da je prodanega že 40 odstotkov (okoli 7000 met. stotov) letošnjega pridelka. Kljub prevzetemu so še nekateri kupci kupovali po neizpremenjenih črtah cenah od 35 do 38 din za kg. Izgledi za kupčijo so tudi za naprej povoljni.

== Obrtniki. Zastopstvo obrtnega odseka Zbornice se udeležilo pogreba zborničnega svetnika g. Alojzija Midoferja v Novem mestu in se odpravilo iz Ljubljane v nedeljo ob 13 uri 35 minut. vrne se pa z enim večernim vlakom. Obrtništvo iz

Uradniško vprašanje v banovini Hrvatski

»Hrvatski dnevnik« objavlja uvodnik o uradnikih. Posebno poglavje je posvečeno uradnikom ki niso Hrvati in služijo v državni ali samoupravni službi na ozemlju banovine Hrvatske. Glasilo dr. Mačka pravi med drugim:

Opozoriti je treba tudi na celo vrsto uradnikov, ki se jim ni dalo služiti v domači pokrajini. Prišli so med nas iz daljnih krajev v povsem novo sredino, katere niso mogli razumeti, kakor ona ni mogla njih. Zalosten pojav je to, ker če nekdo resnično ljubi svoj narod, potem ga ne bo zapustil in bežal v druge kraje. Posvetil bo svoje sposobnosti krajem in ljudem, kjer se je rodil. Hrvatska javnost upa, da bodo ti ljudje razumeli prilike, ki so nastopile v banovini Hrvatski, in se vrnili v svoje kraje, kjer jih čaka dovolj prilike za delo. Hrvatska javnost je ponosna, ko more ugotoviti, da hrvatski sinovi ne iščejo dela in zaslužka izven meja domovine in da žele služiti samo njej. Ljudi, ki so zbežali iz svojega okolja in se nastanili med Hrvati, je treba poslati na njihova mesta. Ako ne marajo služiti med svojimi ljudmi in v svojem kraju, potem sploh niso vredni, da so uradniki. Zavladati mora načelo, da bodo lahko na ozemlju banovine Hrvatske uslužbeni samo Hrvati. Izjeme bodo dovoljene samo za strokovnjake, v prime-

ru, ko bo dokazano, da so res nenadomestljivi. Zastopajo tako stališče, kaže hrvatska javnost svoje simpatije tudi za druge kraje, ki imajo enako pravico imeti sposobne uradnike.

»Hrvatski dnevnik« ima prav, če tako govori o uradnikih, ki ne marajo služiti v svojih domaćih krajih. Ker so slovenski uradniki tiče, smemo reči, da jih bo lahko preštet na prste ene roke. Znano je tudi, da služijo izven Slovenije precej državnih nameštencev. Vendar je tudi zelo mnogo slovenskih javnih nameštencev, ki služijo po drugih krajih Jugoslavije in tudi na Hrvatskem ne radi tega, ker »ne ljubijo svojega naroda«, temveč ker so bili na ta mesta postavljeni kot dobre in strokovno sposobne upravne moči. Ti uradniki po svoji ogromni večini najvestnejše vršijo svojo dolžnost in so se tudi povsem prilagodili narodni sredini, v kateri živijo. Ti uradniki nikakor ne spadajo med one, ki so »zbežali iz svojega okolja«. Razume se po sebi, da imajo kot državni uslužbenici svoja dosežena službena prava in bo država za nje našla zaposlitve v domačih krajih, se nad premetistvijo nikdo od njih ne bo pritoževal.

Borze

Na ljubljanski borzi je znašal pretekli teden devizni promet 6.77 milijona din nasproti 12.18 milijona din v prejšnjem tednu.

Na tržišču državnih papirjev so v minulnem tednu po končanih borznih praznikih tečaji nadalje popuščali. Vojsna škoda, ki je pred borznimi prazniki (30. avg.) notirala okrog 455, je že ob koncu prejšnjega tedna popustila na 420, včeraj pa je bil promet po 396 do 397. 6% begluške obveznice, ki so pred borznimi prazniki notirale 82.50, so v zadnjih dneh popustile na 73. 7% investicijsko posojilo je od začetka septembra nazadovalo od 99 na 94. 7% Blairovo posojilo pa od 93.50 na 85. Kakor se zdi, se je nazadovanje tečajev državnih papirjev ustavilo. V petek so bili na beograjski borzi pri prijaznejši tendenci zabeleženi že deloma čvrstjeji in višji tečaji.

DEVIZE

Curli. Pariz 10, London 17.70, New York 443, Bruselj 75, Milan 22.50, Amsterdam 235.50, Berlin 175, Stockholm 105.10, Oslo 100, København 85.15.

Koroške vesti

V zadnjem času je bila izdana cela kopica novih uredb in predpisov, ki so v zvezi z vojnim stanjem. Zanimivost mest in vozil so se ljudje že precej privadili, v zadnjih dneh pa so v tem pogledu nastopila celo majhna olajšanja. Najpomembnejše ulice so zopet za silo razsvetljene, da v sredini mesta niso več potrebne zatemnje-
ne žepne svetilke, ki so bile še pred kratkim reden pojav na mestnih ulicah.

Z 20. septembrom je bil ukinjen ves privatni avtomobilski promet. Samo v izjemnih primerih se izdajajo posebna dovoljenja, ki dovoljujejo uporabo zasebnega voza tudi v bodoče. Zdravniki, živnozdravniki in nekateri funkcionarji stranke in oblasti ter konzularna zastopstva so med izjemami, vsi ostali pa so shranili svoje avtomobile v garaže za nedoločen čas. V zvezi s tem je izšla odredba, da je treba dati vse pnevmatike na razpolago državi. Vozila, ki smejo tudi v bodoče voziti, so prejela posebno oznako v obliki V. Če bi se pojavilo na cesti vozilo brez tega znaka in brez izrecnega dovoljenja oblasti, bo zaseženo. Lastnik pa bo obično kaznovan. Za tovrstni promet veljajo drugi predpisi, ki niso tako strogi.

Druga važna odredba je uvedba vizuma na pošte liste. Za vsako potovanje iz Nemčije kakor tudi za pripotovanje v Nemčijo se odslej zahteva poseben vizum, ki stane 8 mark (120 din). Isto velja za tuje državljane, ki hočejo v Nemčijo. Vizum za jugoslovanske državljane stane 144 dinarjev. Zaradi vidiranja potnih listov so težko prizadeti jugoslovenski delavci, ki so prišli v Nemčijo še v normalnih razmerah in se sedaj vračajo domov. Večina njih sploh še ni bila obveščena, da so potrebna viza. Ko so prišli na mejo, so bili zavrnjeni, kar je imelo za posledico nepredvidene stroške.

Poleg živiliških nakaznic povzročajo velike škribi nakaznice za oblieko, perilo, tkanine l. dr. Samo v izjemnih slučajih kakor pri porodih, boleznih, smrtih in ob ureditvi novega gospodinjstva so dovoljene izjeme, da je mogoče dobiti stvari brez posebnih nakaznic. Trgovci so še posebej v skrbeh, ker se stare zaloge hitro praznijo, dočim na nova naročila ni zadostnega odziva.

V št. Iju na Dravi je po dolgotrajni in mučni bolezni umrl Anton Nočnik, nekdanji slovenski občinski odbornik v logave-

ški občini. Pokojnik je bil vedno zvest svojemu narodu in velik ljubitelj slovenskega tiska.

Parkljevka in slinavka še vedno razgraja v selški občini. Sedaj se je začela širiti proti Kotu, Borovnici in šajdi. Kmetje se strogo držijo predpisov oblasti, da bi se čimprej znebili nevarne kuge.

Tudi v Selah so letos čebelarji zadovoljni s svojimi »muhami« in pravijo, da so jim nanosile toliko medu kot še nekaj let sem ne več. Sedaj so pa še posebej veseli odredbe, da bodo dobili sladkor za hranjenje čebel brez običajnih nakaznic.

Letnika 1911 in 1912 sta v celovškem okraju do konca tega meseca klicana k naborom.

Zaključek dolgotrajnega procesa

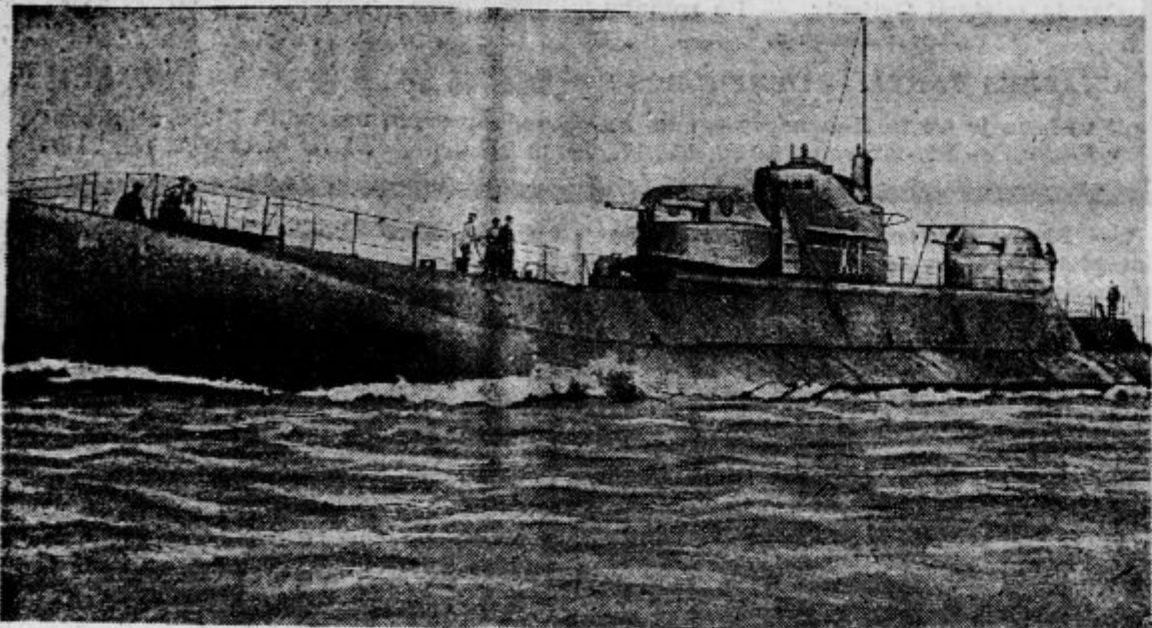
Na našo notico, objavljeno pod tem naslovom v zadnji nedeljski številki, nam je poslal g. Milan Vauda iz Vojnika popravek, ki med drugim pravi:

Ni res da je bil Lapajne Ivan, bivši upravitelj mešč. šole v Vojniku in sedaj učitelj mešč. šole v Trbovljah, obojen samo na globo 340 din in le radi neresnične prijave šolski oblasti proti meni. Res pa je, da sta bili proti Lapajnetu vlozeni dve tožbi in sicer prva radi neresnične prijave šolski oblasti in druga radi klevete, ki jo je izrekel na sodišču, oboje proti meni. Res je, da je bil Lapajne točno in v polnem obsegu kaznovan za vse, kar sem proti njemu navajal v obeh tožbah in sicer za vsako posebej po 180 din, skupaj na 360 din, odnošno 5 dni zapor in v plačilo vseh, tudi mojih stroškov. (Številka 340 je bila v »Jutru« tiškovna napaka namesto 360 din. op. ur.) Ni res, da je obtoženi Lapajne v eni točki obtožbe doprinesel dokaz resnice, res pa je, da dokaza resnice niti ni ustopil, še manj pa da bi kaj dokazal. Ni res, da za kako drugo točko obtožbe Lapajne ni mogel doprinesiti dokaza resnice, ker ena glavnih priči radi bivanja v inozemstvu ni mogla priti k razpravi. Res je, da se je o tej priči — Ribizlu Albertu — in o njegovi verodostojnosti na razpravi govorilo in se je izkazalo, da ta priča ni glavna temveč indirektna, res glavna ali direktna priča Zupanek Martin pa je kot priča izpovedal, kakor sem navajal v tožbi.

PODMORNICE V POMORSKI VOJNI

Piratske podmornice najbrže nikoli več ne bodo igrale tako usodne vloge kakor med svetovno vojno

Moderna podmorska križarka: pred poveljniškim stolpom in za njim sta dva oklopna stolpa s štirimi topovi

V treh tednih, kolikor traja sedanja vojna, je bilo potopljenih približno 200.000 ton trgovskih in vojnih ladij. Samo razmeroma majhen odstotek teh žrtev gre na račun pomorskih min. Pretežni del so potopile podmornice. Podmorniška vojna se doslej sicer še ni razvnela do tiste srditosti, kakor za časa svetovne vojne, vendar pa število potopljenih ladij od dneva do dneva narašča. Piratske podmornice se zaenkrat najbolj udeležujejo v Atlantskem oceanu zlasti ob zapadni obali Anglije in Irske, ter pred vzhodom v Rokavski preliv, počasi pa širijo svoj delokrog tudi na druga svetovna morja. Kaj je prav za prav pomorski pirat? Po definiciji je pirat razbojnik, ki se kladi po morju z namenom, da bo kradel in ropal. Ali se loteva tega posla z ladjjo, s podmornico ali z letalom je postranski pomen. Sloviti poznavalec mednarodnega pomorskega prava Gidel pravi, da je piratstvo nasilno dejanje nad trgovskimi ladjami iz koristilstva. V vojni koristilstvo seveda ni poglavitni gibalni moment, ampak gre za splošno oslabevanje sovražnika.

Čim zapusti podmornica svojo luko, svoje oporišče, je dostikrat za daljšo dobo navezana popolnoma sama nase, ker se čisto ne more več zateči nazaj v domače pristanišče, niti v kako drugo luko, da bi obnovila zalogo živeža, goriva in municije. Med svetovno vojno se je zgodilo, da so posamezne podmornice mesece in mesece križale po morju, ne da bi samo za dan mogle pristati kjerkoli ob kopnem. Zaradi tega so živež, gorivo in strelivo tvorile s svojih žrtev — potopljenih ladij.

Podmornica preži na plen

Kako prav za prav piratska podmornica opravlja svoj posel? Iz domače luke zaplove na mesto, ki ji je določeno od mornariškega poveljstva. Navadno so izbrane te »zasede« blizu običajnih pomorskih poti, ki se jih drže trgovske in potniške ladje. Kadar je vreme lepo ni posel podmornice na preži prav nič težak in utrudljiv. Morje je mirno, obzorje čisto. Podmornica vozi komaj nekaj vozlov na uro; toliko, da se premika. Na poveljniškem stolpu sloni službojuči častnik in skoz idaljnogled motri obzorje. Na krovu spodaj koraka straža od enega konca do drugega. Mornarji pod krovom igrajo, si pripovedujejo stori-je ali pa počivajo na svojih pogradih. Vse je mirno in pokojno.

Tedajci se dvigne iznad obzorja meglica črnega dima. Službojuči častnik o tem takoj obvesti poveljnika podmornice in na krov se dvigne nekaj častnikov in mornarjev, da doženo, koga imajo pred seboj. Navadno pa se podmornica, čim zapazi, da se ji bliža neznan brod, takoj potopi. Bolje je, da se ne pokaže, kajti brezžična telegrafija je preveč kletkava in bi se takoj razvedelo daleč naokoli, da je tu na preži podmornica.

Predno se podmornica potopi, se lopute za vstop tesno zapro. V tanke za vodni balast se spusti voda — zaenkrat toliko, da vrh poveljniškega stolpa ravno še moli iznad vode. V tem položaju se podmornica neznani ladiji lahko približa na razdaljo enega kilometra, ne da bi jo mogli z ladje opaziti, dočim vidi poveljnik podmornice skozi line pod stolpovim vrhom ladjjo jasno pred seboj. Če vidi, da nima pred seboj sovražnika, podmornica vseno ne izda svoje navzočnosti ampak splava na površje šele potem, ko je ladjja že spet izgubila za obzorjem.

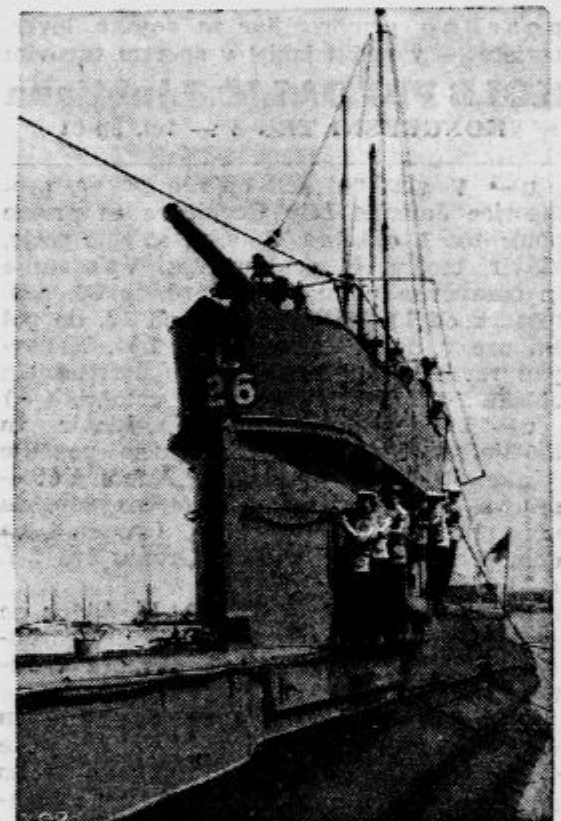
Napad

Drugače je, če se ladjja izkaže za sovražnika. »Kvišku!«, se glasi prvo povelje. Naval stisnjene zrak izprazni tanke za vodni balast. Podmornica se dviga. Najprvo se pomoli iz vode poveljniški stolp, potem zavalljeni jekleni trup od katerega v debe-

lih curkih lije voda. Lopute se odpro, iz njih planejo mornarji topničarji. Medtem ko topničarji naravnajo podmorniški top proti tuji ladiji, dvigne mornar signalne zastavice: »Stoj! — Počasi bliže!«

Kaj naj zdaj stori ladjja, ako ni oborožena. Ubogati mora. Z vsa naglico pripravi posadka reševalne čolne in na njih zapusti ogroženi brod. Podmornica že nameri na njo prve strele. Dva, trije, štirje zadetki v bližino vodne črte zadostujejo. Ladjja se nagne postrani, potem se postavi na kljun in v nekaj minutah jo ggrajoč pogoltno morje.

Zmerom pa se podmornica sovražni ladiji ne mara pokazati nad vodo. Bojna ladjja ji je prenevarna in tudi marsikak tovorovni brod je zdaj že oborožen. V tem primeru se podmornica popolnoma potopi, tako da je njen krov kakih 5 m pod vodno gladino. Iznad vode moli samo še konec periskopa — daljnogleda, skozi katerega poveljnik opazuje morsko gladino nad seboj.

Na preži

Podmornica počasi plove proti svoji žrtvi. Poveljnik naravnja smer vožnje tako k smeri, v kateri plove ladjja, da se bosta obe smeri ravno križali, ko bo tjakaj izstrelil torpeda. V podmornici je čisto tiho, samo stroji narahlo brne. Moštvo je na svojem mestu — »Ogenj!« Torpeda, od stisnjene zrak pognan v morje, šine proti sovražni ladiji. Z veliko naglico, v popolnoma ravni črti hiti proti njej. Komaj vidna progla bele pene izdaja njegovo sled.

Ako kapitan ladjje pravočasno opazi to izdajalsko sled, se bo skušal izogniti smrtonosnemu projektilu. Včasih je še čas. V slabem in mračnem vremenu pa po navadno bližajoče se nevarnosti ni mogoče videti. Kapitan podmornice opazuje skozi periskop sled ladije in torpeda, ki hitita zmerom bliže druga proti drugemu. Mahoma pretrga ozračje zamolkel tresk, ki mu navadno sledi še nadaljne detonacije. Na torpedirani ladiji je eksplodiral parni kotel, ali so se vnele eksplozivne snovi. Rana, ki jo useka torpeda v ladijski trup je navadno tako velika, da se brod prav naglo potopi.

Torpeda je zgrešil

Dostikrat torpeda tudi izgreši svoj cilj; celo večkrat, kakor pa zadene. V tem primeru podmornica le redko kdaj izpusti še drugi torpeda, ampak se navadno rajši dvigne na površje in pokonča sovražno ladjjo s topovskimi streli.

Proga razpenjene vode, ki jo pušča za seboj izstreljeni torpeda pa je zelo varljiv znak nevarnosti. Često se napravi slična progla na morju tudi od različno toplih zračnih struj, ki vzvalove vodno gladino. Neštokrat je zdaj na ladjah nepotreben alarm zaradi te prevare. In sugestija utegne biti celo tako močna, da mornarji trdijo, kako so kmalu potem, ko so opazili izdajalsko proglo, slišali tudi detonacijo. To naj bi bila eksplozija torpeda, ki je zgrešil cilj in se je na koncu svoje poti razpočil. V resnici pa torpeda, ako je zgrešil, nikoli ne eksplodira, ampak je poskrbljeno, da se potem, ko mu pojde pogonska sila, avtomatično potopi. To je potrebno, ker bi drugače izgubljeni torpedi še leta in leta po vojni ogrožali morje. plovo.

Obrambe pred piratskimi podmornicami

Da bi bile trgovske ladje varne pred napadi podmornic, jim dajejo v spremstvo bojne ladje. Ta metoda izvira iz svetovne vojne, toda takrat se ni izkazala posebno učinkovita. Pomorski strokovnjaki sodijo, da bi bilo treba pritegniti v to spremljevalno službo vojno mornarico vseh evropskih držav če bi hotel samo Sredozemsko morje zavarovati pred podmornicami.

Videti pa je in to potrjujejo tudi izkušnje iz sedanjih vojn, da so nalašč za spremljevalno službo urejene ladje vendarle bolj kos svoji nalogi, kakor pa se je splošno pričakovalo.

Smrt ljubljanske matere, ki je rodila

25 otrok

Vsa Ljubljana je poznala gospo Marijo Banovčev

Ljubljana, 23. septembra. V petek je preminila po vsej Ljubljani poznana in svojčas vedno nasmejana žena, Marija Banovčeva, trgovka s sadjem in zelenjavo v starosti 74 let. Življaki trg ljubljanski je izgubil originalno in žilavo predstavnico, ki je znala s pristnim, prirojenim humorjem in pravo trnovsko vedrino širiti okoli sebe solčno razpoloženje in ki ni nikdar pokazala, da ji je življenje nasulo do vrha trnja na pot.

Bila je izmed redkih ljubljanskih mater, ki je rodila 25 otrok, izmed katerih žive še štirje. Po prežgodnji smrti moža se je vpregla v voz in ga junaško vlekla do

zadnjih let, ko jo je mrtvoud priklenil na bolniško posteljo. Delati, trpeti, molčati in se smehljati — to je bila smer in modrost Banovčeve Maričke. Za svojo materjo žalujeta sinova Svetozar, naš priljubljeni operni pevec, in Rajko, uradnik Mestne hranilnice ter hčerki Jelka poročena Strniševa, uradnica Glasbene Matice, in Minka, ki je na trgu prevzela zeleno in zrelo kraljestvo svoje matere. Naj bo žrtvujoči se ženi in materi, kakršnih ni danes več mnogo ne na visokih, a tudi ne na nizkih socialnih stopnjah, blag spomin, preostalih pa naše iskreno sožalje!

Pred ustanovitvijo muzeja v Krškem

Oton Auman odvarja svojo preurejeno zbirko po 25 letih skrbnega zbiranja in urejanja

Krško, 23. septembra. Zamisel, da se ustanovi v Krškem pokrajinski muzej, ki bi zbral vse zgodovinske spomenike prelepe krške okolice, ni nova. Že pred več ko desetimi leti se je pojavila, a je zaradi mlačnevest zamrla. Ponovno jo je oživil lansko leto g. Oton Auman, muzejski laborant. Letos spomlad je bil ustanovljen pripravljalni odbor, kateremu je uspelo, da so bila pravila v najkrajšem času potrjena ter objuljena izdatna pomoč. Tudi se je sklenilo, da se muzej postavi v cerkvico sv. Duha, v kar je cerkvena oblast že privolila. Društvo se bo imenovalo »Muzejsko društvo za politična okraja Krško in Brežice«. Ideja, ki se je tolikim ljudem zdela brez smisla in neizvedljiva, je danes pred uredničenjem. Prihodnjo soboto ob pol 17. bo v posvetovalnici mestnega gospodarskega urada ustanovni občni zbor.

Oton Auman je vedno s svojim delom vzbujal željo po ustanovitvi muzejskega društva ter bil sam navdušen propagator te ideje. Letos, ko slavi 25-letnico svojega dela, in si v Mariboru izpopolnjuje znanje za bodočega vodjo krškega muzeja, je preuredil svojo bogato zbirko zgodovinskih spomenikov ter jo namenil javnosti, ki naj spozna, da je muzej v Krškem potreben. V nedeljo bo njegova zbirka od 8. ure zjutraj do 17. popoldne odprta za vsakogar brez vstopnine. G. Auman je obljubil, da bo po skupinah vodil od predmeta in pred-

meta ter pojasnjeval izvor razstavljenih spomenikov. Zbirka je v hiši g. Križmana nasproti kapucinskemu samostanu, v prvem nadstropju. G. Auman mi je pripovedoval:

— Kulturne vrednosti muzeja mislim, da vam ni treba posebej poudarjati. Pogledajte najprej karto mojih najdišč v najbližji okolici, preko 60 jih je. Pa mislite, da se da to ljudem skriti. Ne: vidite, čim pa kaj takega odkrijejo, kopljejo, misleč, da bodo našli zaklad. In če ne najdejo razen par lončenih vrčev in kakšnega železnega predmeta nič drugega, v jezici se to uničijo. Seveda vsi niso taki. So nekateri postali tudi pravi trgovci in prodajajo izkopane predmete tujcem za mal denar. Da se vse to prepreči, bo društvo skrbelo, da se zaščitijo vsa najdišča, prav tako bo po vseh večjih krajih imenovalo svoje poveljenike, ki bodo pravočasno obveščali društvo o novih odkritjih. Pa tudi s tržsko prometnega vidika ima ustanovitev svoj pomen, saj postaja Krško vedno bolj turistično prometno središče na Posavju in tako bomo imeli tujcem marsikaj lepega pokazati iz naše preteklosti.

Glede mojega dvoma, ali je cerkvica sv. Duha primerna za muzej, mi je g. Auman dejal:

— Najbolj primerna bi bila stara Valvazorjeva hiša, kar pa je iz gmotnih ozirav nemogoče. Tako nam ostane samo še ta cerkvica, kajti prav z njo je zgodovina Krškega tesno povezana. Od 16. stoletja, ko je bila zgrajena kot špitalska cerkev, nato pa preurejena po grofih Auerspergih in do svetovne vojne je zbirala Krčane v vseh težkih trenutkih. Zdaj pa naj sprejme naše zgodovinsko bogastvo, služeč kulturnemu procvitu naše domovine.

Ko sem na koncu še vprašal, kaj misli postaviti v muzej, mi je zaupal sledeče: — Imam nešteto najdišč v evidenci, ki niso še načeta in te hočem društvu pokazati, člani pa naj potem sami kopljejo in iščejo, seveda pod strokovnim vodstvom. Društvo pa bo med tem tudi povabilo razne znanstvenike, ki bodo poučevali članstvo s praktičnimi navetmi in predavanji. Tako si bo članstvo samo ustanovilo muzej, ki bo njim in še poznim rodovom le v pomoč.

Upajmo, da ne bo v soboto nobenega zavednega Krčana, ki ne bi prišel na občni zbor in pomagal ustanoviti muzejsko društvo. Ne ustrašimo se majhne žrtve, saj ne delamo za druge, temveč le za svoj kraj.

V znamenju zračne zaščite

Za nas ni vojne nevarnosti, potrebna pa je previdnost

Končno vendar-le! Še lani in v začetku tekočega leta so — razen nekaterih zasebnikov — samo še oblastva z občinami in delavskozoščitnimi odbori delovali na izgradnji zračne zaščite. Sedaj pa moremo skoraj dnevno čitati v časopisju razne članke o problemih zaščite pred zračnimi napadi, in izšle so tudi že prve brošure o tem. Banovinski odbor za zaščito pred zračnimi napadi in njegovi pododbori, krajevni odbori in občine, združenje inženirjev in arhitektov se živahno posvetujejo in delajo programe za izvedbo zračno-zasčitnih naprav. Samo v Ljubljani je priredila občina že dvoje zborovanj.

Pobudo za novo, poživljeno delo so dala oblastva, pa tudi komite tehničnega dela v Ljubljani in posamezni strokovnjaki. In

sedaj pišemo in razpravljamo. To je v redu. Dasi ne preti nobena vojna nevarnost, nam nareka previdnost, da zaščitimo javne urade, premoženje in imovino prebivalstva že v mirnem času pred posledicami zračnih napadov.

Naloga, ki jih je treba rešiti, so ogromne. Ni le potrebna gradnja zaklonišč in rogov ter maskiranje objektov, treba je v obstoječih krajevnih odborih moštvo, določeno za gradbeno-tehnično, gasilsko ter za kemijsko in zračno zaščito opremiti z vsemi še manjkajočimi potrebščinami in ga do dobra izvežbati za njegov posel. Dosedanja navodila uradom in prebivalstvu o ponašanju med letalskimi napadi se morajo še poglobiti, v splošnem pa ljudstvo podrobneje poučiti o pomenu

in potrebi zračne zaščite. O vsem tem se vodi pri kr. banski upravi in pri krajevnih odborih za zračno zaščito računa ter so izdelani načrti za popolnitev zračno-zasčitnega dela.

Ako naj bo celotno delo enotno in smotno, ga mora voditi določeno oblastvo. V ta namen je pri banski upravi poseben banovinski odbor s pododbori in je organiziran posebej pri upravnem oddelku odsek za zaščito pred zračnimi napadi, ki mu je poverjena evidenca vsega dela. V ostalem je delo po strokovnih vidikih razdeljeno na ustrezne oddelke kr. banske uprave (splošni oddelke, za izseljevanje, prosvetni oddelke za propagando, tehnični oddelke za gradbeno-tehnično stroko, oddelke za socialno politiko in narodno zdravje za kmetijsko in sanitetno službo). Enako so sreski načelstvom in mestnim poglavarstvom kot prvostopnim upravnim oblastvom narasli zračno-zasčitni posli. Jasno je, da je možno vse to delo opraviti le ob sodelovanju vseh poklicanih javnih organov in raznih združenj, ki pridejo tu v poštev (gasilske organizacije, Rdeči križ, združenje inženirjev in arhitektov).

Kakor razvidno, je organov, ki naj delajo na izgradnji zračne zaščite, dovolj in je ustanovitev kakega novega organa nepotrebna, ker gre le za to, kako naj se delo na primer pri mestnih gradbenih uradih in pri drugih oblastvih uspešno organizira.

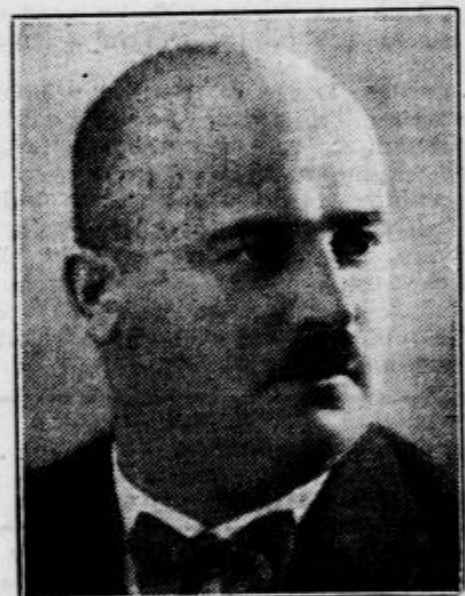
Za izvedbo zračne zaščite je dalje potrebno poznavanje predpisov. V tem pogledu se omenja uredba o zaščiti pred zračnimi napadi z dne 13. aprila t. l. (Sl. list št. 195/36) in pravilnik k tej uredbi, ki obsega štiri dele. Značilno je, da ti pravilniki ne obsegajo samo zakonitih določb, ampak tudi navodila za kemijsko, sanitetno, tehnično in drugo službo. Od teh pravilnikov sta dva že izšla, ostali pa bodo v kratkem izdani v »Službenem listu«. Razen tega bodo vsi ti predpisi izšli v posebni založbi (tiskarne »Merkur«) kot ponatisi iz »Službenega lista«, brošuram pa bo pridejan vselej še poseben članek, ki bo nudil pojasnila in tolmačenje k določbam uredb in pravilnikov.

Prvi zvezek te izdaje izide prihodnji teden in bo obsegal poleg uvoda, uredb in navodila za njeno izvajanje še članek dr. Frana Ogrina »Organizacija in pristojnosti organov po uredbi o zaščiti pred zračnimi napadi«.

Dosedaj izišle brošure o zračni zaščiti pa so naslednje: dr. Mavrič Rus; dr. Matěj Justin; inž. Stanko Dimnik: »Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi« (založbi komite tehničnega dela). Omeniti je tudi pravilnik »O bojnih strupih in prvi pomoči«, ki ga je izdala kot ponatis iz Službenega lista mestna občina ljubljanska ter brošuro inž. Gjorgja Mandrina o zaščiti civilnega prebivalstva v bodočih vojnah. Vse te brošure so poceni. Ustvarjenje zračne zaščite je torej na dobrem potu. Potrebno je samo skupno delo in preskrba potrebnega denarja.

Alojzij Midofler †

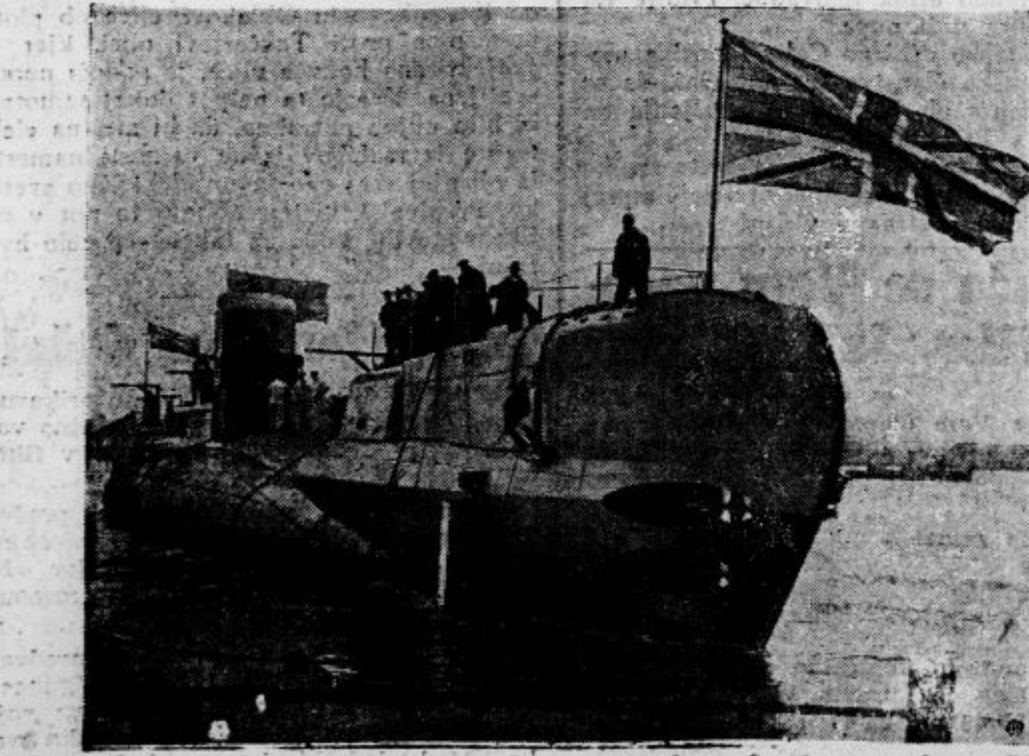
Novo mesto, 23. septembra. V petek zjutraj ob 6. uri je posegla smrt v vrste novomeškega obrtništva in mu iztrgala iz njegove srede enega najboljših predstavnikov obrtništva na Dolenjskem, g. Alojzija Midoflerja. Bil je po rodu iz Broda pri Novem mestu in star šele 47 let. Kakor mnogi njegovi dolenjski vrstniki, se je tudi on izučil krojaške obrti v No-

vem mestu ter se je pred vojno podal v tuje države, da se je v svoji stroki izpopolnil. Svetovna vojna je tudi njegova zdejala, prišel pa je na ruski fronti v ujetništvo ter se je vrnil iz daljnega Taškenta v leto 1921. In si ustanovil v Novem mestu lepo delavnico in dom. Tu je živel vzorno zakonsko življenje z zvesto družico Rusinjo Anastazijo in hčerkanama Ljudico in Nadičo.

Bil je vedno nasmejan in dobre volje. Ni poznal sovražstva. Udeleževal se je v raznih obrtnih organizacijah, kjer je bil zaradi svoje ljubeznivosti splošno priljubljen in za kar so ga obrtniki tudi izvolili kot svetovalec v zbornico za TOI. Na žalost mu ni dala usoda dočakati izpolnitve vseh želj dolenjskega obrtništva. Po polletnem težkem, vendar udanem trpljenju se je mnogo prežgodaj končalo njegovo življenje. Na njegovi zadnji poti ga spremlimo v nedeljo ob 16.30 uri iz hiše žalosti na amihelsko pokopališče. Bodi ohranjen vzornemu obrtniku in družinskemu očetu časten spomin, globoko užalosteni družini pa izrekamo iskreno sožalje.

* Zemljepisni atlas so dragi in bržčas nepotrebni, pravi članek v zagrebških »Novostih«, kjer izvaja: Starši dandanes čisto upravičeno sodijo: atlas ni cenena knjiga, saj stane nad 60 din, vendar skoraj gotovo ne bo uporabljen vse leto, a kje neki daljšo dobo? Svoj čas je zemljepisni atlas bil takorekoč del družinskega premoženja in se je dedoval iz roda v rod. Danes pa je to čisto drugače. Ze od konca svetovne vojne dalje ne more posamezen atlas po več let služiti svojemu namenu. Politična slika sveta se stalno menja. Najsi morja, goré, jezera in reke ostanejo na svojem mestu, vendar prepogosto menjajo lastnika in tako posamezen atlas ne more biti daljšo dobo v rabi. Vsako leto kupovati nov atlas, je pa precej neprijetna reč. Ali si ne bi mogli pomagati na ta način, da bi vsaj prvotolcem kupovali samo zemljevidne inšle celin in dežel, o katerih se pravkar uče? Gotovo bi se izplačalo o tem razmišljati.

Moderna angleška podmornica: spredaj se jasno vidijo žrela lanstrnih cevi, skozi katere se izstreljujejo torpeda

Domače vesti

* **Prvi vlak, izdelan v Jugoslaviji.** V četrtek je prispela na beograjsko postajo nenavadna kompozicija: čudno oblikovana lokomotiva ter dva velika vagona vseh treh razredov. Lokomotiva je bila v celoti izdelana pri nas. Deset takih lokomotiv je že izdelala tovarna vagonov v Slavonskem Brodu v zadnjih treh mesecih. Zdaj izdelujejo še dvanajst takih lokomotiv. In vse doma izdelane lokomotive se napotijo v Novi Sad za promet med Beogradom in Subotico. Vagona pa sta izmed desetorice vagonov, ki jih je država naročila v Brodu za mednarodni promet in ki se namerstjo z elektriko grejejo z zrakom.

* **Smrt Marije Petovarjeve.** V Ivanj-kovcih je preteklo nedeljo umrla po enodnevni boleznii ugledna posestnica gospa Marija Petovarjeva v 80. letu starosti. Bila druga žena leta 1826. rojenega in 1903. umrlega uglednega veleposelnika g. Lovra Petovarja sen. Ko je postala vdova, se je preselila na svojo posestvo, katero je vzorno upravljal in bila izvrstna gospodinja. Rada je podpirala naša društva, marškomu je v silo pomagala ter je bila splošno priljubljena. Posebno naklonjena je bila vedno šoli. K večjemu počitku na sve-tinjsko pokopališče je rajno gospo spre-mljalo poleg sorodnikov mnogo prijateljev in znancev, polnoštevilo pa se je udeležilo la pogreba šolska deca svetinjske šole z učiteljskim zborom kakor tudi tukajšnja gasilska četa. Blagi gospej lahek počitek, žalujočim naše iskreno sožalje!

DOPIŠNA TRGOVSKA ŠOLA

V LJUBLJANI, KONGRESNI TRG 2
vpišuje

v svojo Dvoletno trgovsko šolo, teča-je in predmete — knjigovodstvo, računstvo, slovenščina, nemščina, fran-coščina, korespondenca v raznih je-zikih, stenografija itd. — Vpis pri-poročamo zlasti onim, ki so že v službah in se žele izpopolniti, ter onim, ki ne morejo obiskovati red-nih trgovskih šol. Pouk je individua-len in se vrši z dopisovanjem. Po-drobna pojasnila daje ravnateljstvo brezplačno.

* **Novi grobovi.** Včeraj je umrla v Ljubljani gospa Terezija Lepuša, mati gospe štefke Poličeve in tašca operne-ga ravnatelja g. Mirka Poliča. Pogreb blage pokojnice bo jutri ob pol 15. uri iz-pred mrtvašnice na Vidovdanci cesti. Blaga pokojnica, je živela pri g. hčerki.

— V Laškem je umrla gospa Terezija Pi-rovšek, soproga preglednika finančne kon-trole v pokoj. Pokojnico bodo prepeljali v Braslovce, kjer bo pogreb jutri ob pol 16. — Pokojnici blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Dr. Jindřich Veselý,** organizator če-škega lutkarstva, dobro znan tudi v vr-stah slovenskih lutkarjev, je te dni umrl v čeških Budějovicah, kjer je bil ravnatelj gimnazije.

* **V počastitev spomina blagopokojnega staroste Sokolskega društva Ljubljana-Matica** in podstaroste ljubljanske sokol-ske župe g. Bogumila Kajzelja, ki je bil tudi predsednik nadzorstva družbe »Mo-tovoz in platno d. d.« Grosuplje, je daro-vala imenovana družba 300 din gradbene-mu osemu sokolskega društva v Grosup-ljem.

* **Poroka.** Danes se poročita v Dolu pri Ljubljani g. dr. Franc Leskovic, odvetnik v Ljubljani, in goš. Ina Šinkovc iz Ljub-ljane. Iskreno čestitamo! (—)

* **Predavateljski odsek Zveze kulturnih društev v Ljubljani** vjudno prosi vse one p. n. gospe in dame, ki bi bili v letošnji sezoni pripravljeni predavati pri društvih ZKD, da sporočijo tajništvu ZKD (Kazino II. nadstropje) svoj natančni na-slov ter naslove predavanj.

Nasla mladež spet študira — pa ji dajmo, da ne shira, CIK-BONBONE za krepčilo — to je fino razvedrilo!

* **Tragična smrt Milana Matića.** V Zagrebu skoraj ne mine dan brez samomora. Veliko presenečenje pa je zbudil med za-grebškimi prebivalstvom samomor upoko-jnega majorja Milana Matića, blaginika trgovske pisarne slovarjev. Major Matić je bil v Zagrebu splošno znan. Zadnje dni so ga močno razburjala vojna poročila. In tako je sicer vedno vedel mož obupal. Na vrata svoje pisarne je izločil listek z na-pisom: »Pazite, kadar vstopite, ker se la-hko prestrašite. Kar boste ugedali, ne bo ugodno...« Ravnatelj, uradnikom in dru-žini je zapustil pisma s prošnjo, naj bo njegov pogreb tih in naj se ga udeleže sa-mo najbližji družinski člani. Če kdo želi ku-piti venec, naj rajši pokloni denar v dobro-delen namen.

Grobnice in spomenike
kamnoseška stavbna dela
izvršuje po nizkih cenah
kamnoseško kiparsko
podjetje
Frano Kunova
pokopališče Sv. Križ-09.
Ljubljana — Tel. 49-09.

* **Pravilnik za pregledovanje klavnih živali** in mesa in za veterinarsko nadzor-stvo živalskega izvora, ki je lani 17. av-gusta izšel v »Službenih novinah« kra-ljevine Jugoslavije, je zdaj v celoti ob-javljen v večeršnjem »Službenem listu« kraljeve banke uprave dravske banovine. Upoštevanji so tudi popravki, ki so bili objavljeni v »Službenih novinah« lani 5. oktobra.

SPECIALISTINJA ZA KOŽNE BOLEZNI
dr. Zdenka Tominšek
zopet redno ordinira

* **Železniškim upokojencem** in vdovam v vednost. Glede prijav za prejemanje dra-ginskih doklad se obveščate sledeče: Vsem onim upokojencem in vdovam, ki prejema-jo svoje pokojnine od finančne direkcije v Ljubljani, bo finančna direkcija prijavo vsakemu po pošti poslala na dom. Za one upokojence in vdove, ki prejemaajo pokoj-

nine od železniške direkcije v Ljubljani, bo železniška direkcija prijave dostavila vsem železniškim postajam, kjer jo bo vsak pre-jel ob času predložitve železniških legiti-macij v podaljšanje in kamor se bodo tu-di izpolnjene vrnille. Oni upokojenci in vdo-ve, kateri imajo čez 16 let stare otroke in obiskujejo šolo, a se niso predložili šol-skih potrdil, naj v svojo lastno korist ta-koj predložijo šolska potrdila pri oni edin-ci, katera nakazuje pokojnino. — Društvo železniških upokojencev za dravsko bano-vino v Ljubljani.

* **Orjaškega tuna** so vlovili ribiči v vasi Žirju. Tun tehta 202 kg in je največji, kar jih je bilo kdaj ulovljenih na Jadranu. Ko so ribiči bolj in bolj zoževali mrežo in se je ogromni tun znašel v zagati, se je sam pognal iz pretečega ujetništva na breg. Ribiči so prepeljali tuna iz žirja na ribar-nico v Šibenik in razprodali slastno meso po 8 din kg.

DEŽNE PLAŠČE

iz balonske svile, spalne vreče v veliki izbiri nudi sportna trgovina

B. KOLB PREDALIČ

LJUBLJANA Kongresni trg 4

* **Zakonska žaloba v Šibeniku.** Pred tovarno mila »Labud« v Šibeniku je me-sarski pomočnik Franjo Gottlieb v četrtek zvečer z britvijo zaklal svojo ženo Barico. Nato je ves okrvavljen tekel k stražniku in ga prosil, naj ga odvede na policijo. Gottlieb je bil doma iz Vrha in star 41 let. Barico je spoznal kot kuharico v Aleksin-cu. Pred desetimi leti sta se poročila, ži-veti pa sta morala ločeno, ker nista mogla skupno dobiti namestitve. Gottlieb je po daljšem tavanju pobegnil tudi v Nemčijo, odkoder pa so ga vrnili in je od Knina da-lje pešalil v Šibenik. Svojo ženo je našel v gostini »Osvita«. Sprejela ga je zelo hladno in ni hotela iti z njim spat, mar-več mu je ponudila 30 din, da si sam po-išče prenočišče. Franjo je brž spoznal, da ima Barica novega ljubimca. Ko se zve-čer zapustila gostilno, je Franjo stopil za njo in ji z enim zamahom prerezal vrat, da se je po sto korakih sesedla in izkrva-vela.

* **Madžarska mina v Dunavu.** Madžar-ske vojaške oblasti so obvestile kapetanijo rečne plovbe v Vukovaru in ostale kape-tanije na Dunavu, da se je na madžarskem območju utrgala v Dunavu mina, ki je od-plula v Jugoslavijo. Madžarske oblasti op-isujejo mino, ki je dolga 1.20 m in široka pol metra ter je pobarvana v enak barvi, kakršna je gladina Dunava. Mina mora po sodbi Madžarov biti nekje v bližini Vuko-vara.

* **Kako naj si uredimo naše domove** za obrambo pred letalskimi napadi je naslov brošure, ki jo je spisal inž. Stanko Dim-nik in jo je izdal in založil Komité tehni-čnega dela v Ljubljani. Brošura vsebuje praktična navodila za napravo zaklonišč pred letalskimi bombami. Prodaja se v vseh knjigarnah po ceni 5 din.

* **Specialni trgovski učni tečaj** za izo-brazbo pisarniških moči se odpravi v za-četku oktobra. Poučujejo se vsi glavni tra-govski predmeti za pisarniško prakso, ste-nografija in strojepisje. Dovoljen je tudi obisk posameznih predmetov. Šolnina da-je 50 do 100 din mesečno. Pojasnila daje: Christofor učni zavod, Ljubljana, Domo-branska c. 15.

* **Tabor bčevnikov na Brezjah** se bo na splošno željo vršil v nedeljo dne 1. oktobra. Vabimo vse Slovence, da prihitijo ta dan na Brezje ter s tem potrdijo, da je vera v mir med nami živa in da je edino zagotovilo blagostanja. (—)

* **Začetnica »Boblj«** Prejubo veselje, o kje si doma? stane 20 din in ne 16 din, kakor je bilo pomotoma označeno na neki naročilnici. Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani.

KRUPP
KVALITETNI
TOVARNI AVTO

GL. ZASTOPSTVO
O. ŽUŽEK
LJUBLJANA
TAVČARJEVA 11

Iz Ljubliane

u— **Prostovoljna gasilska četa Ljublja-na-Dravje** proslavi dana počelne izred-ne gasilske praznike. Blagoslovljen bo nov Stonski orodni avtomobil, ki mu bodo ku-movale gospe štirinova in Kalčičeva. Pri-sopodiči suštarščeva in Kregarjeva. Go-reditev je združena z župnim zletom ga-silske župe Ljubljana-mesto. Posebnost pri tem avtomobilu, ki se po lepoti in po praktičnosti lahko meri z vsakim tovarniškim gasilskim avtomobilom je ta, da so vse karoserije izdelali člani čete sami v večernih urah popolnoma brezplačno po načrtu, ki so ga napravili prav tako sami. Od srede marca do srede septembra je bil draveljski gasilski dom izpremenjen v av-tomobilsko delavnico, v kateri je 7 mo-č in fantov delalo prostovoljno tiako in da-jalo zgled požrtvovalnosti. S svojim bre-zplačnim delom so četi prihranili nad 40 tisoč din in s tem gotovo zaslužili, da vsa naša javnost izve njihova imena. Ti nad vse požrtvovalni in zares vzorni gasilci so naslednji: Tomazič Ivan, Brečeljnik Albin, Berlič Franc, Berlič Janko, Celarc Aleš, Stibelj Miha in Kogovšek Alojz, ki bodo za svoje delo na današnji proslavi iz rok tov. župnega starešine Pristovalske pre-jeli srebrne križce za požrtvovalnost, s katerimi jih je odlikovala gasilska zajed-nica dravske banovine. Pripravniki je tre-ba, da je to že drugi avtomobil, ki si ga je nabavila delavna gasilska četa v Dra-vljah in se s tem uvrstila med najboljše opremljene čete ne samo v ljubljanski žu-pni, marveč v vsej dravski banovini. Tudi prvi avtomobil so izdelali člani čete sami brezplačno. Kogar zanima, kaj zmore slo-žno in požrtvovalno gasilsko delo, naj pri-de danes popoldne v Dravljah in si ogleda obo avtomobila, obenem pa s svojim ob-skom da draveljskim gasilcem vzpodbudo za nadaljnje vztrajno delo na poti ljube-zni do bližnjega. Na pomoč!

u— **Drzen vlom v Stožiceh.** V noči na soboto od 2. do 3. ure zjutraj je vlomilec vdrl v znano trgovino in gostilno Ivana Ramovža v Stožicah. Splazil se je skozi izločeno okno v trgovino. Odneseel je pi-salni stroj in 350 din, pripravljanih pa je imel še nekaj jestevin in 2 kg kave. Na izločbi je bilo treba odstraniti močno ključavnico, kar se je vlomilec gladko posrečilo. Prepodil je vlomilca sam go-spodar, ki je bil zaslišal ropot. Takoj ju-

Izredno napet film! — Delovanje špijonov v vojnem času! — Ta film Vas bo zaradi svoje aktualnosti v teh dneh izredno zanimal!

KINO UNION, tel. 22-21

traj so domači našli v trgovini vse raz-metano. Vlomilca bo morda lahko izsled-i, ker je pustil na begu pod izločbenim oknom svoje čevlje, katere je bil sezul pred vlomom. K zasledovanju je bil po-vabljen tudi daktloskop iz Ljubljane.

u— **Dolgo iskaneгаа tatu in divjega lov-ca** 28-letnega A. S. z Gmajne pri Černu-čah so v petek zvečer prijeli orožniki z Ježice, ko se je mudil na neki domačiji na Černučah. Brez upiranja se je vdal in je pri zaslišanju skesano priznal več v-lo-mov. Tako je nabral pri suštarju na Gmajni za 3000 din plena. Pri Jakobu Valantu na Černučah je odnesel raznih stvari za 800 din, nadalje je pri mesarju Flerinu na Černučah nabral za 200 din mesa. Vlomil je tudi v Gornji Zadobrovi pri Dragutinu Filanu, kjer pa je odnesel le nekaj masla s posodo za 30 din, zato pa je pri nekem drugem posestniku na Gmajni napravil za 500 din škode. Pri-znal je tudi, da je ustrelil smrtja v čr-nuškem hribu. Zadrževal se je največ v gozdu in ni bil nikdar brez orožja. Do po-tepanja v gozdu ga je največ privedla strast do pobiranja divjačine, a pri tem se je moral vedno izmikati pred lastnim bratom, ki je lovske čuvaj. Doma se ni smel zadrževati in tako ga je kot divje-ga lovca privedla lakota do vlomov, za-radi katerih se bo moral zdaj pokoriti.

u— **Nesreča z motociklom.** Na kirurški odelik splošne bolnišnice so včeraj po-poldne prepeljali Ivano Bajčevco, učiteljico iz Litije. S svojim soprogom se je na mo-tociklu peljala proti Ljubljani, pa je pri Striberju prišlo do nesreče, da je padla in dobila precej hude poškodbe. V bolnišnico so jo prepeljali nezvestno.

u— **Razstavo sadja, povrtnine in cvet-lic** priredijo podružnica Sadjarskega in vr-tarskega društva v Mostah ob 30. sep-tembra do 2. oktobra v telovadnici ljud-ske šole v Mostah. Prireditveni odbor je posvetil vse sile, da bo razstava čim po-polnejša. Z razstavo hoče podružnica po-kazati koristi v smotnem gojenju sadja in povrtnine s cvetlicami pa zbuditi čut do dekoracije malih vrtov, oken in balko-nov. Oficielna otvoritev bo 30. t. m. ob 15. uri. Podružnica se je odločila, da bo razstava prosta vstopnine in bo s tem omogočila slehernemu, da si jo ogleda. Prireditvenemu odboru želimo, da bi bil trud poplačan z zanimanjem od strani ob-činstva.

V šestih mesecih!

Poseben šestmesečni tečaj za stenografijo in strojepisje aa Trgovskega učilišča Robida s pravico javnosti, Ljubljana, Trnovska ul. 15 — se prične oktobra. Vpisovanje in pojas-nila v pisarni ravnateljstva Trnovska ul. 15.

u— **Občni zbor Umetnostno zgodovinskega društva** bo v torek 26. t. m. ob 5. popoldne v knjižnici Narodnega muzeja (vhod z Bleiweisove ceste) s sledečim dnevnim redom: nagovor predsednika, čit-anje zapisnika XV. občnega zbora, poro-čila predsednika, tajnika, blaginika, knji-žničarja in revizorjev ter volitve novega odbora in slučajnosti. Člani in prijatelji društva so vljudno vabljeni.

Dolenjske Toplice

Radio tema 38° O.

Vsi, ki trpijo na reumatizmu vseh vrst, nevralgijah, išiasu, posledicah zlomljenih, rekonvalescenti itd., obiščite že iz starega rekona poznano kopališče, katero je povrnilo izgubljeno zdravje za tisočim bolnikov. — Znižane cene. Penzija z vse oskrbo in ko-peli od din 45.— do din 65.— ZAHTEVATE orospekto! UPRAVA.

u— **Obiščite Stiplovskovo razstavo!** Umetnostna razstava slikarja F. S. Sti-plovskega v Jakopičevem paviljonu je odpr-ta vsak dan od 9. do 18. ure. Ne zamudi-te prilike in si ogledite slikarjeva dela, ki vzbujajo v vseh umetniških krogih veli-ko pozornost in priznanje. Poleg olj je razstavljen slikar tudi kvlektivno zbirko svoje grafike, ki je tako po obsegu ka-kor tudi po umetniški vrednosti edinstve-na.

u— **Jezikovni tečaj** Zveze akademsko izobraženih žena v Ljubljani se bodo pri-čeli s 1. oktobrom. Naknadno vpisovanje je možno še v ponedeljek 25. septembra ob pol 8. zvečer na učiteljski. Odbor.

u— **Francoske tečaje** spet odprta za odrasle s 1. oktobrom 1939 francoski in-stitut. Pouk bo na moškem učiteljski, Resljeva cesta 10. Vpis od 26. t. m. naprej pri služitelju učiteljske g. A. Dolencu. Mesečna ukovina je 15 din. Za to ukovino se lahko obiskujejo vsi tečaji. Tečaji tra-jajo 7 mesecev. Nadaljni podatki so raz-vidni z razglaš na uradni deski v veži moškega učiteljskega. Obisk priznanih te-čajev toplo priporočamo in se interesenti vabijo k pravočasnemu vpisu.

Plesni zavod »Jenko« v Kazini otvori letošnjo sezono začetkom oktobra.

Natančnejši raspored plesnih tečajev in vpisovanje se bo objavil.

u— **Za pokojnim Srečkom Bečjem** bo maša zadušnica v torek dne 26. t. m. ob pol sedmi uri v cerkvi Marijinega Ozna-njenja. Vsi sorodniki, prijatelji in znanci vljudno vabljeni!

u— **Zlatorogov steg skavtov Ljub. III.** ima svojo redno letno skupščino danes točno ob pol 11. uri popoldne v bel dvorani hotela Union. Vljudno vabi vse pri-jatelje stega in skavtizma, zlasti pa star-še članov ter vzgojitelje mladine.

u— **Pozor, slovenska ženska društva!** Danes ob 9.30 bo občni zbor slovenske sekcije Jugoslovenske ženske zveze v vs-jni dvorani mestnega magistrata. Udeleži-te se ga! (—)

ZAKAJ SEM POSTALA VOHUNKA?

Edwige Feuillere, Erich v. Stroheim in Jean Galland
Predstave ob 10.30 (po znižanih cenah) ob 15., 17., 19. in 21. uri.

Car in misterij Orijenta. — Po romanu Andri Bordo-a.

CHARLES VANEL — DENISE BOSC.

2 meseca je bil ta film nepretrgoma na sporedu v enem največjih kinematografov v Parizu. — Predstave ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri. — KINO MATICA, tel. 21-24

JAMILA

u— **Plesna šola na Taboru** javlja svo-jim plesalcem, da se prične plesne vaje v nedeljo 1. oktobra ob 20. uri. Reklama-cije vabli se sprejemajo med uradnimi urami (17—20) v društveni pisarni. Vstop le proti vabilu. (—)

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vze-mite zjutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenceice.

u— **Italijanske in nemške, začetne in nadaljevalne tečaje** priredi v večernih urah Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Prijave v društveni pisarni, Gregorčiče-va ulica 27., pritrilje, med 8. in 14. uro.

u— **Za Rdeči križ.** Nelmenovana gos-podična je prinesla iz OUZD zbirko 160 din kot dar za Rdeči križ namesto venca na grob pokojne gospe Hlavatyjeve. Is-krena hvala! — Gospa Kornelija Alek-sandrovits, rojena Podkrajšek, soproga ma-jorja v Ljubljani, Erjavčeva 3, je daro-vala Rdečemu križu 500 din na željo nje-nega pokojnega brata Henrika Podkraj-skega, profesorja na tehnični srednji šoli v Ljubljani. Za ta plemeniti dar se Rdeči križ iskreno zahvaljuje.

VOJAKI!

Zdrave noge vam ohrani originalni SANO-PED. Vrečica 2 din.

u— **Baletni plesalec Maks Kurbos** poziva vse resne interese, ki imajo veselje do plesa, da se prijavijo v njegovem baletnem studiju, ki se nahaja v prostorih bivšega kina Tivoli. Pouk klasičnega in karakter-nega plesa, za otroke in odrasle. Prijave vsak dan od 8. do 11. in od 15. do 18. ure. (—)

SPALNE VREČE in ZLOZLJIVE POSTELJE

posebno priporočljive za vojake, lovce, turiste — v veliki izbiri v sportni trgovini **KOLB PREDALIČ, Ljubljana** KONGRESNI TRG 4 — tel. 35-61

u— **V glasbeni šoli operne pevke,** pro-fesorice Jarmile Lily Gerbičeve se prične pouk dne 1. oktobra. Poučje se solo petje, klavir, teorija in deklamacija. Vpisovanje in tozadevna pojasnila 28. 29. in 30. sep-tembra od 11. do pol 13. in od 16. do pol 18. ure v Čevljarski ulici št. 1-II. Nadar-jeni revni učenci zamorejo po četrtletnem obisku šole dobiti popust pri šolnini. (—)

u— **Francosčino, nemščino, klavir in teorijo, redno, vestno, privatno** poučuje dijak, dijakinje in odrasle Aneta Potoč-nikova, drž. strok. dipl. Večletna uspešna učna praksa. Cena zmerna. Gre tudi na dom. Tržaška cesta 1-I oz. Groharjeva 2-I. (—)

u— **Telovadni tečaji T. K. D. Atene** se prične redno v torek 3. oktobra. Podrobnosti objavimo v nedeljo 1. oktobra v Ju-tru. (—)

u— **Čitatelje »Jutra«** na čeručah in na Ježici obveščam, da sem dobil srečke Državne razredne loterije 39. kola, ki so na razpolago v poslovalnici »Jutra«. Sre-ške so iz najšrečnejše kolekture »Vrele srečke! Priporočila se Ivan Dobovšek.

u— **Plesne vaje »Zarje«** se bodo pričele prihodnjo nedeljo popoldne v dvorani »Metropol«. Vabimo na polnoštevilo ude-ležbo. Ples bo vodil g. Trošt. (—)

Iz Celja

e— **Slovenski večer,** ki ga je nameraval prirediti socialni odsek celjske sokolske župe v soboto 30. t. m. v Celju, je prelo-žen na pozneje. O razlogih za preložitve ni treba mnogo ugibati. Župni socialni od-sek bo prireditve Slovenskega večera vr-stil v okvir prireditve Sokolskega društva Celja-matic, ki bo prihodnje leto prazno-valo 50letnico, odnosno v okvir proslave 30letnice celjske sokolske župe, ki bo tudi prihodnje leto. Za Slovenski večer je bil sestavljen pester spored, naprošeni in za-gotovljeni so bili že vsi sodelavci in sode-lavke. Bila bi prireditve, kakršne v Celju že dolga leta ni bilo. V okviru sokolskih jubilejnih prireditve v Celju bomo prihod-nje leto doživeli večer, ki ga posetniki ne bodo nikoli pozabili. Za to bodo skrbeli prireditelji, ki so že sedaj vse potrebno pripravili in ukrenili.

e— **Sokolsko društvo Celje-matica** opo-zarja, da bo vpisovanje za vse oddelke za-ključeno 30. t. m. Vsi, ki se nameravajo vpisati k sokolski telovadbi, se opozarjajo, da po omenjenem roku ne bo nihče več sprejet.

e— **Sestanek starejših telovadcev** obeh celjskih sokolskih društev bo v torek 26. t. m. ob 18.30 v telovadnici Sokolskega društva Celja-matic v mestni narodni šoli. Določili bomo urnik telovadbe. Pridite vsi in pripeljte tudi nove.

e— **Sokolsko društvo Celje I** poziva moško in žensko članstvo ter naraščajo, da se udeležijo danes ob 14. oostega streljanja na strelišču v Pečovniku.

e— **Poskusite srečo** in si nabavite srečke za novo kolo drž. razredne loterije čimprej v podružnici »Jutra« v Celju!

Izplača se Vam naročiti filme iz Ljubljane

in poslati iste v razvi-janje, ker Vam izgotovljene slike, še isti dan ko prejmemo — odpošljemo. Potzskute enkrat — postanete prav gotovo naš stalni odjemalec.

Imamo na zalogi filme najnovejše emulizije do 1. 1941.

Razvijamo in kopiramo priznane prvo-vrstno! Naš ček račun št. 13-285 Naša tel. št. 25-66 in 25-67. — Se priporoča

Foto Tourist — Lojze Šmuc LJUBLJANA — ALEKSANDROVA C. 8.

ZVOCNI KINO SOKOLSKI DOM
V ŠISKI — Telefon 41-79.

Slavni pevec s Korzikke v filmu

MARINELLA

Predstave: danes ob 3., 5., 7. in 9. ter jutri ob pol 9. uri.

Kot dodatek:

MIKI MIŠKA FILM

Prihodnji spored:

STRUP

Prvi film, ki obravnava v poljudni obliki

problem seksualnega vprašanja!

Strašne so posledice in kako ogromne so žrtve sifilide in drugih spolnih bolezni! — Kako se jih obvarujemo, in kaj moramo storiti, če obolimo, vsa ta delikatna vprašanja obravnava naš film

OKUŽENA KRI

Vzdržnost od pregrešne prepovedane ljubezni, zdravniški pregled zaroten-cev pred poroko, obolenja, zdravljenje itd. Vse to je podano v vsebinsko poučnem, zanimivem filmu.

Vsak zaročni in poročni par, vsak mladenič in mla-denka, vsakdo mora biti poučen o teh važnih vprašanjih!

Dovolj je nesmiselne lažne sramežljivosti!

Kljub ogromnemu zanimanju in obisku, predvajamo film samo še DANES IN JUTRI!

V ponedeljek moramo film vrniti, ker je določen že za drug kraj in kino! To upošteвайте in pridite še danes!

Priporočamo ga v ogled, le resnim odraslim osebam! Za mladino izpod 16 let je film neprimeren.

Predstave danes ob 10.30 (po znižanih cenah) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri. Preskrbite si vstopnice v predprodaži!

Iz Maribora

a— Za slavnostno odprtje predstave ob 20letnici obstoja in plodnostnega delovanja Narodnega gledališča v Mariboru so priprave v polnem teku in se v glavnem tudi že dovršujejo. Po dolgoletnem preseljenju se v prizorih Skrbniškova dramatičnega »Hlapca Jerneja« in njegove pravice. Pred predstavo ima slavnostni govor predsednik Umetniškega kluba v Mariboru g. dr. M. Šnuderl.

a— Jutri pričetek groznega tedna. Mariborčane je prijetno presenetila vest, da se je Zveza gospodinj tudi letos odločila za prireditve groznega tedna. Prvotno napovedani čas tedna se mora spremeniti, ker je grozje, že dozorelo in ga posestniki v. nagraj, ki se hočejo okoristiti s to akcijo, že trgajo. Jutri prispe v Maribor prva pošiljka grozja. Pomen groznega tedna, na lahko presojamo predvsem iz zdravstvenega in gospodarskega vidika. Lanske izkušnje so dragocene in se bodo vsi nedostaki tem laže odpravili. Zveza gospodinj bo prodajala grozje na Rotovškem trgu pred poslopijem socialno političnega urada in pa na vrtu restavracije Union na Aleksandrovi cesti. Poudariti je treba, da ne gre zvezi gospodinj za nikakšen dobiček. Želimo, da bi ta akcija lepo uspela ob najširšem razumevanju prebivalstva, ki mu je tako omogočen nakup prvovrstnega in cenenejšega grozja.

a— Omejevanje tekstilne proizvodnje. V zadnjem času so uvedle nekatere mariborske tekstilne tvornice skrajšani delavni čas in omejevanje obratovanja. Delavstvo je zaradi tega občutno prizadeto. V tuk. tekstilni tvornici Doctor in drugo so delavci in delavke že od velike noči sem zaposleni samo tri dni v tednu. Obmejni interesi vevajo, da se posveti temu problemu nujna, temeljita paznja.

a— Za spomenik pokojni Bertu Bukškovi je prejel doslej Zdrženje gledaliških igralcev 980 din. Darovi se sprejemajo tudi pri gledališki blagajni v Slovenski ulici.

a— V Kamnici je danes ob 15. prvi telovadni nastop kamniških Sokolov. Podpravniki njihova idealna prizadevanja s čim večjo udeležbo!

a— Lekarniška in zdravniška dežurna služba. Nočno lekarniško službo imata tekoči teden Maverjeva lekarna pri Zamorcu in Gosposki ulici in Vaupotova lekarna pri Angelu varuhu na Aleksandrovi cesti. Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom in njihovim upraviteljem imata danes v nedeljo zdravnik g. dr. Alfonz Wankmüller, Franciščanska ulica 8.

a— Kriza v manufakturni in krojaški stroki. Mariborski manufakturni zelo tožijo zaradi skoraj popolnega zastaja kupčije v zadnjem času. Prizadeti so tudi krojačji, ki nimajo skoraj nobenih naročil, četudi se bližajo zimski sezoni.

a— Na gospodinjstvi šoli šolskih sester v Mariboru se prične večerni kuharski tečaj v ponedeljek dne 25. septembra. (—)

a— Francoski tečaj. Francoski krojač v Mariboru bo otvoril z 2. oktobrom svoj francoski otroški vrtec in vse svoje tečaje za osnovno, meščansko in srednješolsko mladino ter za odrasle. Kraj, dan in ura posameznih tečajev so razvidni na lepku v Gregorčičevi ul. 4. Prijave se sprejemajo od 2. do 7. oktobra v tečajih samih. Vsa pojasnila glede tečajev se dajejo tudi v društveni čitalnici, Gregorčičeva ul. 4-I. ob sredo od 18. do 19. Pouk se začne takoj po 2. oktobru. (—)

a— Nož in kazen. Tuk. mali kazenski senat je obsodil 30 letnega Viktorja Klšvarja na 6 mesecev strogega zapor, ker je 8. aprila t. l. zabodel pri Rogozji Maksa Fridla, ki je imel smrtno nevarne poškodbe in ki so mu v bolnišnici s takojšnjo operacijo rešili življenje.

a— Tartuffi. V Mariboru opažamo v zadnjem času, da se pojavljajo razni prišepetanci tartuffske zvrsti, ki širijo s hilenim obrazom po Mariboru najrazličnejše govorice. Pozor pred temi tartuffskimi prikaznimi, ki jim pripada primeren pouk. Vsi zavedni Mariborčani morajo sodelovati pri pobujanju tartuffskih prilivov.

a— Vse kraje. Na Slemenu pri Selnici ob Dravi so vlomili vdrl v klet posestnika Franca Regorskega, čigar klet so precej temeljito izpraznili. — Mizarju Ivanu Jagodiču so odpravili izpred poslopja glavne pošte kolo znamke »Waffenrad«, vredno 1200 din. — Antonu Njivarju iz Vinarke ulice 10. so odnesli iz stanovanja nekaj gotovine in nekatere druge predmete. Varnostni organi skušajo v vseh treh primerih izslediti krivce.

a— Temeljito raclo je izvedla v noči na soboto mariborska policija. Arretirali so več sumljivcev, ki so jih zaslišali. Berače so odpredili v domovne občine, ostale pa, ki niso mogli izkazati, s čim se preživljajo, so pridržali pri »Grafu«.

Iz Kočevja

kč— Slikanje cerkve. Slikarska dela v cerkvi se bližajo koncu. Ogródje je že deloma podrt, tako da je vidna sijajna freska nad oltarjem, delo akad. slikarja Sl. Pengova. Freska predstavlja razodetje sv. Janeza in je slikana v starokatoliškem slogu. Ostala okrasna slikarja v cerkvi je s fresko lepo v skladu.

kč— Premestitev. V Mozeli je premeščen učitelj M. Kodrič, prosvetni delavec in društveni organizator. Bavi se tudi z zbiranjem žuželk in ima eno največjih zbirk v Sloveniji. Družino zapušta v Kočevju, kjer ima dva otroka v gimnaziji.

Iz Krškega

k— Dela na cesti Krško-Golek so se začela. Dela za premostitev banovinske ceste Krško-Cretež-Golek so se pred kratkim začela. Dočim je bilo prej zaposlenih kakih 30 ljudi, jih je sedaj preko 60. Vendar ne bodo zgradili posebno velikega kosca ceste, ker odobreni kredit znaša samo 60.000 din, kar je vsakokrat premalo za dograditev te ceste vsaj do Creteža.

k— Vinogradnike opozarjamo, da je krška občina prepovedala splošno trgatve pred 2. oktobrom. Toliko v vednost.

Iz Hrastnika

h— Spominu gđ. Balohove. V Ljubljani je umrla 51letna gospodična Klara Baloh, otroška vrtničarka na otroškem vrtu v Mostah. Pokopajo je došlo let službovala v Hrastniku, pred in med vojno na Ciril-Metodovem, pozneje pa na državnem vrtu. Ves čas službovanja je pridno delovala pri vseh hrastniških narodnokulturnih društvih, v mlajših letih tudi na odru

kot izborna moč, v zboru kot pevka, pri godbi kot klaviristka. Pokopali so blagopojno v četrti na pokopališču pri Sv. Križu. Pogreba se je udeležila šolska mladina iz Most ter mnogo drugega občinstva, posebno ženskega učiteljstva. Obe hrastniški šoli je zastopalo 6 učnih moči. Naj bo lahko narodno zavedni gospodini domača zemlja! Prizadeti naše sožalje!

h— Osebnosti. Premješčen je postajenačelnik g. Stane Rutar na Zidani most kot pomočnik prometnega kontrolorja. Ker pa še ni imenovan novi postajenačelnik, ostane g. Rutar še do nadaljnjega v Hrastniku. Z novim šolskim letom je prišla na tukajšnje deško šolo iz št. Lovrenca na Dravskem polju učiteljica gđ. Marija Šuštarjeva, ki je pa sedaj že spet premeščena nazaj v št. Lovrenc. Kaplan g. Lojze Kozar je bil premeščen v Brežice, na njegovo mesto je prišel iz Sevnice kaplan g. Jože Škorjanc.

Iz Trbovelj

t— Glede na primere paratifusnega obolenja v območju trboveljske občine in v cilju preprečenja nadaljnjega širjenja te bolezni opozarjamo prebivalstvo, da uporabljajo vedno in v vsako svrhu le dobro prevreto mleko. Ni dovoljeno, da se pusti mleko le vskipeti, ampak se mora pustiti, da mleko vre 10 do 15 minut. Prepovedano je tudi uživati kislo mleko. Prednja navodila naj poleg ostalih, ki so bila v zvezi s tukajšnjimi obolenji na tifusu že opetovano razglašena, naše občinstvo izpolnjuje najtočnejše, če hoče ohraniti zdravje sebi in svojim rodbinam.

t— Pouk na strokovni nadaljevalni šoli v Trbovljah se začne v ponedeljek 25. t. m. ob 17. uri. Dokler prostori na vodenski šoli ne bodo na razpolago, se bo pouk vršil na meščanski šoli.

t— Vodstvo rudarske nadaljevalne šole v Trbovljah sporoča, da bo vpisovanje v dne 28., 29. in 30. septembra popoldne v 5. razredu deške šole v Trbovljah ter v nedeljo 1. oktobra dopoldne od 9. do 11. ure v I. b razredu istotam. V šolo se sprejemajo mladeniči od 16. leta starosti dalje. Za vpis je predložiti zadnje šolsko spričevalo. Redni pouk se prične 2. oktobra ob pol 17. Z ozirom na velike koristi, ki jih našim delavcem nudi splošna in strokovna izobrazba v naši rudarski šoli, prednost, katere vsem absolventom šole nudijo tudi boljša službena mesta v rudarski stroki sami, se opozarja vse naše mlajše delavstvo, da se čim številneje vpiše v nadaljevalno šolo!

Iz Julijske Krajine

Nov Grosu. V Radohovi vasi pri St. Petru na Krasu je v ponedeljek umrl Franc Rebec, v starosti 53 let. Bil je znan po vseh Brkinih in tudi na Pivki. Z veliko pridnostjo si je ustvaril lepo posestvo in trgovino. Pridobil si je velik ugled v gospodarskih krogih in je bil zadnja leta tudi predsednik šentpetrske posojilnice. Ob veliki udeležbi ljudstva je bil v sredo popoldne pokopan. Preostali naši sožalje!

Silno neurje, ki je divjalo sredi tega meseca po Gorškem, pa tudi po sosednji Furlaniji in drugod po deželi, je imelo ponekod strašne posledice. V Gorici je voda preplavila neko drogerijo. V Sebeljah pri Cerknem so strele povzročile znatno materialno škodo. V Ajdovščini je strela udarila v hišo Ivana Polanca. Hiša se je vnela in pogorela do tal. Domači so se sami komaj rešili iz nje. Požar pa se je razširil tudi na hišo sosedu Franca Vidmarja in jo močno poškodoval. Na Reki, kjer se je utrgal oblak, je neki voznik zapeljal voz, ki je bil visoko naložen z lesom, v zavetje. Voz je zadel ob hodnik, se močno nagnil in verige, s katerimi so bila bruna povezana, so se razklenile. Hlodi so se zrušili na dva otroka, ki sta bila tam v bližini. Mali Anton Neročič je bil ubit. V Cepovnu je strela udarila v hlev Leopolda Suligoja ter mu pobila nekaj glav živine. Požar so le s težavo pogasili.

Vasi Lonjer in Bane, ki pripadata tržaški občini, sta bili doslej brez napeljave električnega toka. V Lonjeru so se že celo vrsto let borili za električni tok, toda iz nekih razlogov je ostalo prizadevanje prebivalstva vse do zadnjega časa zaman. Vse vasi naokrog so že imele javno razsvetljavo, tako da je bilo končno že nedopustno, da sta ti dve vasi ostali brez nje. Mestna elektrarna bo sedaj v najkrajšem času napeljala tok po obeh vaseh.

Tržaško prebivalstvo v zadnjem času stalno narašča. Mestni statistični urad je na podlagi podatkov o rojstvih, smrtnih primerih, priseljencih in odseljencih ugotovil, da je bilo 1. avgusta t. l. v Trstu 261.368 ljudi. Od ljudskega štetja l. 1931 se je število prebivalstva dvignilo za 11.125.

Promet v tržaški luki se je letos znova povečal. Po statističnih podatkih tržaških javnih skladišč, je znašal v prvih petih mesecih skupno 2.214.000 ton. lani v tem času pa 2.155.000 ton, tako da se je povečal približno za 60.000 ton. Podrobnejši podatki kažejo, da se je uvoz po morju in železnici zmanjšal za 45.300 ton, izvoz pa povečal za dobrih 100.000 ton. V teh razlikah je opaziti, kako polagoma narašča industrijska produkcija v Trstu. Poleg tega je treba upoštevati tudi promet na cestah, za katerega pa natančni podatki doslej še niso bili objavljeni.

Deset ton nafte se je preteklo soboto razlilo po tržaškem predoru nad Golde-nijevim trgov. Cisternski avto neke beneske tvrdke je privozil po strmim ovinku od Sv. Jakoba pred predor. Avtomobilu priključeno cisterno je tedaj močno zaneslo na desno stran, tako da je zadel ob hodnik in se prevrnila. Cisterna se je odprla in v nekaj minutah je iz nje izteklo nad deset ton nafte, ki se je razlila navzdol po predoru vse do trga. Nastala je strašna nevarnost, da bi se vsa nafta v hipu ugalala, ko bi se bilo po naključju zgodilo, da bi kdo v predoru ali na trgu pod njim odrgel cigaretni ogorok na tla. Gasilci so bili v vsej naglici alarmirani in so v dobri uri odplavili nafto v cestne kanale. Pred predorom pa se je zgodila še ta nesreča, da je cisterna podrla na tla pet ljudi in jih poškodovala. Neko Skabarjeva je dobila nevarne poškodbe. Vsi so bili prepeljani v bolnišnico.

V Gorici je umrl senator Bombi (Bombič). Bil je pred vojno med prvaki italijanske iredente, po vojni pa dolgo let gorški župan.

Nesreči z granato. V bližini Ajdovščine se je pred nekaj dnevi ponesrečil 17 let stari Marij Kobal. Na nitvi je z motičko

prekopaval zemljo, ko je na lepem udaril po granati, ki je bila skrita pod neko rušo. Granata je eksplodirala. Fant je dobil hude poškodbe. Druga taka nesreča se je pripetila v gozdu blizu Podkraj na Hrušici. Tam je Lojze Sirca iz Podkraj, ki se je v družbi Mihaela Puca s Cola odpravil po gozdni stezi po nekem opravku, po naključju z nogo zadel ob kapico granate, ki je ležala v mahu ob poti. Nastala je strašna eksplozija, spričo katere sta dobila Sirca in Puc nevarne poškodbe, prvi po vsem spodnjem delu telesa, drugi na prsih in po obrazu. Vsi trije ponesrečenci so bili prepeljani v goriško bolnišnico.

Požar. V Jurčiših pri Knežaku je nastal te dni velik požar. Ogenj je izbruhnil v hiši posestnika Josipa Stajnarja in se kmalu razširil še na stanovanjsko hišo Ivana Sajna. Na pomoč so sicer prihitali vsi vaščani, toda njihovo prizadevanje, da bi požar pogasili, je ostalo zaman. Obe hiši sta pogoreli do tal. Posestnikoma sta pogorela tudi oba senika, v katerih je bilo okrog 200 stotov sena. Kako je požar nastal, doslej ni bilo mogoče dognati. A škoda, ki jo je povzročil, sega preko 40.000 lir. Le deloma je krita z zavarovalnico.

Za poveljnika mesta Reke je bil pred kratkim imenovan general Dabbeni. Njegov prednik je bil premeščen v vojno ministrstvo. Novi poveljnik mesta je že prevzel svoje posle.

Vrsta članic Ljubljanskega Sokola si je priporila zastavo Nj. Vel. kraljice Marije

Svečana predaja zastave zmagovalni vrsti bo danes ob 15. na telovadišču v Tivoliju

Ljubljana, 24. septembra. Danes dopoldne so se pričele v telovadnici Narodnega doma prve tekme vrste višje odelka članice za prehodno darilo, dragoceno zastavo, ki jo je poklonila Nj. Vel. kraljica Marija kot dokaz, kako visoko ceni vzgojno delo jugoslovenskega sokolstva. Za to tekmo se je prvotno javilo osem vrst. K tekmi pa je prišlo šest vrst in sicer iz društev oz. žup: Ljubljanski Sokol, Kranj, Beograd, Zagreb, Sokol Ljubljana II in Novi Sad. Tekmo je vodila načelnica Saveza SKJ sestra Elza Skalarjeva s pomočjo sodniške zbora, ki so ga tvorile članice saveznega strokovnega odbora.

Ob 8. so se zbrale tekmovalke vrste v telovadnici Narodnega doma, kjer so najprej izkazale čast državnih zastavi med petjem »Le naprej brez miru«, nakar je sestra Skalarjeva toplo pozdravila vse tekmovalke, posebno pa starostor br. Gangla, ki so mu navzočne tekmovalke priredile iskrene ovacije. V svojem govoru je poudarila pomen današnjih tekem in veliko pozornost Nj. Vel. kraljice Marije, ki jo izkazuje jugoslovenskemu sokolstvu s tem, da je podarila dragoceno prehodno darilo, kot nagrado zmagovalni vrsti pri tekmah višje odelka. Zelela je vsem vrstam najlepših uspehov v plemeniti in viteški borbi.

Po teh uvodnih besedah je pričela tekma, ki je trajala brez predskada do 14.30. Tekmovalke so najprej opravile vaje na orodju in sicer: na bradli, gredi, krogih in konju, opoldne pa so odšle na telovadišče v Tivoliju, kjer so tekmovalke v redovnih in prostih vajah, v metu diska, skoku v daljino in v teku na 60 m. Vse vrste so pokazale prav lepe uspehe. Ze takoj splošno je bilo, da bo odnesla zmago vrsta Ljubljanskega Sokola, ki se je za tekmo dobro pripravila. Presenetila je tudi vrsta iz župe Kranj, saj so bile v njej skoro same mlade telovadke, ki so prvič nastopile pri tekmah. Dobro so se izkazale tudi vse ostale vrste, tako beograjska, zagrebska in novosadska, in presenetila je tudi vrsta Sokola Ljubljana II, ki je prav tako kakor kranjska imela same mlade tekmovalke.

Z uspehi, ki so jih tekmovalke dosegle, moremo biti prav zadovoljni. Tudi v prostih panogah so bili doseženi prav lepi rezultati. Podrobnosti o tekmah bomo še poročali.

Sodniški zbor je ugotovil nastopne uspehe: 1. Ljubljanski Sokol, 2. Kranj, 3. Beograd, 4. Zagreb, 5. Novi Sad in 6. Sokol Ljubljana II.

Svečana predaja kraljičine zastave zmagovalni vrsti Ljubljanskega Sokola bo v nedeljo ob 15. popoldne na telovadišču Ljubljanskega Sokola v Tivoliju. Zastopnik Nj. Vel. kraljice Marije div. gen. Stefanović bo prispele točno ob 15. sprejela ga bosta zastopnik Saveza SKJ br. Jože Smertnik in domačin podstarosta Ljubljanskega Sokola br. Fran Kandare. Po uradni sprejemu zastopnika visoke darovateljice Nj. Vel. kraljice Marije bo prirejena krajša telovadna akademija.

Po pozdravu državnih zastavi bodo nastopili najprej naraščajniki Ljubljanskega Sokola z dvanaesticor, najboljšie telovadke iz tekme bodo vzele na vseh glavnih orodjih; ženski naraščaj Ljubljanskega Sokola bo izvajal vaje z loki in nato bo savezna načelnica sestra Elza Skalarjeva razglasila uspehe tekem. Potem sledi izročitev zastave po zastopniku Nj. Vel. kraljice Marije zmagovalni vrsti Ljubljanskega Sokola. Po tem svečanem aktu bo sledil nastop članov Ljubljanskega Sokola na orodju, članice tekmovalke pa bodo izvajale zletne in tekmovalne proste vaje. Po telovadnem sporu do snenjanje državne zastave med petjem slovenske himne »Hej Slovani«. Pri celotni svečanosti bo sodelovala godba 40. pešpolka Triglavskega, ki jo bo vodil podpolkovnik Hercog.

Vabimo sokolstvo iz Ljubljane in okolice in narodno občinstvo, da se te pomembne svečanosti udeleži v čim večjem številu in izkaže priznanje našim vrlim Sokolcem, ki so se v plemeniti borbi pomerile med seboj.

Tekmovalna akademija, ki je bila prvotno določena in bi bil ob tej priliki izročen kraljičin prapor zmagovalni vrsti, je bila zaradi nastalih ovir v zadnjem trenutku odpovedana, zato je prirejena ta svečanost v manjšem obsegu, ki pa bo vse posetnike gotovo zadovoljila. Vstop prost; prostovoljni prispevki dobrodošli. V primeru slabega vremena bo vsa svečanost v telovadnici Narodnega doma. — Danes vse kar sokolsko čuti na letno telovadišče v Tivoliju. —at.

Žalosten dan na Ilovi gori

Strela je ubila mladega fanta in par konjev

Dobrepolje, 23. septembra. V torek 19. t. m. je na Ilovi gori, prijazni in mirni vasi nad Dobrepoljem razsajala huda nevihta. Močno je gmelno in bliski so neprestano svigali. Bilo je ob treh popoldne, ko je 25letni fant Tone Miklavčič — Jurkov peljal z njive domov voz krompirja s parom konj. Ko je bil v neposredni bližini šole, se je močno zabliškalo in strela je udarila uboga mladčnika naravnost v glavo, da se je nezavesten zgrudil na tla. Kljub prvi pomoči

brata Franceta in J. Perka je kmalu izdihnil. Kako priljubljen je bil Jurkov Tone, je pokazala množica ljudi, ki ga je kropila ob blizu in daleč. Vaščani so mu za slovo spletili venec in ga številno spremlili na njegovi zadnji poti v Dobrepolje. Nesrečni družini, ki poleg žalosti trpi tudi škodo, saj sta bila na kraju nesreče ubita tudi oba konja, naše iskreno sožalje! Mladeniču pa sledek počitek ob grobu dragih mater.

Obledo pri savskem grmovju in so se govorice o Lojzki spet obnovile. Posestnik Oblak z Brega je pripravil les za zimo. Ob grmovju za Savo je opazil lepo zloženo, skoraj novo obledo, ki pa jo je dež že precej spral. O najdbi oblike je Oblak povedal Lambergerjevim, ki so obledo takoj spoznali za Lojzkinjo. Na obledi se poznajo mnogi krvavi sledovi. Splavarji vedo povedati, da so obledo večkrat opazili, ko so se vozili po Savi mimo Maljaka. Obleda je takrat visela na drevesu, odkoder pa jo je moral nekdo sneti in jo razgrniti po tleh pri grmovju, kjer jo je našel posestnik Oblak. Tudi šivilja, ki je šivala Lojzki za poroko, je potrdila, da je obleda Lojzkinja. Ob odhodu domov je imela Lojzka s seboj usnjeno torbico s prihranki, katere pa ni nikjer našel. Na kraju, kjer so našli obledo, je savski breg popolnoma strm in je kraj precej skrit. Obleda je bila poslana ljubljanski medicinski fakulteti v preiskavo.

Litija, 23. septembra. Že od nedelje 23. aprila letos so na Bregu pri Litiji pogrešali Lambergerjevo dekle Lojzko Zupanovo. Odsila je domov, kjer je bila dogovorjena z nekim fantom iz doline, da se poroči. Potrebovala je dokumente in je hotela o poroki obvestiti starše. Odsila je po cesti, ki vodi po samotnih krajih skozi Maljak in dalje proti Polšniku. Minilo je nekaj dni in Lojzke ni bilo ne nazaj na Breg, domov pa tudi ni prišla. Na domačiji je zavladala žalost. Tiste dni je bila Sava do roba polna zaradi omoladnega dežja. Bilo je mnogo ugičanja, kako in kam je izginila Lojzka, ali je utonila, ali je postala žrtev zločina. Orožništvo je uvedlo preiskavo, vendar so osumljenci dokazali alibi. Čez čas je prišlo sporočilo iz Sevnice, da so našli truplo neke mladenke v Savi. Mladenko so pokopali, preden je bila ugotovljena identiteta. Zdaj ko je bilo pogrešano dekle že skoraj pozabljeno, so pa našli okrvavljeno

obledo pri savskem grmovju in so se govorice o Lojzki spet obnovile. Posestnik Oblak z Brega je pripravil les za zimo. Ob grmovju za Savo je opazil lepo zloženo, skoraj novo obledo, ki pa jo je dež že precej spral. O najdbi oblike je Oblak povedal Lambergerjevim, ki so obledo takoj spoznali za Lojzkinjo. Na obledi se poznajo mnogi krvavi sledovi. Splavarji vedo povedati, da so obledo večkrat opazili, ko so se vozili po Savi mimo Maljaka. Obleda je takrat visela na drevesu, odkoder pa jo je moral nekdo sneti in jo razgrniti po tleh pri grmovju, kjer jo je našel posestnik Oblak. Tudi šivilja, ki je šivala Lojzki za poroko, je potrdila, da je obleda Lojzkinja. Ob odhodu domov je imela Lojzka s seboj usnjeno torbico s prihranki, katere pa ni nikjer našel. Na kraju, kjer so našli obledo, je savski breg popolnoma strm in je kraj precej skrit. Obleda je bila poslana ljubljanski medicinski fakulteti v preiskavo.

Naše gledališče

DRAMA

Nedelja 24.: Neopravičena ura. Izveš. Zinžane cene.
Ponedeljek 25.: Zaprto.
Torek 26.: Zaprto (generalka).
Sreda 27.: Hudičev učence. Premierski abonma.

DRAMA

Uprava Narodnega gledališča naznanja, da sprejemajo še vedno v pisarni dramskega gledališča (blagajna) prijave za letošnji abonma.

OPERA

Gostovanje Josipa Gostiča. Odprtitev operne sezone bo v soboto 30. t. m. z Goldmarkovo opero »Sabska kraljica«. Tenorsko partijo Salomonovega dvorjana Asada bo pel stalno kot gost odlični član zagrebske opere Josip Gostič, sabsko kraljico Kogejeva, kralja Salomona Janko, velikega duhovna Betetto, njegovo hčer Sulamit Heybalova, Astarot Sokova, tempeljskega nadzornika Dolničar. Sloviti ples s čebelo bo plesala Bravničarjeva. Sodeloval bo tudi balet ter pomnoženi zbor in orkester. Dirigent Niko Štrifot, režiser Ciril Debevec, koreograf ing. P. Golovin, inscenator ing. Franz. Odprtivna predstava bo za premierski abonma.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Diplomatski slovar

Izredno nagel razvoj dogodkov na Poljskem mi nalaga dolžnost, da pojasnim nekaj vprašanj, ki se nanašajo na spremembe dejanske in pravne položaje v tem predelu Evrope. Beg poljske vlade, ruska vojaška intervencija v Belu Rusiji in Ukrajini, nova demarkacijska črta, postavljena po dogovoru med nemško in rusko vojsko, ter končno še vedno trajajoči boj ostankov poljske vojske z nemškimi četami — vse to in še mnogo drugih dejstev ustvarja zelo zapleten dejanski položaj, ki je v marsičem nenavaden, ali vsaj izjemen in gotovo ne dokončen. Zato je razumljivo, ako se tudi o jasnosti pravnega položaja še ne more govoriti.

Vojaška okupacija
Tako je že samo vprašanje vojaške okupacije Poljske dejansko in pravno zelo zapleteno. Predvsem je vedno manj točnih podatkov o položaju onih ostankov poljske vojske, ki se še vedno bore (zlasti pri Varšavi) in katerih število se je še proti koncu tedna cenilo na nad milijon mož. Ugotovitev dejanskega stanja pa je prav v tem pogledu zelo važna za pravne zaključke, kajti vojna se je na Poljskem vodila samo med nemško in poljsko vojsko, ki sta bili in sta na terenu vedno edini vojskujoci se stranki, dočim je Rusija, kakor znano, v nemško-poljski vojni izvršila točno opredeljeno intervencijo (s posebno utemeljitvijo in s konkretnimi smotri), kateri je že v naprej skušala odvzeti značaj vojne intervencije ali napada na Poljsko. Dejstvo je, da poljska vlada zaradi ruskega posega na poljsko ozemlje ni napovedala vojne Rusiji, kakor ji je nista napovedali poljski vojni zavezanci Anglija in Francija. Formalno se torej ruska vojska do danes ni znašla na poljskem ozemlju kot sovražna vojska, a dejansko tudi ni naletela nikjer na večji odpor, ki bi kazal, da si mora z orožjem utirati svoje priljanje na ozemlje, ki ga je označila za cilj svoje intervencije.

Navzlic temu, da se poljske čete še vedno bore in se, vsaj doslej, še niso predale, tako da se še ne more govoriti o popolnem vojaškem uničenju nasprotnika (latinski izraz za to je debellatio), ne smemo na drugi strani prezreti dejstva, da poljska vlada nima več dejanske oblasti nad bivšim poljskim ozemljem in da zares lahko že govorimo o »notranjem razpadu poljske države in državne oblasti«, kakor je sovjetska vlada utemeljevala v svoji noti poljskemu poslaniku v Moskvi svojo intervencijo na Poljskem.

Ne glede na to pa se obe okupacijski oblasti že sedaj ponašata tako, kakor da bi bil nasprotnik ne le politično strt, temveč tudi vojaško popolnoma uničen. Samo na tej predpostavki sta se namreč mogli Rusija in Nemčija sporazumeti o demarkacijski črti, ki naj loči njuni vojski kot zasebni oblasti v obeh delih Poljske. O tem sta se obe državi sporazumeli, še preden sta njuni vojski dejansko dosegli stik na dogovorjeni črti, iz česar bi se dalo sklepati, da nastopa zlasti ruska vojska ne le v svojem imenu, v kolikor gre za zaščito Belorusov in Ukrajincev, temveč da si prisvaja tudi zastopstvo o naga dela Poljakov, ki so vzhodno črto Pissa-Bug-Visla-San, torej tudi nad ozemljem, ki ga do sporazuma vojaško še ni zasedla.

Po čl. 42 in 43, pravilnika, priključenege 4. haški konvenciji bi bilo to v nasprotju z določbami mednarodnega prava, kajti ozemlje se smatra za vojaško zasedeno šele, ko je postavljeno pod poveljstvo in oblast sovražne vojske in le, do koder sega ta oblast, medtem ko je dokončna prilastitev ozemlja mogoča samo v enem izmed naslednjih dveh primerov: 1. po popolnem vojaškem uničenju nasprotnika, odnosno popolnem zrušenju suverenosti premagane države ali 2. po preustitvi ozemlja v mirovni pogodbi po vojni.

Toda za formalno razlago ruskega postopanja moramo smatrati naslednji odstavek v noti sovjetske vlade poljskemu poslaniku v Moskvi z dne 17. septembra: »Obenem bo vlada podzvela vse potrebne ukrepe, da reši poljski narod iz vojne, v katero so ga pahnil njegovi nespametni vladarji, ter mu zagotovi možnost mirnega življenja.« V tem odstavku je opredeljen cilj ruske intervencije tudi preko zasedbe beloruskega in ukrajinskega ozemlja. To svojo utemeljitev smatra ruska vlada za zadostno formalno upravičenost za sklenitev sporazuma z nemško vojaško mislijo o potegnitvi začasne demarkacijske črte med obema vojskama, nemško in rusko. Ker se vojne operacije na poljskem niti dejansko (s popolno predajo ostankov poljske armade) niti formalno (z dogovorjeno kapitulacijo, premirjem ali mirom) niso še končale, je samo po sebi razumljivo, da ne gre tu za dokončni odgovor obeh držav o politični meji, temveč samo za začasni dogovor o skrajni črti, do katere smeta iti obe armadi na poljskem ozemlju, dokler se z dokončnim dogovorom ne postavi dokončna politična meja, ki se seveda lahko ujema s sedanjo vojaško razmejitevjo.

V naslednjih sestavih bom vojaško okupacijo obrazložil v podrobnosti, primerjajoč mednarodna pravila o njej z dejansk

"JUTROVA" POSVETOVALNICA

Davčna

»Zdravnik« — Na Vaše vprašanje Vam na kratko sporočamo, da so zdravniška potrdila v smislu zakona o zadržanju spolnih bolezni zavezana taksi po tar. post. 3. in 4. taks. zakona (20 din). § 9. zakona o zadržanju spolnih bolezni sicer odreja, da so zdravniški dolžni, izdajati siromašnim osebam potrdila brezplačno, s čimer pa še ni rečeno, da se smejo ta potrdila izdajati brez takse. (Razpis fin. min., odd. za davke z dne 8. VIII. 1934, št. 63.872.)

M. B. — R. V društvenem lokalnem nameravate točiti alkoholne pijače na drobnino. Kaj Vam je storiti, da pridobite točilno pravico? — Po čl. 9. pravilnika za izvrševanje določb tar. post. 62. taks. zakona podeljuje pristojna finančna direkcija pravico za točenje alkoholnih pijač na drobnino v zaprtih društvenih klubih, kazinah, čitalnicah in temu podobno, kamor imajo pristop samo člani in po članih vpleteni gosti, samo, če so priložena dotični prošnji tudi po pristojnem oblastvu odobrena društvena pravila.

M. C. — G. R. Na tleh, kjer je že pred tremi leti stal vinograd, pa ste ga opustili, nameravate ponovno zasaditi trto. Čuli ste, da predvideva zakon o neposrednih davkih v takšnih primerih glede zemljarije izveste olasti. Kakšne so te olasti? — Čl. 11. zak. o neposrednih davkih določa, da uživa začasno oprostitvev zemljarije med drugim tudi vinogradi, če se napravijo na vinogradskih tleh z domačo vinskiro trto na odobreni podlogi in sicer za štiri leta. Ta zakonska določba bi se po našem mnenju nanašala na Vaš primer. Vendar pa pri tem opozarjamo, da se zahteve v vsakem konkretnem primeru oprostive mnenje kmetijskih drž. organov, ali se je cepila trta na odobreni podlogi. Oprostitev ni dopustna, če se v obstoječem vinogradu samo zasajajo nove trte med puščicami stari.

»Srečolov« — Pri zadnji družinski veselic se priredili srečolovi, pozabili pa zanj izposlovati dovolitev. Tudi predpisane takse niste plačali. Sedaj imate sitnosti s finančno kontrolo. Kakšne posledice Vas čakajo? — Po tar. post. 99. č. taks. zakona je plačati za prošnjo in dovolitev srečolova takso v znesku 50 din. Točka 14. čl. 105. taks. in pristojb. pravilnika k navedeni tarifi postavki pa določa, da se obsojdi vsak, kdor priredi srečolov, preden dobi zanj odobril in preden plača takso, poleg redne takse še na trikratni znesek te takse kot kazni.

A. P. — Lj. — Na Vaše vprašanje Vam odgovorjamo na določbo čl. 92. izvršilne uredbe, po katerem je treba ob vsakem ugovoru in sporu, ki bi se razvil v konkurzno postopanju glede zakonske zastavne pravice države ali glede prve izvršne ručnice ali predznanbe, zaznambe odn. intabulacije pridobljenih pravic ali glede prvenstva državnih terjatev ob razdelitvi konkurznega mase izposlovati navodila ali neposredno intervencijo pristojnih organov državnega pravobranilstva. Pri tem pripominjamo, da sme konkurzno sodišče odločati glede javnih terjatev samo o vrstnem redu terjatev. (Čl. 93. zak. uredbe).

Isti. — V svojem pismu ne navajate, za kakšno novo nastalo davčno obveznost gre. Zato Vas opozarjamo na določbo čl. 105. zak. o neposrednih davkih, ki veli: »Če nastane davčna obveznost med davčnim letom, se preda davčna prijava v roku in na način, kakor je določeno za dotično davčno obliko v tem zakonu, v ostalih primerih pa v 15 dneh od dne, ko je nastala davčna obveznost. Davčni zavezanec mora priložiti davčni prijavi ali na poseben poziv davčnega oblastva naknadno predložiti tudi vse druge podatke, ki so potrebni za pravilno odmero davka.« Točnejše pojasnilo si pridružujemo, čim nam sporočite, za kakšno novo nastalo davčno obveznost gre v Vašem primeru.

F. C. — M. — Iz inozemstva prejmate od nekega podjetja, v katero ste vložili del obratnega kapitala, 8% obresti. Vprašujete nas ali morate ta dohodek radi odmere rentnine prijaviti. — V smislu pravilnika k čl. 60. zak. o neposrednih davkih so zavezane rentnini vse obresti, rente in podobni ponavljajoči se prejemki in dividende iz inozemstva, razen če se plačuje na te dohodke donosni davek v inozemstvu in če obstoji recitacija. Po čl. 66. zak. ni plačevati rentnine na obresti in rente, ki jih kdo dobiva iz inozemstva, samo takrat, kadar dotična oseba dokaže, da plačuje na te obresti in rente neposredni davek v inozemstvu. Če se na te dohodke v inozemstvu davek ne plačuje, so zavezani plačevanju davka pri nas, ako obremenja tudi dotična država take dohodke z območja naše kraljevine. Če izplačuje obresti ali rente podružnica pri inozemskem podjetju, so taki prejemki v vsakem primeru zavezani obremenitvi.

K. F. — Lj. — Vaš sin študira privatno in želi položiti ob koncu tekočega šolskega leta izpit za 5. in 6. gimnazijalni razred. Kakšno takso boste morali plačati za ta izpit? — Po tar. post. 317. taks. zakona je plačati za dovolitev, da smejo dijaki, ki so se učili privatno, opravljati izpit na srednjih šolah za višje razrede 60.— din. Če se kdo prepusti k izpitu za več razredov ali za en razred in k tečajnemu izpitu, se pobere ta taksa za vsak razred in za vsak tečajni izpit. Vse ostale podrobnosti izveste pri ravnateljstvu dotičnega šolskega zavoda.

»Zagreba« — Šele s pismom z dne 18. t. m. ste nas naknadno obvestili, da stoji Vaša hiša v letoviščnem okolišju in da uživa kot nova zgrajba davčno olajšavo v smislu t. II. čl. 37. zak. o neposrednih davkih. Vprašujete nas, kako se smejo kmetijske zgradbe, stoječe v letoviščnem okolišju, obdavčiti in kakšna razlika je med kmetijsko zgradbo, ki stoji zunaj rejonske linije in ono, ki stoji znotraj rejonske linije. — Med novimi zgradbami, ki uživajo davčno olajšavo v smislu t. II. čl. 37. zak., pa najsi stoji zunaj ali znotraj rejonske linije, ni prav nobene razlike. Tudi činjenica, da ste kmetovalec, pri tem ne pride v poštev, ker sami trdite, da Vam je priznana davčna olajšava samo z ozirom na novo zgradbo in se kmetovalske zgradbe v krajih, ki so proglašeni za zdravilišča (letovišča) obdavčijo po čl. 37. I. Ker sob ne oddajate, je merodajna za odmero zgradarice najmanjša vrednost. To pa določa davčna uprava po lastnem preudarku, kadar je mnenja, da jo je davčni zavezanec prenežno napovedal. Ako bi šlo za staro zgradbo, ki ne uživa davčne olajšave, bi plačevali od nje najmanj vrednosti 12% osnovni davek s pripadajočimi avtonomnimi dokladi in

dopolnilnim davkom, dočim je zavezana nova stavba samo 12% davku brez ostalih dajatev. Ker smo o tej stvari na tem mestu že ponovno razpravljali, Vam nujno svetujemo, da se — še preden vložite pritožbo — radi podrobne informacije javite pri davčni upravi v R., ki bo na Vašo zahtevo sprejela tudi pritožbo na zapisnik.

Pravna

»Metlika« — Službojemalec zahteva po zapustitvi službe plačo tudi za tritedensko dobo, ko je bil iz važnega razloga odsoten iz službe. — Vašemu trgovskemu pomočniku pritiče vsekakor plača, ki jo zahteva za dobo treh tednov, ko je bil radi orožnih vaj, torej iz važnega razloga zadržan, da bi vršil svojo službo. Službojemalec te odsotnosti ni sam zakrivil, zato mu gre zahtevana plača. Zahtevek na plačo je uveljaviti zoper Vas tekem treh let, ker po tem času zastara.

L. Z. St. Ali je veljavna oporoka. — Oporoka, ki jo je dal zapustnik napisati drugi osebi, mora biti lastnoročno podpisana od njega. Dalje je moral izrecno izjaviti pred tremi zmožnimi pričami, od katerih morata biti vsaj dve hkrati prisotni, da je dotični spis njegova poslednja volja. Vse tri priče se morajo podpisati in poleg podpisa pristaviti, da so bile navzoče kot priče. Njih podpis mora biti na listini sami, znotraj ali zunaj, ne pa morda na zavoji, v katerem je oporoka. Ni pa potrebno, da bi priče poznale vsebino oporoke. Ker je zapustnik na tak način razpolagal samo s polovico svojega premoženja, bo nadaljna polovica pripadla njegovim zakonitim dedičem, to je zakonitim otrokom in preživcem zakoncu. Zakonec bo dedoval eno četrtino, otrok pa ostale tri četrtine. Razen dednega deleža gre preživcem zakoncu, če deduje poleg zapustnikovega otroka, na preminihinah toliko, kolikor je njemu samemu potrebno.

R. E. Koliko so notirali razni denarji leta 1914. na črniški borzi. — Avstroogrskih Kron 100 je veljalo leta 1914 ob izbruhu svetovne vojne na črniški borzi šv. Frs. 104.79, Lit 100, je notiralo šv. Frs. 99.45. En Napoleonov zlatnik za šv. Frs 20 je danes vreden din 350. Srbski dinar v letu 1914 na črniški borzi sploh ni notiral, zamenjavalo pa se je en srbski dinar v pokrajini bivše Avstroogrske po 92 vinarjev. Po konvenciji Latinske unije je bila določena zlata podlaga tako, da se je zaračunavalo šv. Frs 20 z 645 gr čistega zlata, Kr. 20 pa z 678 gr čistega zlata.

J. A. Vprašujete, katere občine ste član. — Na službenem mestu, ki je bilo na kraju bivše Ogrske, niste avtomatično pridobili članstva dotične občine, ker niste dočakali dobe, niti vložili tozadevne prošnje. Ker ste se po upokojitvi preselili iz ogrske občine nazaj v rojstno občino, ste ostali občan rojstne občine še nadalje, ker občanstvo v kaki drugi občini sploh niste pridobili. Kot jugoslovanski državljan in naš državni upokojenec ste pristojni v rojstno občino. Ako Vam rojstna občina odreka občanstvo, se pritožite na sresko načelnstvo, ki bo prošnji gotovo ugodilo, čim so Vaši podatki, ki ste nam jih sporočili, resnični.

K. K. Lj. C. Ali se smete seliti na stroške hišnega lastnika, ker Vam dolguje večjo vsoto za ukradeni Vam električni tok. — Hišnega lastnika morete prijaviti varnostnim oblastem (policiji ali žandarmeriji) ali pa naravnost državnemu tožilstvu, da Vam je s prikličitvijo svojih luči na Vaš električni števec kradel električni tok. Ze tekom kazenskega postopanja smete prijaviti škodo in zahtevati plačilo v denarju. Tako plačilo bi Vam bilo prisojeno v kazenskem postopanju, ako bi bila višina Vaše škode nedvomno ugotovljena. V nasprotnem primeru bi morali Vaš zahtevek uveljaviti s posebno pravdo in bi Vam bilo v civilnem postopku priznano toliko, kolikor bi mogli dokazati škodo; v primeru, da bi ne bilo možno ugotoviti točne višine, jo bo določil sodnik, morda tudi po zaslišanju zvedencev. Dokler Vam še ni znana niti prisojena višina Vaše škode, je ne morete pobotati s kako lastnikovo terjatvijo, niti ne morete naročiti prevoznika za selitev na njegove stroške. Kar ste lastniku dolžni, morate plačati njegovemu odvetniku, ako ga je on pooblastil v to in Vam je bilo to tudi sporočeno. Izpolnite torej svoje obveznosti proti hišnemu lastniku, pozneje pa uveljavite zoper njega svoje zahteve.

»Razočarane« izpoved Kalniških planincev. Kateri od zakoncev bi dobil pravico do otroka ob ločitvi zakona. — Ako bi se z zakonskim drugom ne mogla sporazumeti glede otroka, bo smela otrokova mati pridržati otroka in ga vzgajati ter ga ji ne sme odvzeti. Zalagati boste morali tudi zanj oskrbne stroške. Ako bi bil pa otrok blagor v nevarnosti vsled slabe materine vzgoje in če bi ga hotela izročiti povsem tujim ljudem, ste pa kot otrokov oče dolžni ločiti otroka od matere in ga vzeti k sebi ali pa ga spraviti kam drugam varno in dostojno.

Isti. — Kakšne dolžnosti ima zakonec do žene ob ločitvi. — Tudi v tem primeru je merodajen predvsem sporazum med zakoncem ob ločitvi. Ako bi se ne mogla sporazumeti in bi v ločitveni pravdi dokazali izključno ženo krivdo na ločitvi, ji niste dolžni plačevati ničesar za preživnino. Vse to bi pa moralo ugotoviti in izreči sodišče s sodbo. Ob ločitvi sme bivši zakonski drug odnesti iz stanovanja na preminihinah le to, kar je njegova izključna last, kar je sam prinesel v zakon ali pa tekem zakonske skupnosti nabavil na svoje stroške.

O. H. Lj. Radi bi postali privatist na srednji strokovni šoli. — Vprašajte na zavodu, kamor želite vstopiti kot privatist, pa Vam bodo razložili vse podrobnosti. Ni nikakega zadržanja v Vašem primeru, da ne bi mogli študirati privatno in polagati izpitov. Za napredovanje v državni službi bo pa predvsem merodajno, kdaj Vas bodo po državnih izpiti po privatnem študiju prevedli na višjo skupino, iz katere dalje bi mogli nato napredovati po predpisih uradniškega zakona.

P. D. Šm. P. Radi bi vedeli, ali šteje volonterska zdravniška praksa na deželi med volontersko zdravniško službo. — Opravljanje pripravniške volonterske zdravniške službe je sedaj urejeno z uredbo, ki je izšla v Službenem listu dne 16. IX. 1939. v 74. kosi Službenega lista. Istotam je izšla uredba o zdravniški službi na deželi, katero uredbo je sprejel ministrski svet v svoji seji od 15. VIII. 1939. Glasom teh

dveh uredb ni možno istovetiti pripravniške — volonterske zdravniške službe z zdravniško službo na deželi in je torej ne boste mogli všteti, kot zaželeno. Svetujemo Vam, da si nabavite dotični Službeni list (kos 74. od 16. IX. 1939.), pa proučite obe uredbi, ki Vas zanimata.

Anton E. Dobje naj sporoči točen naslov. Pošta vrača pismo češ, da je odpovedal.

Zdravniška

R. B. D. S. Z ozirom na datum zadnje menstruacije, je pričakovati poroda okoli 10. maja prihodnjega leta. Težave, ki jih imate, spadajo v okvir nosečnosti. Poskusite zaenkrat uživati samo tisto hrano, ki jo prenesete. Če bi le preveč oslabei, bo potrebno iti za nekaj časa v bolnico. Dvomim namreč, da bi bilo zdravljenje v domačem miljeu uspešno, ako bi se bruhanje še stopnjevalo.

Terapija N. 20: Kot posnemam iz vašega pisma, ste sami sebi postavili diagnozo sifilisa in ste se tudi sami zdravili z injekcijami. V primeru, da imate res sifilis, je vaše doseženo zdravljenje popolnoma nezadostno in enako nič. V ostalem pa na podlagi vaših znakov sploh dvomim, da imate spolno bolezen. Svetujem torej, da se ne mešate v stvari, ki jih ne razumete in da greste nemudoma k specialistu za spolne bolezni, da vas pregleda. To bi morali storiti že prej, ne pa da mogoče popolnoma brez potrebe mučite sami sebe!

P. O. Popolnoma nemogoče je, da bi vam na tem mestu mogel zadovoljivo in izčrpno pojasniti problem, ki vas teži. Svetujem torej, da se obrnete na vašega zdravnika. Samo toliko lahko rečem, da pridejo tu vpoštev hormonski preparati in pomirjevalna sredstva.

Tatjana: Vaša hčerka bole haše 6 mesecev na osovskem kašlju. Napadi kašlja še sedaj niso ponehali. — Ker ste verjetno poskušali že vsa sredstva, vam svetujem kot zadnje, da vendar premenite zrak, vkljub temu, da ste na deželi. In sicer svetujem, da greste z otrokom v višino 500—700 m. Poleg tega uporabljajte zdravila, ki so se dosedaj pokazala kolikortoliko uspešna. — Glede ostalega se obrnite na specialista za kožne bolezni. Kot zdravljenje bi prišlo vpoštev eventuelno obojevanje z rentgenovimi žarki.

Ne kupujte mačka v ureči!
Ne pijte kisle vode, ne da bi pazili, katero pijete!

Vaše zdravje je toliko vredno — da zahtevate

Radensko
tisto z rdečimi srei,
našo najboljšo mineralno vodo.
izrecno
v originalnih steklenicah!

Dravlj: Prosimo za pojasnilo, kakšni so znaki spolnih bolezni pri ženskah? V sled nedostatkov prostora ne morem odgovoriti izčrpno na to vprašanje. Najbolje bi bilo, da si nabavite tozadevne knjige, ki obravnavajo ta problem. Tako poljudno pisano knjigo, dobite v vsaki večji knjigarni.

Nakaza: Rumenkaste pege na vekah so se vam vidljub izžiganju zopet ponovile. — Verjetno bo treba to proceduro ponoviti. Operacija je včasih nemogoča. Pojdite nazaj k okulistu, ki vas je zdravil doslej.

E. T. Ptuj: Imate vsak dan otekline noge, zlasti pozimi, ker trpite tudi na ozeblinah. — Najbolj verjetno se mi zdi, da je temu vzrok oslabelost srca. Z ozirom na dejstva, ki jih opisujete, vam priporočam, da greste v kako večjo bolnico v svrhu točne preiskave, in zdravljenja. Poleg možnosti, da imate oslabele srce, so seveda še tudi druge n. pr. ploske noge, kronično vnetje žil itd.

17-letni: Ob vlažnem vremenu dobite na izpostavljenih mestih nekaj izpuščaj. Bill ste že pri raznih specialistih, pa brez uspeha. — Ako vam niso specialisti pomagali, ki so vas imeli priliko videti, kako naj vam pomagam jaz na daljavo? Mislim, da ste malo preveč neučakan in preveč nepotrepljivi. Svetujem, da se držite navodil specialista, ki vas je videl in bo torej znal vašo bolezen bolje presoditi in zdraviti, kot jaz na daljavo.

Bodočnost A. D. Na podlagi znakov, bi lahko z gotovostjo trdili, da ste noseči in sicer v 4. mesecu. Zdravniška preiskava bi sigurno ugotovila, da li je ta domneva upravičena, ali ne? Pojdite torej k zdravniku!

Eka L. Verjetno gre v vašem primeru za mišični revmatizem. Nadaljujte še nadalje s toplimi obkladili. Proti bolečinam pa vzemite eno izmed slededih sredstev: istopirin, aspirin, piramidon.

I. S. Zagreb: Najboljše zaščitno sredstvo zoper komarje je mreža iz organtina na oknih. Namestite torej take mreže po vseh oknih, da ne morejo novi komarji v stanovanje. Preostale komarje pa uničite. Ako se nahajajo v bližini stanovanja kakšna legla komarjev (luže) jih je treba zasuati. — Glede vašega sina priporočam pretežno rastlinsko hrano in skrb za dobro prebavo. Obraz pa naj si umiva večkrat z žveplenim milom.

M. M. Ptuj: Verjetno gre za kronični proces v nosu, vsled česar je popolnoma uničena sluznica. Dvomim, da bi se dalo doseči kaj prida uspeha. Obrnite se za vsak slučaj na kakega specialista za nosne bolezni.

Kmetijska

Jabolčni sok

J. S. Zagreb: Kako naj ravnam s sadjem, da ne bo prevrel in da ostane slačkav? Priprava jabolčnega soka obstoji v tem, da v sladkem moštu preprečite vrenje. V moštu morate torej uničiti kvazoc, ki vrenje povzroča. Najprimernejši in najboljši način za to je segrevanje mošta na visoko temperaturo, t. j. pasteuriziranje mo-

šta. Če mislite napraviti manjše količine sadnega soka v steklenicah, potem dajte mošt izpod presebe takoj v steklenice, te pa v večji lonec z vodo. Vodo segrejte na kakih 70 do 75 stopinj in jo držite pri tej temperaturi oca pol ure. Seveda morajo biti steklenice prej dobro oprane v vroči vodi s sodo, splahnjene in namakane vsaj 24 ur v čisti vodi. Ko je pasteuriziranje gotovo, morate steklenice takoj zamašiti z novimi 3 do 4 cm dolgimi plutašnimi zamaški, ki ste jih prej 24 ur namakali v čisti vodi in kuhali četrt ure. Steklenice obrnite z zamaškom navzdol in ko se ohladijo, jih zaparafinirajte. Na to jih položite v hladen prostor v vodoravni legi. Če pa hočete pripraviti sadni sok v sodu, morate sod prej temeljito oprati, dobro zažveplati in spet oprati. Vanj vlijete vroč mošt, ki ga lahko pasteurizirate kar v brzojariniku (opozarjamo vas, da mošt ne sme priti v dotik z železom!) Mošta ne smete segreti preko 80 stopinj C. Odprtino v sodu očistite se s špiritom, prav tako veho in sod zaparafinirajte. Za točenje sadnega soka iz sode se dobijo posebne pipe.

Breskev G. L.

M. K. G. L. Postavljate celo vrsto vprašanj o breskvi — o sortah, ki se dobe, času saditve, zemlji za breskve, breskvinih divjakih itd.

Nekateri priporočajo sadnjo breskev že jeseni in vas je morda to tudi napotilo, da ste se zdaj obrnili na nas. Vendar je za nas še podnebne razmere prikladnejša sadnja breskev zgodaj spomladi, februarja, najkasneje začetek marca. Zemljo za sadnjo morate pripraviti že jeseni, ker breskev s pridom uspeva le na dobro obdelani, odprti zemlji. Najprimernejša je lahka peščena, laporasta zemlja z mnogo apna. Jeseni izkopljite jame široke kak poldrug meter in globoke do pol metra. Pognojite dobro s hlevskim gnojem, kalfinom in Tomaževu žilindro. Breskovi divjaki za sadnjo niso primerni, ker morajo biti prej cepljeni s kako dobro sorto in boste morali predolgo čakati na sad. Svetujemo vam, da se obrnete na kako dobro drevesnico, ki vam bo o pravem času dobavila dreve. Veliko zalogo raznih sort ima drevesnica Dolinšek v Kamnici pri Mariboru. Svetujemo vam sledeče dobre sorte: Rane (zoriyo julija); Aruden ročel, Waterloo (pri obeh se meso drži koščice) in Elbertovo poletno. Srednje sorte (zoriyo avgusta); Halleova letna, Rdeča Magdalenka, Mignon de bel, in pozne elite namizne sorte: Halleova jesenska, Elberta, Kraljica vrtov. — Po opisu, ki ga podajate, je za vašo sorto nemogoče dognati ime, pokažite jo kakemu bližnjemu pomologu.

Pomladna zelenjava
M. V. M. S. Tožite, da ste vsako pomlad odvisni od nakupa drage zelenjave v mestu. Ker imate sončen vrt kakor je razvidno iz vašega dopisa, vam pač ni treba biti odvisni. Še vedno je čas, da posejete zimsko špinačo, motovilce ali radič. Do zime taka zelenjava doraste in pod snegom prav dobro prezimi. Ko sneg skopni je še vedno nevarnost pozebe, tedaj pokrijte zelenjad s slamo, kompostom ali suhim gnojem. Razume se, da bodo vaše kokoške vse sproti pojedle, če jih pustite na vrt.

Sagov žele

P. S. Celje. Zrno, o katerem pišete je jedilni škrob za kuhanje in ne sadni želé. Sicer dobite tudi škrobovo zrno pod imenom »sagot«, ki mu je primešan ta ali on sadni sok. Take vrste, oziroma mnogo boljše želé pripravite najlažje sami, če mešate škrob s sadnim sokom. Pripravi se takole: skuhajte breskve, slive ali hruške in nato zmehkane pasirajte. Mezgo kuhajte dalje, da se precej vode povrne. Ko je napol gosta, pridajte na 1 liter 1 do 2 žlici sagovega zdroba in par žlic sladkorja. V nekaj minutah se škrob raztopi in mezza je gosta in trda, kot želica. Te vrste želé se drži več dni, če je hranjen na hladnem mestu. Zauživajte se z mlekom, kot žganci in je odličnega okusa. Poskusite, ne bo vam žal.

ŠAH

Poročilo o zaključku Olimpijade v Buenos Airesu javlja, da je zmagala v tekmovalstvu za moštveno svetovno prvenstvo Nemčija s 36 točkami iz 56 možnih. Na drugem mestu je Poljska s 35½, na tretjem Švedska s 35. Nepopolno poročilo daje za enkrat za ostale države samo vrstni red, ki je naslednji: Argentiniya, Estonika, Češka, Holandska, Letiska, Palestina,

Francija, Čile, Litva, Kuba, Brazilija, Danska. Razvrstitev prvih mest je po odločitvi Zedinjenih držav izpadla približno v smislu pričakovanj. Argentiniya je imela na domačih tleh nekoliko lažje stališče, vendar je že tudi na zadnjih olimpiadah v Evropi argentinsko moštvo imelepe uspehe. Rezultat Estonike gre gotovo na račun Keresa. Francija je kljub dr. Aljehinu močno zaozlost, — V tolažilnem turnirju je zmagala Norveška. Drugi je Urugvaj, tretja Bolgarija.

Damsko svetovno prvenstvo je seveda zopet osvojila ga. Menchik-Stevensanova. Z olimpijade je naslednja partija.

CARO — KANN.

Beli: dr. Aljehin (Francija) —

Črni: Eliskases (Nemčija).

1. e2—e4	c7—c6
2. d2—d4	d7—d5
3. e4:d5	c6:d5
4. c2—c4	g6—f6
5. Sb1—c3	e7—e6!

Običajno igrajo tu Sc6. Toda po 6. Lg5 mora črni potem vendarle vleči e6 in zapreti svojega damskega lovca. Poteza v partiji je najbrž boljše. Črni si pridriži možnost, da razvije damskega skakača na d7. Prednost pri tem je, da je izgubil na vrednosti sicer zelo nevarni manevar c4—c5, ki ga sedaj lahko črni parira z b7—b6. Če stoji skakač že na c6, to ni možno, ker črni na pr. po 5... Sc6, 6. Lg5, e6, 7. Sf3, Le7, 8. c5, 0—0, 9. a3, b6, 10. b4, nima možnosti a7—a5, radi 11. b5 itd.

6. Sg1—f3	Lf8—e7
7. c4:d5	

Priznanje, da ni mogoče doseči prednosti, in poteze s kraljevim lovcom sledi d4: in beli izgubi tempo.

7. —	Sf6:d5
Enostavnost je vsekakor ed5.	
8. Lf1—b5+	Le8—d7
9. Lb5:d7+	Sb8:d7
10. Sc3:d5	e6:d5
11. Dd1—b3	Sd7—b6
12. 0—0	0—0
13. Lc1—f4	Le7—d6
14. Lf4:d6	Dd8:d6
15. Tf1—e1	Ta8—c8
16. Ta1—c1	h8—h6
17. Sf3—e5	

Beli ima minimalno prednost: aktivnejšega skakača. Črni skakač je vezan na obrambo točk b7 in d5. Ob precizni obrambi pa bi partija pač morala končati remis.

17. —	Tc8—c7
18. g2—g3	Tf8—c8
19. Tc1:c7	Tc8:c7
20. Db3—b3	Sb6—d7?

Črni igra očividno na remis, pa bi hotel menjati čim več figur. Toda s potezo v partiji dopusti belemu nekaj napada in oblast nad e-linijo. Pravilno je bilo Tc8, čeprav je pozicija belega tudi potem nekoliko aktivnejša.

21. Se5:d7	Tc7:d7
22. Te1—e8+	Kg8—h7
23. h2—h4!	a7—a6
24. Db5—e2	Td7—d8
25. Te8—e7	Td8—d7
26. Te7—e5	g7—g6
27. h4—h5!	Dd6—f6
28. De2—e3	Td7—d6
29. De3—b3	Td6—b6

Črni je primoran k razpletu, ki mu pušča nekoliko slabšo končnico.

30. h5:g6+	Df6:g6
31. Db3:d5	Tb6:b2
32. Te5—f5	Tb2—b5?

Neobhodno potrebno je bilo Kg8. Beli bi stal sicer potem bolje, ker bi imel prostega kmetja in sigurneje pozicijo kmetov, ni pa gotovo, da bi mogel partijo dobiti.

33. Tf7:f7+!
S tem črni najbrž ni računal. Če mesto tega igra beli 33. Df7:+, Df7: 34. Tf7:+, ima črni radi Kg6 velike izgube na remis, ker beli nima prilike odrezati črnega kralja od igre. V partiji pa se mu to posreči.

33. —	Kh7—g8
34. Tf7—f6+	Tb5:d5
35. Tf6:g6+	Kg8—h7
36. Tg6—b6	Td5:d4
37. Tb6:b7+	Kh7—g8
38. Tb7—b6	Td4—a4
39. Tb6:h6	T

Naša ženska stran

Ne kaznuj po nepotrebnem

Najboljše in najbolj odgovorno za starše v vzgoji otrok je vprašanje kaznovanja, zlasti pri majhnih, ki še niso sposobni vedeti ne o dobrem ne o zlu, marveč se v vsem ravna po svojih nagonih.

Otrok živi v svojem majhnem svetu in ko ga hočeš na kaj opozoriti, ga seznaniš z nečim novim, obenem razširiš meje njegovega sveta.

Malokdaj pomislimo na to, da je otroku potreben čas, preden se znajde v novi situaciji. Strogo in brez usmiljenja ga tiramo iz enega sveta v drugi, mu hočemo odkriti vse naenkrat in takoj zahtevamo od njega polno razumevanje in poslušnost. Popolnoma vseeno je, ali je otrok bliser ali počasneja mišljenja, pozornost, potrpežljivost in ljubeznivost je potrebna v polni meri tako v prvem kakor v drugem slučaju.

Zlasti pri bistrem otroku bodi na vso moč previdna, ko ga opozarjaš na kaj novega, kajti tak otrok zelo zgodaj razmišlja o vsem, vidi vse okoli sebe, vendar pa je tudi njemu treba dati dovolj časa, da se znajde in živi v nove pojme. Na njegova vprašanja odgovarjaj potrpežljivo in točno in šele potem ga seznaniš s poslušnostjo, togično, dosledno, pa vendar trezno in z razumevanjem.

Tem več potrpežljivosti po je treba z otrokom, ki je bolj počasen v razumevanju; korak za korakom ga moraš voditi po novih poteh in ga niti za trenutek ne pustiti samega. Zlasti pa ga nikoli ne kaznuj zato, ker ni česa razumel in ubogal.

Splošno je znano, da doslednost staršev v vzgoji zmanjšuje potrebo kaznovanja in vendar, kako težko je prav to biti dosledni! Nikoli ni človek dovolj previden, pazljiv, nikoli dovolj potrpežljiv in v tisti meri občutljiv, ki je potrebna otroku, da se lahko približa odraslemu človeku in mu pokloni svoje zaupanje.

Poskusi človeka na nekaj pristilliti — in dosegl boš, da se bo v njem vzbudil odpor. Šele pozneje pride morda do spoznanja in sprejemanja, ko je čustvo podrejenosti že obdelalo in oslabilo. Prav tako je pri otrocih. Njihov odpor je celo večji in vztrajnejši, saj živi otrok v svojem življenju, ki ni v nikakršni zvezi z življenjem odraslega.

Pogosto se starši pritožujejo zaradi nezaupanja, ki ga kažejo otroci do njih in na njihovo odtujevanje. Otroci so sicer ubogljivi, pa vendar starši niso zadovoljni, ker berejo v pogledih otrok očitano in nerazumevanje do vsega, kar starši zahtevajo od njih. Ponavadi starši izgube orientacijo in tudi potrpežljivost. Mesto da bi si skušali kakor koli spet pridobiti otrokovo zaupanje, jih iz golega egoizma še bolj oblagajo z novimi zahtevki, samo da bi jih prisilili na poslušnost in kapitulacijo. Tako postane razmerje med otroci in starši še težje in nezaupanje iz dneva v dan večje. Tu ne mislimo tistih vsakdanjih nesoglasij med starši in otroci, ki so hitro pozabljena, nego tisto zahrbtno, tajno čustvo nezadovoljstva, ki je poglavalno korenine že pri prvi krivici in se polagoma prepleta v vsako čustvo, v vsako misel, do polnega izraza pa pride šele pozneje, ko je že prepozno, da bi se dalo še kaj popraviti. In prav zaradi tega je potrebna pri postopanju z otroci od vsega početka največja potrpežljivost, razumevanje, odpustanje in ljubezen.

Ni vseeno, kako gledajo otroci na starše, ali jih ubogajo in čemu se jih izogibajo in jih obtožujejo.

Pogosto je prav nepravilno, neumestno in nezaslužno kaznovanje poglavitni vzrok nezaupanja in prezgodnjega razvitega čustva samostojnosti pri otroku. Popoln moralni uspeh je dosežen takrat, ko otrok čuti, da je očetu ali materi, ki ga kaznuje, prav tako težko kakor njemu samemu, da trpi, le tedaj se otrok ne bo odvrnil od staršev in tu moralna vrednost zmaga nad egoizmom, otrok pa je na pravi poti.

Starši imajo res ogromno dolžnosti in vendar je vse to povsem razumljivo in naravno. Ali ni vrhunec vrednosti človekovega življenja v ustvarjanju in izgradnji novega človeka?

Vse, kar je v vzgoji otrok bolnega za otroka, bi moralo biti bolno tudi za starše; morda bi bilo potem tudi vse življenje v svetu lažje, saj je prvo otrokovo trpljenje in prva razočaranja najtrdnejša podlaga nezaupanja človeka do človeka tudi v poznejšem življenju. (EL)

kakršen je bil; želi si le udobja in ženine nežnosti...

Tako gleda na zakon angleška žurnalista. Morda ima v marsičem prav, vendar je malo žena, ki bi imele toliko duševne moči, da bi obvladale svoj temperament in se lahko podredile tem predpisom.

Misli o ženi

Ljubezen in dobrota sta roditelja potrpežljivosti. Goethe je dejal: Velika je tista žena, ki lahko svojim otrokom nadomesti očeta, ko ta odide.

Nietzsche: Žena je tako v mačevanju kakor v ljubezni veliko bolj kruta kakor možki.

Tristan Bernard: Moški se poroči z ženo, zato ker jo ljubi, žena pa se poroči z možkim zato, ker on njo ljubi.

Gos — simbol družinske sreče?

Tako nenavaden simbol družinske sreče imajo na Kitajskem, ki je dežela gos. Nikjer na svetu ni toliko gos kakor pri Kitajcih. Trgovske hiše, ki se pečajo s prodajo gos, jih pošiljajo po 50 milijonov letno na trg. Osoljena in osušena gos je ena najbolj priljubljenih jedi bogatih Kitajcev. Enako radi imajo tudi gosja jajca. Tako ogromno število gosi na Kitajskem si je peč razlagati z bogato mrežo rek in potokov, še bolj pa s kanalom.

Na vsaki umetniški sliki, crtežu ali kipu, ki naj bi izražal ljubezen, zakonsko zvestobo in slobo, boste našli tudi par gos, kajti gos je na Kitajskem simbol družinske sreče.

Zanimivosti

Danes bi si težko zamislili jedilne liste Evropecev, ki so živeli pred štirimi ali petimi stoletji. Takrat se nikomur ni niti sanjalo o bilkah, ki so postale glavna hrana današnjega človeka. Tako so koruzo prinesli v Evropo šele 1539., krompir pa 1586. Jabolka smo dobili iz Azije. Stari narodi so poznali le 29 vrst jabol, dočim jih poznamo danes okoli 600. Breskev je najbolj priljubljeno sadje Kitajcev in jo poznajo že 5000 let.

Tobak, ta večni, nerazdružni spremljevalec današnjega človeka je prišel v Evropo 1580.

Čuden privilegij

Francoska revolucija je leta 1789. napravila konec privilegijem fevdalizma. Eden najbolj nenavadnih privilegijev takratne visoke gospode je bil brez dvoma tale:

Da je lahko graščak mirno spal na svojem gradu tudi takrat, ko so bile žabe zaljubljene in so prirejale svoje ponočne koncerte, so morali plemiči in podložniki stati vso noč ob mlekazah in s palicami tolči po žabah. Prestrašene pevke so se brž poskrile in prenehale regljati, gospod pa je lahko mirno spal na svojih svilnenih blazinah.

Čemu prav jaz?

Nekako nemogoče se ti zdi, da bi prav ti lahko doživela kakšno veliko neprijetnost. Kolikokrat slišimo vzkliz: Čemu se je meni moralo to pripetiti? Ali: Zakaj je prav mene doletelo to gorje? Največkrat pa so to le povsem malenkostne nevedčnosti in nikjer ni zapisano, da si se baš ti rodila pod tako srečno zvezdo, da si izvzeta od vsega hudega na tem bojem svetu. Drugi — da, drugi naj le bodo nesrečni, da je le pri meni vse v redu...

Čemu prav jaz? Je znak brezkompromisnega egoizma. S tem vzklizom le dokazuješ, da smatraš svoj »jaz« za nekaj posebnega, vzvišenega in imunega zoper vse življenjske nezgode. In če se ti vendarle zgodi kakšna neprijetnost, jo smatraš za svojo osebnostno žalitev.

Stodvajset let življenja

Angleški reformator dr. Leonard Williams je pred nekaj leti spisal knjigo, v kateri pravi, da bi lahko vsak človek doživel 120 do 140 let, če bi vse življenje živel po določenih načelih.

Trije nasveti gospodinjam

Ne pozabi zamašiti steklenic in zapreti školjke vsakega, kadar si kaj vzela iz njih.

2— Perila, ki si ga zlikala, ne spravljaš takoj v omaro, ker mora najprej para izhlapeti iz njega.

3— Porabljen samo suho milo, ki je veliko izdatnejše.

Mast in madeži v obleki

Mastne madeže (tudi oljate), očisti iz obleke, dokler so še sveži. Skoči v drogerijo, zahtevaj morske pene in posuj z njo mastna mesta. Morska pena bo v 24. urah vsrkala vso maščobo in ko boš zjutraj skrela mastni madeži se težko odpravijo; najbolj učinkovito sredstvo zanje je žvepleni tačila obleko, madežev ne bo več. — Zasteter, ki ga dobiš v vsaki drogeriji.

Tedenski jedilni list

Kako bi kuhala, če...

PONEDELJEK. Obed: Na juhi ječmenček. Peklan jezik. Grahov piré. Mešan kompot. — Večerja: Telečje ruladice ocvrte. Solata.

TOREK. Obed: Prižličjeva juha z ocvrtimi bobki. Parjena telečja prsa garnirana z širokimi rezanci. Ocvrta jabolka. — Večerja: Frigana jetra. Krompirjev pire.

SREDA. Obed: Na goveji juhi riž s parmanzonom. Govedina garnirana z vinskim zeljem in ocvrtim krompirjem. Palačinke. — Večerja: Vampi na tržaški način. Solata.

CETRTEK. Obed: Na juhi jetrni riž. Paširana pečenka iz mešanega mesa. Pečen krompirček. Pesna solata. Hitri tolki z marelično marmelado. — Večerja: Ocvrti možgani. Solata.

PETEK. Obed: Špinacna juha z drobitnimi cmokci. Kuhana riba z maslom. Krompir v petršilju. Smetanin zavitek. — Večerja: Pečene ali ocvrte ribe. Solata. Sir. Jabolka.

SOBOTA. Obed: Na goveji juhi testeni polčki. Govedina garnirana s sladko repo. Rahla omleta. — Večerja: Panirane preslice z zrebem. Glavnata solata. Brusnice.

NEDELJA. Obed: Možganja juha s parmanzonomi cmokci. Zavita ledvična pečenka. Pražen krompir. Različne solate. Orehova rulada. Spenjena smetana. — Večerja: Golobji rižot.

Kako moram kuhati, ker...

PONEDELJEK. Obed: Juha iz kislega zelja z žemljicami cmoki. Češpljev zavitek. — Večerja: Polenta z ocvirki. Radič.

TOREK. Obed: Ričet s prekajeno kračo. Kisla repa. Zmečkan krompir. — Večerja: mlečna kaša.

SREDA. Obed: Fižolova juha z testenimi polčki. Nadevana paprika. — Večerja: Radič s fižolom. Trda jajca.

CETRTEK. Obed: Cvetična juha s korenjem. Sirovi rezanci. — Večerja: Polpete. Solata.

PETEK. Obed: Gobov rižot. Sirova polica. — Večerja: Krompirjevi svažki. Dušene češnje.

SOBOTA. Obed: Na goveji juhi zdrobovi zličniki. Govedina garnirana s špinacem in krompirjem v kosih. — Večerja: Segedinski golaž. Jabolčni kompot.

NEDELJA. Obed: Na juhi ocvrti bobki. Nadevana telečja prsa. Pražen krompir. Glavnata solata. Grozdjev zavitek. — Večerja: Rezanci z gnjatjo. Solata.

Preproste obleke

Časi so takšni, da pač vsakogar mine volja za modo in njene muhaste norčije, ki se ženske z njimi zabavajo, kadar nimamo kaj drugega misliti. Toda prav v takšnih težkih dobah vsesplošne živčne napetosti, kakor jo sedaj preživljamo, je včasih tudi dobro, usmeriti svoje misli v lahkonote brezpomembnosti — da se nam živci odpočijejo.

Pomislimo torej, da bomo poleg toplega plašča za bližajočo se zimo potrebovali še preprosto, malo obleko, ki jo bomo lahko nosile ob vsaki priložnosti. Izberimo si blago, lahko, toplo in v tako mirni, lepi barvi, da se ga ne bomo prekmalu naveličale, kajti morda si razen te obleke v tej zimi ne bomo mogle kupiti druge. Svojo novo obleko si zamišljamo preprosto, toda nikakor ne dolgočasno. Saj ni poglavitni mik te ali one obleke v njenem okrasju, temveč v enotnosti njene linije in v skladu barve in kroja z osebnostjo nositeljice. Če dobro pogledimo to dvojico, potem smo razumele umetnost kako združiti enostavno z elegantnim. Kroji naših preprostih oblek so izredno enostavni. Životki se tesno prilagajajo k telesu, krila pa so prav široka in kratka, kar jim daje neizrečeno mladosten in prikopen videz. Ovrtniki so visoko zaprti, ramena pa ostanejo razširjena in umetno podložena.

Preproste obleke si moda posebno rada zamišlja iz karirstega tvoriva, kajti karirasti, večbarvni vzorec se sklada z vsakim telovnikom, z vsako jopico in z vsakim plaščem. Cim bolj je karirasto blago živahno, tem lažje ga kombiniramo z vsemi mirno pobarvanimi kosi naše zimske garderobe.

Letošnja volnena blaga za obleke so tako lahka in fina, da prav nič ne zaostajajo za lepimi svilami. Za trdno in gladko tkano blago se bomo odločile, če si namestavimo ukrojitelj obleko s široko zvončastim krilom, kajti takšno blago ne izgubi oblike, četudi ga posevno krojimo. Nasprotno pa bomo kupile mehko in voljno blago, če imamo v mislih obleko z nagubanimi in nabranili deli.

Srednje široka obleka iz mehkega, karirastega blaga učinkuje posebno sveže zaradi malega vložka iz belega pikeja, ki mu priključimo nizek, pokončen ovrtnikček. Obleka ima poldolge rokave in je ob pasu prevezana s pentljo iz enakega blaga. Krilo razdelimo po sredi z globoko gubo (1. skica).

Prav tako ljubezniva je obleka s štirikotnim izrezom, ki ga izpolnimo z malim, svetlim šalom. Na životu se nam vidi posebno zanimivo izrezano sedlo, ki se sklada s podobno izrezanim zgornjim delom zvončastega krila (2. skica).

Obleko iz temnorjavega, črnega ali temnorednega blaga okrasimo s podolgovitim, belim ovrtnikom, da učinkuje bolj prijazno. Pod belim ovrtnikom je videti še nekoliko večji ovrtnik iz blaga obleke, ki ga zaključuje mala pentlja. Krilo je široko in na robu dvojno prešito (3. skica).

Dva vezana stranska dela, ki spremljata srednjo polo po vsej dolžini, storita, da učinkuje preprosta sivozelena obleka originalno in živahno. Ožek pas, gladki gumbi in majhen ovrtnik izpopolnjujejo sliko tega enostavnega in elegantnega modela (4. skica).

Krilo naslednje obleke je sestavljeno iz štirih grobo prešitih pol, ki presegajo višino pasu za dobre tri prste. Z dvojno prešitimi šivi krila se sklada izdelava malega, štirikotnega sedla na ramenih, ki je na robovih dvojno prešito. Izrez pod malim, dečjim ovrtnikom zapnem z dvema velikima gumboma (zadnja skica).

ELITNA KONFEKCIJA
Massek
MARIBOR
PRINAŠA VEDNO NAJNOVEJŠE

Nabrane svilene obleke

Letos bo videti mnogo drobno nabranih in umetno drapiranih partij na temnih oblekah iz svile ali tankega, volnenga blaga, ki jih bomo nosile popoldne v kavarno. Z nabranimi deli se hoče moda izogniti preveč resnemu in gladkemu pojmovanju nove linije in obenem povdariti priklupno ženskost novih modelov. Nove obleke naberejo v drobne gube ob vratnem izrezu, ob pasu ali pa na bokih, kar menda odgovarja poslednjim modnim težnjam, ki stremijo za večjo zaokroženostjo postave.

Bodimo pripravljene

V Evropi, ki je bila še do včeraj mirna, zopet teče kri. Krvava roka vojne pa ni iztegnjena samo nad bojišči, nego tudi nad civilnim prebivalstvom. Današnja vojna ne zahteva žrtve samo na frontah, marveč tudi v zaledju, kjer so starci, žene in otroci brez obrambe proti napadom iz zraka.

Kaj naj v teh resnih časih delamo me žene? Ali naj prekrizanih rok gledamo, kako vstaja človek proti človeku? Danes ne moremo igrati vloge Sabink, toda v Kosovski devotki imamo zgoreni vzgled, kje je naše delo. Obiskujemo samarijanske tečaje, kjer se bomo pripravile za delo v zaščiti mirnega prebivalstva in dobile potrebne znanje, kako je ravnati z ranjenici in nuditi prvo pomoč. Tako bomo izpolnile svojo dolžnost do domovine, pa tudi do človeštva kot žene in matere, ki poznajo vrednost življenja! Gledajmo v razvoj dogodkov trezno in brez malodušja! Oklenimo se z vso ljubeznijo tega, kar je slovensko, jugoslovansko in slovansko!

Zakaj se razbije toliko zakonov

Na to vprašanje odgovarja neki angleški časopis takole:

Večinoma so žene same krive, da se razbije toliko zakonov. O ljubezni in o zakonu imajo namreč povsem zgrešene pojme. Iz kakšnih razlogov se poroči možki? Običajno zato, ker se je zaljubil in da bi dosegel svoj cilj, vidi eno samo pot — zakon. Včasih išče v ženi, s katero se namestava poročiti, gospodinjico, včasih mater svojih otrok, pogosto pa oboje. In malokateri možki trpi, da bi žena posegala v način njegovega življenja.

Iz kakšnih razlogov pa stopajo v zakon žene? Predvsem zato, da bi si zagotovile svojo bodočnost in našle pri možu obrambo in zaščito. Zele si doma, ki bi si ga po svoje uredile.

Vsi nesporazumi med možem in ženo izhajajo iz dejstva, da možkemu ni središč vsega življenja ljubezen, kakor je to pri ženi. In le malokatera žena razume, da stavlja možki na prvo mesto poklic in šele na drugo mesto ženo in ljubezen. Ženi se zdi, da je dosegla cilj svojega hrepenenja in se poroči. Pogosto govori o »pravica« žene in skuša te pravice tudi uresničiti. Čim bolj pa izpolnjuje svoje dolžnosti, tem huje je. Zaziblje se v polno gotovost in mirno opaža, da je njen zakonski tovariš v teku let pozabil na svoje privlačnosti.

To pravico si osvoji tudi sama; pozabi skrbeti za svojo zunanost, ne trudi se, da bi skušala možu vsaj malce ugejati.

In tako se zgodi, da stopi na sceno »druga žena«. Ta očividno čuti isto, kar je čutila žena pred svojo poroko. Zahrepeni po vsem, kar je v zvezi s pojmom zakona: po možu, po domu, po zagotovljeni eksistenici. Gotovo bi tudi ona rada dobila neporočeno ženo, če pa to ni mogoče, vzame iz hvalnosti tudi ločena. In noben možki ni tako kratkoviden, in tako predan udobju, da ne bi videl te druge žene obdane z glorio, in si ne bi skušal pridobiti njene naklonjenosti.

In zdaj napravi užaljena žena drugo veliko napako: na možovo prijateljico gleda kakor na nestvor, ki mu naprti vse mogoče grehe. Sklicuje se na svoje pravice in očita možu, da mu je darovala svoja najboljša leta. O svoji tekmi se izraža kakor o nestvoru in počne vse mogoče, da bi možu odprla oči.

Očita mu vse njene slabe strani in napake, obenem pa ga prepričuje o svoji veliki ljubezni, ne da bi se zavedala, da ga bo s tem postopanjem najgostejše spravila v naročje njegove ljubimke.

Naj bo žena še tako popolna bo moža v zakonu le malo izkremenila. Ostal bo tak,

Gospod Trockley, ljubezen in črni kozliček

Gospod Trockley, ljubezen in črni kozel Res škoda, da niste poznali gospoda Trockleyja tako dobro, kakor sem ga poznal jaz. Bil je krasen človek, le v ženski družbi malce neroden, toda povem vam, sijalen in zvest fant!

Bil je visok, lep rasel, v gostih lasih je imel že nekaj sivih niti; vselej brezhibno oblečen in obrit. »Človek se ne sme izneveriti samemu sebi,« je govoril. Kadar koli ste ga videli, vselej ste nehote pomislili, da je pravkar prišel iz kopalnice, svež in spočit.

Trockley je bil mestni konzul v Agragasu. Gotovo poznate Agragas, vsaj s filmskih posnetkov. Ima krasno lego, slikovito razvrščene razvaline med mandolinci in olivami. Ta starodavni kraj je opeval že slavni Pindar in svoj slavo sprevajal v besedami: »Agragančani so pili in jedli kakor bi morali že jutri umreti; zidali pa so, kakor bi hoteli s svojimi stavbami vred ostati večno na zemlji.«

Trockley je od srca ljubil ta kraj. Vse dneve me je vodil po razvalinah, nad katerimi so šumeli gozdovi in tja k silnim domakim stebrom. »To je kraj,« mi je pripovedoval, »ki sem ga videl nekoč v snu in ga vzljubil. In ta sen je postal resnica.« Zal pa ni bil edini, ki si je ogledoval to lepo pokrajino. V njegovo največjo nesrečo in vključ njegovim protestom je prihajal semkaj tudi — kozji pastir s svojo čredo. In ta umazana in smrdelica drhal se je brez vsakršne kazni preganjala tod okoli in ponekod zvala prav najlepša in najbolj romantična mesta.

No, saj vemo, kaj zmorejo koze! Nekega dne se je pojavil v Agragasu, družbi turistov, tudi baron Netherwood, s svojo ljubko hčerko Nancy. Kakor usoda je pojavil ta človek v Trockleyevem živ-

ljenju in za mnogo, mnogo tednov popolnoma izpremenil njegov tok, da, lahko bi rekli tudi mesece, kajti, kakor sem že povedal, je bil Trockley izredno zvest človek.

Tudi turistom je Trockley potožil radi koz v gajih, kjer bi sredi templjev razvalin moral vladati mir in tišina. Toda ljubka Nancy s plavimi kodri se je bila zaljubila v mladega kozlička, ki se je bojevit zaletaval vanjo in nekoč je izjavila, da so koze najljubše živali na svetu in da si bo kupila kozlička.

Gospod Trockley je bil sprva nekoliko zmeden in potem je bil zmeden čedalje bolj, — kajti Nancy je bila tako lepa in njegovo zapuščenost srce tako žalostno. In tako se je končno zgodilo, kakor sem v svoje začudenje slisal, da je hodila Nancy na griče s svojim črnobelim kozličkom in Trockley jo je spremljal. In ne enkrat sem opazil, kako sta se držala za roke in se srečno in zaljubljeno smejala, ko je mali, razposajeni kozliček, ki se je nenadoma zbal lastne sence, prišel preplašeno skakati, in kako je Nancy, prikupna in nežna Nancy, vzela ta mali nestvor v naročje in ga stisnila k svoji plavalasi glavici.

Na jesen je moral baron Netherwood odpotovati.

»Ali boste skrbeli za mojega kozlička? In ko se vrnem v London, mi ga boste poslali, ne?« je rekla Nancy pred nami Trockleyju, a prav dobro sem slisal, da ga je tikala, ko je hodila sama z njim in sem jaz spremljal njeno.

Sicer pa sta bila resnično lep par. Viska in prikupna sta hodila sklonjena drug k drugemu, da je padala z njima le ena senca.

Nancy je torej odpotovala. Trockley je dal kozlička krčmarju, ki ga je poznal iz časov Nancyjinega bivanja — hodila sta k njemu na mleko — in je vedel, da bo kozliček pri njem v dobrih rokah.

In prihajala so pisma iz Sicilije, Egipta, Indije. Trockley je postal nekoliko zaupnejši in zgovornejši, kakor pač vsak človek, ki se je končno zaljubil.

Nekega dne je prišlo iz Londona pismo s prošnjo, naj pošlje kozlička. Medtem je preteklo že kar lepo število mesecev. Toda najti kozlička, ki mu je nekoč Nancy privzela na zadnjo nogo pentljo, je bilo kaj težko. Krčmarju je umrla žena in kozlička je dal svojemu bratu, ta pa eni svojih tet, dokler se ni končno zopet našel pri svojem starem in nagubanem pastirju. Tam smo po dolgem iskanju prišli do čuvaja koz in pastir nam je pripeljal nekaj, kar je sicer imelo na zadnji nogi nekaj traku podobnega — toda, kaj bi vam pravil — skratka, bila je ogromna, grda in smrdelica koza!

Toda Trockley, elegantni Trockley je ta nestvor prevzel, plačal pastirju in ob velikem veselju pobalnoval v luki peljal kozo na ladjo ter poslal Nancy brzojavko, da je njeno željo izpolnil in da pismo sledi. Toda zdaj je bilo konec ljubezni med prikupno Nancy in mestnim konzulom Trockleyjem. Pisma, ki ga je bil prejel od Nancy, mi ni pokazal, vendar sem vedel, koliko je ura.

»Dragi moj,« sem mu dejal, »kje pa je žena, ki bi si v resnici želela tega, o čemer govori? In kje je žena, ki bi razumela, da ljubki kozliček tekem pol leta preneha biti ljubki kozliček? In katera žena,« — sem pristavil tiho —

»Kaj pa sem napravil takega?« je bolestno vprašal Trockley.

»Morali bi kupiti drugega kozlička in ji ga poslati,« sem skomignil z rameni.

Luigi Pirandello

Španske izkušnje o zračni vojni

Improvizirani ukrepi ne zadostujejo — Ne pribežališča, temveč zaklonišča so potrebna — Prebivalstvo je treba vzgojiti k disciplini, da izostanejo nepotrebne žrtve

Vprašanje, kako bi zaščitili civilno prebivalstvo pred zračnimi napadi, daje odločilnim činiteljem civilne obrambe mnogo dela. Vsi se zavedajo, da je vzdrževanje reda in mira med civilnim prebivalstvom v primeru vojne odvisno zlasti še od

občutka varnosti med ljudmi. Če civilno prebivalstvo ve, da ima za primer zračnega napada v bližini varno pribežališče, se nevarnost panike zmanjša na minimum. A tudi za moralo vojske na fronti ni vse eno, ako ve vojak, da-li so njegovi svoji v zaledju zaščiteni ali ne. Vojna v Španiji je bila glede pasivne zračne zaštite učiteljska današnjemu položaju. Posebno vsa tri velenja, Madrid, Valencia in Barcelona so doživela nešteto najhujših zračnih napadov. Med civilnim prebivalstvom so zlasti prvi napadi

povzročali strašno paniko, samo brezobzirni nastopi oblasti so moglo tedaj preprečiti katastrofo. Potem pa so morale oblasti misliti na organizirano zaščito prebivalstva. Praksa je pokazala, da so improvizirani ukrepi nezadostni. Ljudje so ob alarmih bežali v najbližje hiše, v kleti ali v predore podzemeljske železnice. Posebno ti predori so bili v pr-

vih časih priljubljeno pribežališče, izkazalo pa se je, da

niso varni pred bombami in večkrat je prišlo tudi zavoljo vlakov, ki so vozili skoznje, do katastrofe. Navadne kleti pa so bile že zaradi nevarnosti, da jih zasuje in da se ljudje v njih zadušijo, zelo problematične vrednosti.

Tako so iskali boljše zaklonišče. Španska republikanska vlada je ob začetku l. 1937. izdala za vsa mesta in vasi z večjim številom prebivalcev odredbo, da si morajo takoj

zgraditi ustrezajoča zaklonišča

Civilno prebivalstvo so opozorili na primeren način na vrednost takšnih zaklonišč. S poskusnimi vajami so ljudi izvežbali, da so se pravočasno zatekali v zaklonišča. Pri gradnji zaklonišč so pazili zlasti na to, da so ležala sredi obljubljenih okrajev, tako da so jih mogli ljudje v njih okolici res pravočasno doseči.

V Albaceti so imeli n. pr. 15 zaklonišč, ki je imelo vsako prostora za 150 do 300 oseb. Poskusni alarm je pokazal, da so ljudje tudi ponoči, v zatemnitvi pribežali najpogostje v dveh minutah in pol na varno. Obveljalo je pravilo, da mora človek

ob prvem glasu svarilne sirene, ne glede na to, kaj je trenutno delal,

čim hitreje steči v zaklonišče.

Veliki obrati so morali za svoje delavstvo v najkrajšem času zgraditi zaklonišča, ki bi bila ljudem takoj dostopna. Svarilne naprave teh obratov so bile priključene javnim svarilnim napravam. Seveda so morala tudi državna podjetja in velike javne ustanove poskrbeti za zaklonišča. S temi ukrepi je bilo mogoče

vzgojiti prebivalstvo k disciplini,

tako da zračni napadi pozneje med civilnim prebivalstvom niso povzročili žrtve. Po nekaterih kmetijskih vaseh so celo pojedini poskrbeli, da jih pri delu na polju ni mogla presenetiti nesreča. Izkopali so v bližini polj približno meter globoke jame, ki so šli v presekanjih trtah sem in tja in ki so se izvrstno obnesli proti bombam.

Zaklonišča so gradili različno. Ponekod so izkopali štiri do pet metrov

pod zemljo rove,

ki so jih utrdili z betonskimi stenami in stropi ter stebri. Ta zaklonišča so imela običajno en sam vhod, a zoper bombe so popolnoma zadostovala. V večjih mestih so imeli zaklonišča, ki so bila s stožčasto zgradbo na površju zavarovana proti neposrednemu udar bomb. Zaščitni prostor sam je bil do deset metrov pod zemljo in do njega je vodilo tudi po več vhodov. Nobeno zaklonišče pa ni bilo namenjeno daljšemu bivanju.

Takšna skupna zaklonišča so imela velik psihološki pomen.

V urah nevarnosti človek pač ni rad sam, v družbi enakih se čuti varnejšega, tudi če zunanje je tako poka. V večjih zakloniščih so imeli po možnosti tudi zdravnik ali vsaj sanitetsko osebje.

Sportna igrišča — vrtovi za zelenjavo in krompir

Vojni ukrepi na Angleškem

Možnost zračnih napadov na angleška mesta je dala povod za najrazličnejše zanimive ukrepe. Tako so londonsko vseučilišče v zadnjih dneh razdelili preko vse dežele. Študenti tega vseučilišča v novem letu ne bodo več poslušali predavanj v Londonu, temveč se bodo morali odpeljati deloma zelo daleč, do Edinburgha in v Cornwall, da bodo lahko nadaljevali s svojimi študijami.

Zavoljo ukrepov o zatemnitvi je naraslo število prometnih nezgod. »Daily Mail« priporoča svojim bralcem posebne mere, ki naj bi število teh nezgod zmanjšale. Tako jim priporoča, naj bi okrog cestnikov za cigarete in pip prilepili bele papirne obroče in si zavezali okrog vratov bele robce, oziroma jih pritrtili na dežnike, ki naj jih nosijo na rami. Tako bodo avtomobilisti v temnih ulicah ponoči bolje razločevali pešce.

Povpraševanje po vrečah s peskom je tako veliko, da stane to blago v normalni trgovini že trikrat več nego prej. Prav tako veliko je povpraševanje po malih zakloniščih iz jeklene pločevine, ki jih ša pred ne-

koliko tedni nihče ni hotel kupovati. Razni dobavitelji se skušajo okoriščati s takšnim povpraševanjem in dvigajo cene. V parlamentu je to povzročilo hude kritike in posebno opozicija zahteva, naj vlada nastopi proti takšnim pojavom z neizprosno strogostjo.

Pomanjkanje živil, ki se utegne pojaviti, če bo vojna dolgo trajala, je vodilo do ukrepov, ki so bili angleškemu življenju doslej popolnoma tuji. Tako nameravajo širna zelena zemljišča in parke, ki so rabi- li doslej za razne sporte, spremeniti v vrtove in njive za zelenjavo in krompir. Lastniki zemljišč so pozvani, naj izkoristijo ta zemljišča na isti način. Lastniki vil so prejeli poziv, naj postanejo po možnosti sami svoji dobavitelji vrtnih pridelkov. Mnoga nogometna igrišča in golfišča, ki so veljala stoletja za posvečena tla, bodo postala sedaj žrtev te skrbi za hrano. Vlada ima baje tudi načrt, da bi posameznim družinam oddajala parcele na deželi. Tisk izjavlja, da bi z organizacijo tega oddajanja mnoge družine lahko pridelale dovolj zelenjave in krompirja za 212 dni v letu.

Kako bi razpršili meglo

Ameriški meteorolog priporoča metodo segrevanja

Za letalski promet bi bilo nedvomno velikega pomena, če bi mogli odpravljati meglo vsaj krajjevo, na letališčih. Bilo je že nešteto predlogov za rešitev tega vprašanja, toda nobeden se ni doslej izkazal.

Ameriški meteorolog prof. Brunt je predložil vse mogoče načine in je pri tem ugotovil marsikaj važnega. Megle so dvojne vrste, prvič takšne, ki nastajajo zavoljo ohlajitve zemeljske površine v hladnih nočeh, in drugič takšne, ki nastajajo zavoljo vdora toplih, vlažnih zračnih tokov na hladno zemeljsko površino.

Za prvo vrsto megel, ki nastajajo samo tedaj, če ni opaznega zračnega gibanja, še niso našli nobene praktične rešitve zgoraj navedenega problema. Pri meglah druge vrste, ki imajo izmerljivo brzino, pa bi obstojala metoda, po kateri bi določene zračne predele lahko očistili. Ta metoda se

da uporabiti na črti vzdolž vetrne strani. Megla se da razpršiti s segrevanjem. Da osvobodimo prostornino 10.000 kubičnih metrov vsake megle, bi morali vsako minuto zažgati 200 kubičnih metrov svetilne plina ali 20 sodov parafina. Drugo je vprašanje, kakšni bi bili stroški, če bi hoteli razpršiti meglo nad obsežnimi letališči.

Svet v eni uri

Neki kanadski statistik, ki je prebil vse svoje življenje z zbiranjem vsakovrstnih števk, si je domislil, da bi napravil seznam dogodkov po vsem svetu v eni uri. Seveda je mogel pri tem upoštevati le del vsega tega, kar ljudje doživljamo.

Tako je ugotovil, da se v 60 minutah rodi približno 5000 ljudi, umre jih pa 4600. V istem času se zgodi nekaj čez 197.000 prestopkov zakonov, od teh jih obsodijo kakšnih 170.000. Tiskarski stroji natisnejo v eni uri 1,7 milijona časnikov, v kinematografih pokažejo 57 km filma, »sluč sveta ugleda« najmanj 7500 avtomobilov, medtem ko odide na pot 1250 milijonov kart in pisem ter 115.000 brzojav. V 60 minutah ubijejo lovci na zemlji najmanj 35.000 živali, naša stara zemlja opravi 1776 km na poti skozi vesoljstvo, neviht je v tem času približno 2000, na zemljo pa pade okrog 400.000 meteorov.

Rane v Arktidi

Medtem ko se operacijske rane, vreznine in podobno v Arktidi običajno zelo hitro zacelijo, kažejo odprte rane, ki jih ni mogoče zašiti, izredno počasno zdravljenje. Gnojijo se sicer ne, a tudi tkivo se obnavlja zelo počasi. Te razlike od navadne celitve ran se kažejo posebno razločno med polarno nočjo. Najvažnejši vzrok je pač v tem, da je v Arktidi zelo malo bakterij, ki povzročajo reakcije vnetja. Ker pa teh reakcij ni, ni tudi dražljaja za vplive, ki bi v odprtih ranah spodbujali nastanek novega tkiva.

A NEK DOTE

Znani dunajski zdravnik prof. Zuckerkandl se je nekoč sprehajal po gozdu. Srečal je moža, ki je nabiral gobe in jih deval v koš.

»Pazite se«, je dejal zdravnik, »letos je zelo mnogo strupenih gob. Zdravnik sem in primerilo se mi je že večkrat, da sem bil poklican k ljudem, ki so se zastrupili z gobami. Vsi so umrli.«

Mož je zmajal z glavo. »Ne nabiram jih zato, da bi jih jedel,« je dejal.

»A čemu jih potem nabirate?« »Prodajam jih na Dunaju na zelenjadem trgu, gospod doktor,« je odvrnil možakar.

V neki ameriški družbi so predvajali sentimentalno pesem »Moja stara domovina Kentucky«. Gostiteljica je opazila, da se je bil eden izmed gostov umaknil v kot in si zakril obraz z rok. Tih je stopila k njemu in mu dejala ganjeno ter umevajoče:

»Kaj ne, vi ste iz Kentuckyja?« Gost jo je pogledal z boleznim obrazom in zašepetal: »Ne, ga Atkinsova, pač pa sem muzik!«

VSAD DAN ENA

Cirkuški ravnatelj: »Nesramnica grda vi! zdaj je že tretjič, da najdem pri vas leva-« spodnjih hlačah!« (»Mare Aurelioc«)

Smrtna legija starcev

Idealen človeški material za legijo smrti

Francoski pehotni častnik Jacques Pericard, ki šteje že 62 let, je objavil proglas na moze enake starosti, v katerem jih poziva, naj bi stopili v prostovoljski zbor, ki ga namerava ustanoviti. To bi bil »prostovoljski zbor smrti«.

Japonski »živi torpedi« in podobni primeri na Poljskem ter v Nemčiji lebdijo Pericardu pri tem kot posnemani vredni pojavi pred očmi. A medtem ko gre pri takšnih primerih drugod za mlade prežirane smrti, hoče stari častnik v svoj zbor sprejemati samo moze, ki bi jih drugače ne mobilizirali več. Obraba se na vse bolnike, invalide in prestare Francoze, ki bi hoteli biti domovini na kakšen način v pomoč.

»Vaše aktivno življenje je končano«, pravi Pericard v svojem proglasu, »tu se vam pa odpira novo življenje, ki je bogatejše, širše in veličastnejše, nego ste o njem sanjali. Bili ste že odpravljeni moze, nekoristni, bolni. Nihče se ni oziral na vas. Če hočete, pa lahko postanete čez noč najpogumnejši in najslavnejši branilci Francije.«

Pericardov prostovoljski zbor naj bi v resnici prevzel vse naloge, pri katerih je možnost, da odnese življenje največ kakor 1:10. Službe sposobnih vojakov, ki so dorasli dolгим naporom in strelskih jarkih, bi bilo za to preškoda, a moze, ki imajo baš še toliko moči v sebi, da bi lahko izvršili veliko dejanje in potem umrli, pred-

KVALITETNO BLAGO
je trpežnejše, zato tudi cenejše!
Z obliko pa imate veselje le, če
Vam dobro pristojat!
Obiščite znano domačo trgovko
DRAGO SCHWAB
LJUBLJANA, ALEKSANDROVA C. 7
kjer Vam strokovno postržejo po zmernih cenah

stavljajo idealni človeški material za legijo smrti.

Ena sama roka zadostuje, da pritisne na vzvod za odmetavanje bomb v letalih, ki bi svojo nalogo opravljala tako daleč od oporišča, da bi njih zaloge bencina ne zadostovala več za povratek. Deset letičnih lahko prereže oviro iz božice žice, ki loči čete od najbližjih sovražnikov jarkov. Morda bodo vsi padli, toda pot bo potem za napadajoče čete prosta. Stotine starih mož, ki imajo še trdne noge lahko v naskoku zavzame utrjeno postojanko kakor dvajsetletni mladi mož, ki bi jim tako rešili življenje. »Na svetu ni večje sile, nego je človeška volja, in mož, ki je pripravljen umreti, lahko spremeni lice sveta!« pravi Pericard.

Legija smrti svojim članom ne bo podeljevala romantičnih odlikovanj in prirejala bahavih sprevodov. Kdor je pripravljen svoje življenje žrtvovati, se po Pericardovem mnenju lahko odreče gloriole. Član legije smrti bo služboval samo šest mesecev, kajti ni mogoče zahtevati, da bi kakšen mož in njegova družina dal časa živela v neprestani skrajni živčni napetosti. Vsakega prostovoljca bodo preizkusili glede njegove sposobnosti. Zrebo bo odločal, kdo se bo udeležil trenutno potrebnih dejanj. Zase pa zahteva Pericard izjemo: oditi hoče kot prvi na boj, »kakor se spodobi za moža, ki je izdal ta proglas«. Čeprav je oče desetih otrok in že večkratni stari oče, si ne more predstavljati lepše naloge, nego je ta, ki jo pripravlja Boril se je že pri Verdunu kakor lev in hoče ponovno dokazati, da mu še ni zmanjkalo poguma.

Holandska nima dovolj sladkorja

Zaradi angleško-nemške vojne na morju so se zaloge sladkorja na Holandskem tako skrcile, da je morala vlada odrediti omejitve v prodaji sladkorja.

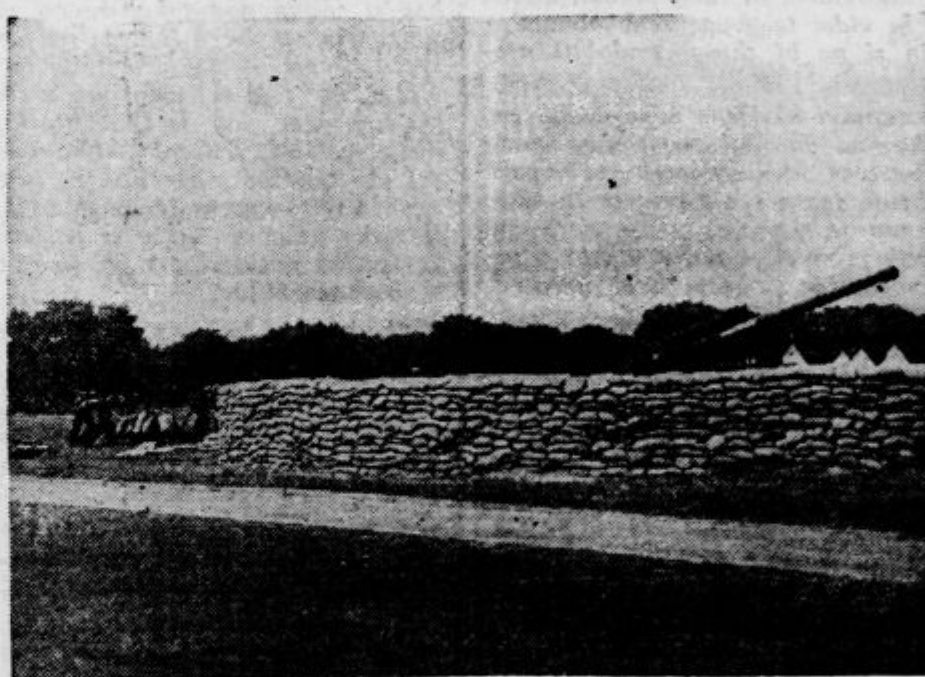
Rešitev „mrtvorojenega“ otroka

Posrečeno uvanje kisika v pljučno arterijo

Da navidezno mrtvi ljudje sami od sebe ali po zdravnikovi zaslugi spet oživijo, ni nič novega. Doslej pa ni bil znan noben primer, da je to mogoče tudi z detetom, ki se je pravkar rodilo. O takšnem primeru poročajo sedaj v danskega Jütlanda.

Novorojenčkovo telo je bilo popolnoma modro, dihala ni, zdelo se je pa, da srce silno rahlo utriplje, tako da utripa ni bilo slišati z ušesom, temveč ga je bilo zaznati le z zelo občutljivim električnim aparatom. Zdravnik in babica sta storila vse, kar je v njihovi moči, da bi otroka zbudila.

Londonski park v vojni

V londonskih parkih so povsod nastavljeni protiletalski topovi

značaj in ji nudijo tudi obilo finančnih koristi.

Zaradi sedanjih vojnih razmer v neposrednem sosedstvu nameravajo vsa ta podjetja začasnou ustaviti. Tako bi se odkrivali suma, da bi kot nevtralna država dobavljali tej ali oni vojskujoči se stranki vojni material. Zaradi ustavitve obratov bo prizadetih kakšnih 25.000 delavcev in nameščencev, ki tvorijo z rodbinami vred približno tretjino prebivalstva. Doslej je bilo blagostanje tolikšno, da v Luksemburgu ni mogel uspevati noben starinar in tudi zastavljavnice niso poznali. Skoraj vsak delavec ima hišico z vrtom. Siromastva, kakor ga srečujemo v velemedstih, tu skoraj ne pozna.

Še pred mesecem so se v tem evropskem paradižu veselili življenja in sonca. Mnogi turistov so jim z vseh vetrov prinášale denarja. Nenadno pa so jo vsi popihali, kakor če bi ustrelil v krdo skorcev. Vojna se je pojavila na meji in navdala ljudi s strahom. Tesnoba tišina je zavladala po vsej deželi, samo daljno grmenje topov moti nočni mir in lepem in cvetočem mestu.

Tudi po Luksemburgu so se pojavile plošče z napisom »ABRI« (zaklonišče) ob vhodih v krita, ki so jih pripravili v kletih in v že omenjenih kasematih. Ob mojem odhodu so razvažali po vsem mestu vreče peska, v parkih so kopali jame za skrivališča. Kinematografe in kavarne morajo zapirati že ob 10. zvečer. Mesto, ki je bilo nedavno celo po polnoči dokaj živahno, je

sedaj ponoči kakor izumrlo. Ze se širijo vesti o izpraznitvi prestolnice...

Vas Schengen, ki leži na meji treh držav, Nemčije, Francije in Luksemburške, so morali takoj izprazniti, kakor hitro so resneje spregovorili topovi z Maginotove in Siegfriedove linije. Pred dnevi so se zahajali tja meščani iz Luksemburga, da so opazovali z bližnjega hriba prodiranje francoske vojske. Prve dni so se vračali celo razočarani, češ »da se nič ne dogaja«. So imeli pač smolo; nekaj dni pozneje bi bili lahko marsikaj videli, toda takrat je že bil takle »lep razgled« nekam nevaren. Sploh pa je značilno, da prihajajo ljudje opozovati vojno kakor kakšno cirkuško borbo...

Vlada je prepovedala izvoz živil in drugih važnih potrebščin. »Kaj bo jutri?« zaskrbljeno vprašuje dan za dnem luksemburški državljani, zavedajo se, da imajo marsikje v Evropi podobne skrbi. Nič ne prikriva svojega ogorčenja, da so se ljudje v sosedstvu zopet spustili v vojno in skalah Luksemburžanom idilo njihove prve državne stoletnice.

Geslo Luksemburžanov se glasi: »Mir wölle bleiwe wat mir sin« (Hočemo ostati kar smo). Ni li to eno najupravičenejših gesel, kar jih lahko sprejme majhen narod, ki ni nikomur nič vzel in ki nikomur ne preti, marveč hoče ohraniti svojo svobodo, svoj skromni prostor na soncu?

Da bi se ta želja izpolnila — vrlim Luksemburžanom, prav kakor vsem drugim, ki nočejo v teh težkih časih nič drugega in ki verujejo, da imajo do tega vso naravno pravico.

Luksemburški otok

Izviren dopis iz ene najmanjših držav Evrope

Pravijo, da pravilice niso resnične. No, čujte praviljico, ki je resnična: bajko o majhnem raji sredi pekla...

Nekoč je bila (in žal je še) neka celina, na kateri so si države neprestano nasprotovale in se pogosto vojskovala med seboj. Pred sto leti so ustanovili majhno državičko, ležečo med dvema velikima državama; ta pritlikavka med samostojnimi deželami je srečno preživela vse vojne med obema sosedama-tekmečema in živi še vedno. Imenuje se — Luksemburško.

Ta deželica meri 2586 km² in šteje okrog 200.000 prebivalcev. Vlada ji velika kneginja Charlotta, dobra vladarka in vrla mati šestih otrok; vse prebivalstvo jo ima rado. Nič manj ni popularen njen soprog, knez Feliks. Prav letos slavi ta državica stoletnico obstoja in prav za jubilej je torej zašla v kaj neprijeten položaj. Glavne jubilejne slavnosti so potekle še za mirnih dni. Krasne zgodovinske povelje in druge prireditve so pokazale, kako je ta mali narod vdan svoji državi in nje dinastiji. Sto let, in kakšnih sto let! Stoletje več vojn med Francijo in Nemčijo, stoletje revolucij, ki so porušile nekaj močnih prestolov in režimov. Med svetovno vojno so Luksemburško zasedli Nemci, po vojni pa se je zopet vrnila na stari tla.

Ta majhna država odnosno njeno glavno prestolno mesto Luksemburg se lahko pohvali, da ima nekaj, kar je na vsem svetu največje: so to tako zvane kasemate, 23 km dolge, iz skal izklesane utrdbе, ki jih imenujejo »severni Gibraltar«. Nekoč je bila tu nepremagljiva trdnjava. Medtem ko povsod drugod na svetu stražijo trdnjave in skrivajo njih vojaške skrivnosti, jih Luksemburžani pokažejo vsakemu tujcu. Pošast vojne pa jih je v zadnjih tednih prisilila, da so del kasemat priredili za zavetišče pred letalskimi napadi.

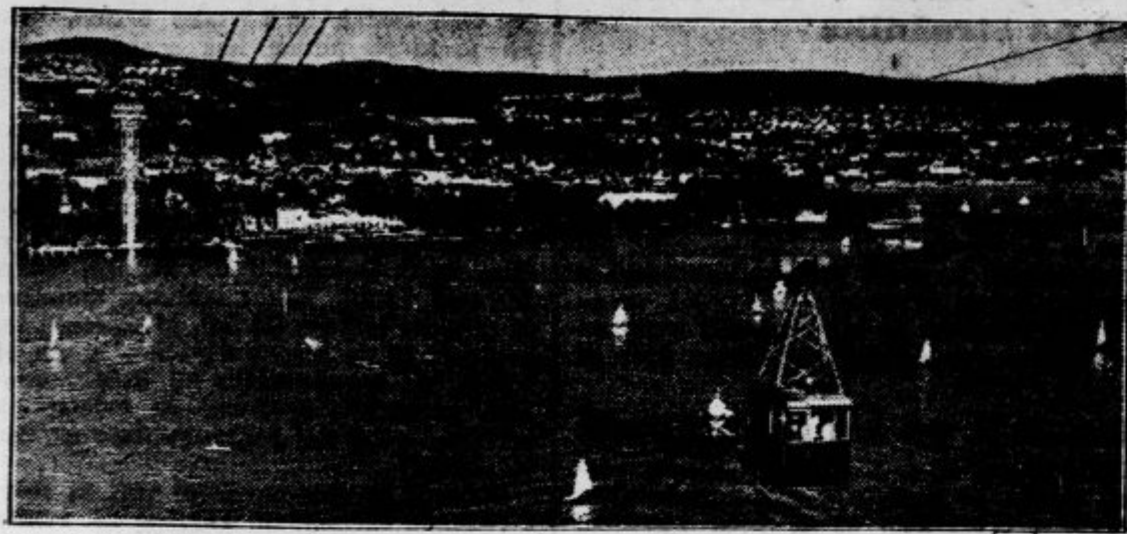
Luksemburško ima lastni denar, znamke, pošlaništva, konzulate, z Belgijo pa je v carinski uniji.

Celo ta deželica ima svojo armado. Prav letos jo je povišala od 250 na 300 mož. Topovi te »vojske« rabijo v glavnem za oddajanje častnih salv ob državnih praznikih. Vzdrževanje teh 300 vojakov kajpak ne obremenjuje preveč državne blagajne in je tudi to eden izmed vzrokov, da srečni Luksemburžani plačujejo malo davkov in lahko porabljajo svoj denar za bolj prijetne reči.

Luksemburško je dežela naravnih lepot, krasnih polj, travnikov in gozdov, med katerimi tiče kakor kakšne pege rudniki in železarne, ki dajejo deželici industrijski

Na švicarski državni razstavi

Žična železnica veže razstavi na levem in desnem bregu Curiškega jezera

Malu, skoraj premalo se je izvedelo in pisalo pri nas o tej pomembni, veličastni manifestaciji švicarske države in švicarske podjetnosti. Nemci so curiško razstavo ocenili kot »narodno ekspozicijo mednarodnega pomena«. Francozi jo imenujejo »pravo kopel energije v teh železnih časih«. Amerikanci jo označujejo kot »izraz duha demokracije, ki živi že 650 let«.

V resnici nudi ta prireditve nekaj pre-rez skozi delo švicarskega naroda. Kdor hoče videti in vedeti, kaj pomeni švicarska, kaj hoče in kaj zna na vseh poljih materialne in duhovne kulture, kaj je ustvarjala in ustvarja danes morda najnaprednejša država Evrope, bo obiskal razstavo v Curihi in se bo v nekaj dnevih ogromno naučil; saj se bodo šele konec oktobra zaprla vrata te najpomembnejše letošnje razstave v Evropi.

Lepo julijsko jutro je ležalo nad Curihom in meglica se je ravno dvignila z jezera, ko sem plačal dva franka vstopnine in vstopil v razstaveni prostor na desnem bregu jezera. Iz kataloga sem se na hitro poučil, da švicarske jemlje svoje narodne razstave za čuda resno, saj jih prireja le vsaki 25 let. Zadnja je bila tik pred svetovno vojno leta 1914. v Bernu. Letos se je zbralo na prostoru, ki obsega 145.000 kv. metrov, 5000 razstavilcev. Stroški te prireditve pa so znašali 21 milijonov švicarskih frankov ali kakšnih 700 milijonov dinarjev. Ta vsota pa tudi že nekaj pove o obsegu in tehnosti prireditve.

„Domovina in narod“

In že stojim sredi edinstvenega svojevrstnega oddelka »Domovina in narod«. V teh težkih časih, ko se nemirni valovi razburkanosti Evrope od vseh strani zaganjajo v švicarsko, ki se boji za svoje meje in svoje, s pridnostjo in delom pridobljeno blagostanje, se je zdelo švicarjem važno, da prikažejo predvsem svojo zemljo in svoj narod, svojo zgodovino, postanek zvezne države, ki je vedno temeljila na zvestobi, svobodi in redu. V tem oddelku se mi prvič zablisti pred očmi geslo razstave »Liberté et patrie« — Svoboda in domovina. V ogromnih slikah se vrste glavni prizori iz švicarske zgodovine, ki predstavljajo v raznih motivih moč in pomen sloge, ki je štiri narodnosti švice povezala v krepko državno celoto. Po visokem hodniku nad nami vrti pestrna množica 3000 zastav in grbi vseh švicarskih občin. In že čitamo in gledamo plastično upodobljeno voljo naroda, da se brani v sedanjih svetovnih vihrh proti vsem nevarnostim od zunaj;

švicarski meščan je tudi vojak, prostovoljna vojaška služba vzdržuje obrambno silo države. Švice se more braniti: narava je obdala deželico z ledenimi trdnjavami. Narod je danes odločen z vsemi sredstvi upreti se vsaki kršitvi svoje nevtralnosti. O resni volji nam priča na drugem mestu razstavljeni topovi, puške in vsa vojna oprema najmodernejše vrste, ki z njo danes razpolaga švicarska vojska.

Vendar je glavno zanimanje švicarja usmerjeno v mirno produkcijo, v visoko kvaliteto delo — o tem nam govori vse ostala razstava. Po bodisi da gledam švicarske ure, ki polnijo velik paviljon, kjer je do podrobnosti prikazana organizacija urarske industrije v švicarski, ali kaj drugega, povsod odlična, na višku moderne do-gnanosti stoječa produkcija. Pri urah sem spoznal, kako daleč je že šla v tej stroki specializacija: švicarji imajo tovarne, ki izdelujejo samo spirale, druge zopet samo kazalce ali številčnice; domovina preciznih ur je tu pokazala, kaj premore. Ure in ure bi človek brez dolgočasia lahko prebri samo v tem oddelku.

Tujski promet na višku

A že nas vabi druga panoga, v kateri so švicarji neprekosljivi mojstri: tujski promet. Radoveden sem bil kako bodo prikazali višino svoje tujske industrije. Prav preprosto: v oddelku, ki nosi ponosni, a resnični naslov: »švicarska počitniška dežela narodov«, so postavili kar cel dvonadstropen hotel, ki je od zmag že vse steno poslikan z velikanskimi propagandnimi prikazi švice in njenih lepot v raznih letnih dobah. Znotraj pa kaže moderno urejen hotelski obrat z vsemi pridobitvami tedanje dobe: zgledno opremljena portirska loža, čistalica z vso glavno literaturo o tujskem prometu, telefonska centrala z zvezo v vseh sobah, delavnica direktorja in sprejemnica informatorja, moderna signalna centrala, stojalo s prospekti in druge naprave. — V prvem nadstropju, kamor nas seveda potegne lift, se vrste vzor-no urejene hotelske sobe, višek udobnosti, elegancije in domačnosti; tu so apartmani s kopalnicami in salonom, pa tudi čisto priproste, a nad vse okusno opremljene sobice gorskega hotela. Povsod seveda vse tehnične in higienske naprave, ki jih premore sodobna stanovanjska kultura: kopalnica, telefon, radio, tekoča topla in mrzla voda — ker sem se tu lepotito preveč zagledal, bežim skozi ostale prostore: skozi restavracijo, hotelsko kuhinjo, ki ima bolj podoben ogromne laboratorija kakor železnicne preskrbovalnice in švicarsko izbo, ki je urejena v slogu gostiln in pričetka 18. stoletja in vzbuja s svojimi valjastimi preprogami na tleh in kositrastim posodjem ob stenah vtis toplega zavetja. Malo postojim še v kino-dvorani, ki je tudi v tem paviljonu in kjer vidim ravno propagandni film, ki v živih slikah poveličuje krasote Engadina.

Tujska industrija živi švicarsko. Danes morda ne več tako kakor pred leti, ko je v naugodnejših primerih zaslužila ta dežela po 500 milijonov švicarskih frankov ali kakšnih šest milijard dinarjev letno samo

s tujskim prometom. Kljub velikemu padcu dohodkov v tej panogi švice še vedno zaslužijo po 200 milijonov frankov letno od tujcev, od katerih jih je polovica inozemcev, ki prinesejo mnogo dobre valute v deželo. Seveda, ti dohodki niso prišli kar sami od sebe, država je ogromno investirala v ta namen. Dežela, ki ima komaj 4 milijone prebivalcev, je postavila več kot 7600 hotelov in gostiln z 200.000 posteljami za tujce in je izdala za to 2 milijardi švicarskih frankov. Zato pa danes dober del prebivalstva živi od tujskega prometa in najbolj razvijeni potniki sveta preživljajo svoj odih v švicarski.

Tujskoprometna država pa mora imeti, ako hoče biti na višku dobe, prvovrstno urejen promet in transport. V dvorano, ki prikazuje cestni promet švice, nas pripelje v obliki osmice zavita alpska cesta; mahoma nas prestavi v gorsko pokrajino in nam hkrati predloči odlično kakovost švicarskih cest, ki imajo marsikje že posebne steze za kolesarje. Na cesti stoje udobni avtobusi švicarske alpske pošte, ki posredujejo užitekopolne vožnje preko pokrajinsko nenadkriljivih alpskih prelazov. Promet pa vrše tudi potniška letala in na številnih jezerih in po Renu brezhibno urejeni parobrodi. Železniški paviljon nam nazorno predstavlja vozni park železnice, vzpenjač in električni lokomotivi.

Naglo se utrjuje oči od množice predmetov, ki se vrste v nepreglednih vrstah po paviljonih. Zaradi spremembe se vsem s kakimi šestimi osebami vred v čoln, ki naglo drči po potoku (»Bächle mu pravijo švicarji) vzdolž razstavnih prostorov. Ta potok je umetno speljan po sredi razstavišča, padec vode žene našo »ladjo«, ki naglo drči po strugi, le nekoliko širši od čolnice. Tako se prijetno vozimo skozi ogromni paviljon »elektricitete«, mimo glasno šumečega slapa, ki nazorno prikazuje, da dajejo švicarske električne silo švicarski ledeniki, neusahljivi vir energije črpa zemlja iz planinskih voda. Med turbinami in generatorji, ki jih švicarji eksportirajo v Egipt in celo v daljni Mandžukuo, nas naglo potok mirno nosi skozi torišče električne industrije.

Kam pa opoldne?

Ura je že davno poldan, oglašajo se železice. Da bo tek večji, si naglo ogledamo še oddelke »Jed in kuha«. Tri stvari so tu, ki tvorijo jedro: Maggijeve jušne konzerve, sadne konzerve in čokolade, vse troje slavna in po vsem svetu znana živila, ki jih v posebno dobri kakovosti proizvaja švice. Tu seveda ne gledamo, ampak kar poskušamo. Juha iz Maggijevih konserv — doma bi skoraj vihal nos nad njo! — je pripravljena tako delikatno, da moramo pokusiti kar od vsake nekoliko: zeliščna je dobra, mesna skoraj še boljša. — Sadne konzerve, zlasti marelične, so prijetno dopolnilo k Maggijevimi proizvodom. O dobroti švicarske čokolade je pa škoda izgubljati besede.

V restavraciji nam postrežejo z odličnim, ne dragim pivom in belimi klobasami, ki jim švicarji pravijo »Würstli«. Poleg mene sedita dve domačinki in se glasno pogovarjata v švicarski nemščini (Schwyzer-ditsch), za naše uho nepopolnoma nerazumljivi govorici. Močnata jed, ki jo nato poskušamo v odprti restavraciji ima prečudno ime »Chäs-Chüchli«, po nase bi dejali vroča pogojica, neke vrste s sadjem obložene rezine, ki se prijetno topi na jeziku.

Velikanske oddelke: gumi, železo, kovine in stroji, kemija, les, plin in voda, zgradbe preletimo v naglici. Splošen vtis: silna proizvodna sila države, na zavidi vsem višku stoječa dognanost materialne produkcije.

V sportnem oddelku se nekoliko pomudimo pri delavnici za smuči, kjer lahko občudujemo debela hikorjevih hrastov in ves proces izdelovanja do končne izgotovljene smučke. Visoko stopnjo alpinizma, ki vsako leto privablja mnogo petičnih gostov v centralne gorskega sporta (Zermatt etc.), nam prikazuje v parku na malem hričku stoječi paviljon švicarskega alpskega kluba z velikim reliefom Bietschhorn na sredi stavbe. Na stenah kažejo slike planinske pohode nekdanj in danes, pri čemer ponazarjajo vse tehnični napredek planinstva od lestev in primitivnih palic in cepinov, ki so jih včasih huporabljali planinci pa do moderne opreme z vrvjo, kljuni, karabinerji itd., ki olajšuje vzpon na sodobnemu alpinistu. Še višje gori, na gričku, stoji v naravni velikosti in v vseh podrobnostih izdelan model planinske koč, preproste stavbe, ki pa vsebuje vse, kar v visokem gorovju potrebuje turist. Nikakega razkošja, a vendar prijetna udobnost in domačnost alpskega zavetišča!

Kultura in otroški paradiž

Dobršen del razstave pa je seveda posvečen duševni kulturi švice. Šolstvo od osnovne šole do vseučilišča, tehnične, strokovne šole, zasebni zavodi, ki so posebnost švice, vse je zastopano na viden, učinkovit način. Posebno pozornost vzbujajo grafični in kartografski, fotografski in film. — Umetnosti, tako zlasti glasbi (švicarji goje posebno radi zborovsko petje in resno, klasično muziko) je odmerjen velik prostor. Pieteto do slavnih mož švice očituje »častna dvorana«, kjer so na stenah obešene slike 150 slavnih švicarjev. Tu čitamo imena in vidimo portrete mož, ki so s svojimi mislimi in s svojimi deli obogatili človeštvo. Pestalozzi, Steffer, Forel, Rousseau in vrsta drugih.

V parku Belvoir so sredi gozda postavili »Otroški paradiž«. To je nekaj rez-

vat za deco, odrasli razen nadzornega osebja sploh nimajo pristopa. Medtem, ko ogledujemo stari izložbe, prepuščajo oskrbo svojega naraščajočim otroškim vrtnarjem, ki v družbi zdravnice nadzirajo in zabavajo mladino. Dolga je seveda ni, tem dečkom in deklicam, kajti osem malih hišic, v katerih so razne zanimivosti, jim nudijo dovolj prilike. Tako je tam na primer čarobna kavarna, ki dobiva kavo iz nevidnih virov, filmsko gledališče, Gašperček, skrivni pripovedovalci bajk in še marsikaj čudovitega.

Pa tudi za odrasle, ki jih toliko resne, deloma težke stvarine utrjuje, je nlo treba najti razvedrila. Številne atrakcije in zabavišča skrbijo za to, da te preobliča znanstvenega in tehničnega razstavnega gradiva, ki ga ogleduješ, duševno ne potre. »Palata zabave« skrbi za smeh in kratek čas. V njej je svojevrsten muzej švicarske »samorastnosti«, ki predstavlja narodu marsikatero resnico o njega vrlih in — napakah in mu v komični obliki predloži njegove navade in — razvade.

Sedaj pa na ono stran jezera! Na izbi-ro imamo park, ki nas v nekaj minutah prepelje na nasprotni breg. Toda kdo bi odolel skušnjavi, da zdrse visoko po zraku na ono stran? Najprej se po bliskovo dvignemo z liftom na 85 m visoki stolp, odkoder zadržimo v kabini po žični železnici spočetka naravnost navzdol proti jezeru, nato pa se vzpenemo na podoban stolp okraj vode, odkoder nas zopet v liftu jadrno spuste na zemljo.

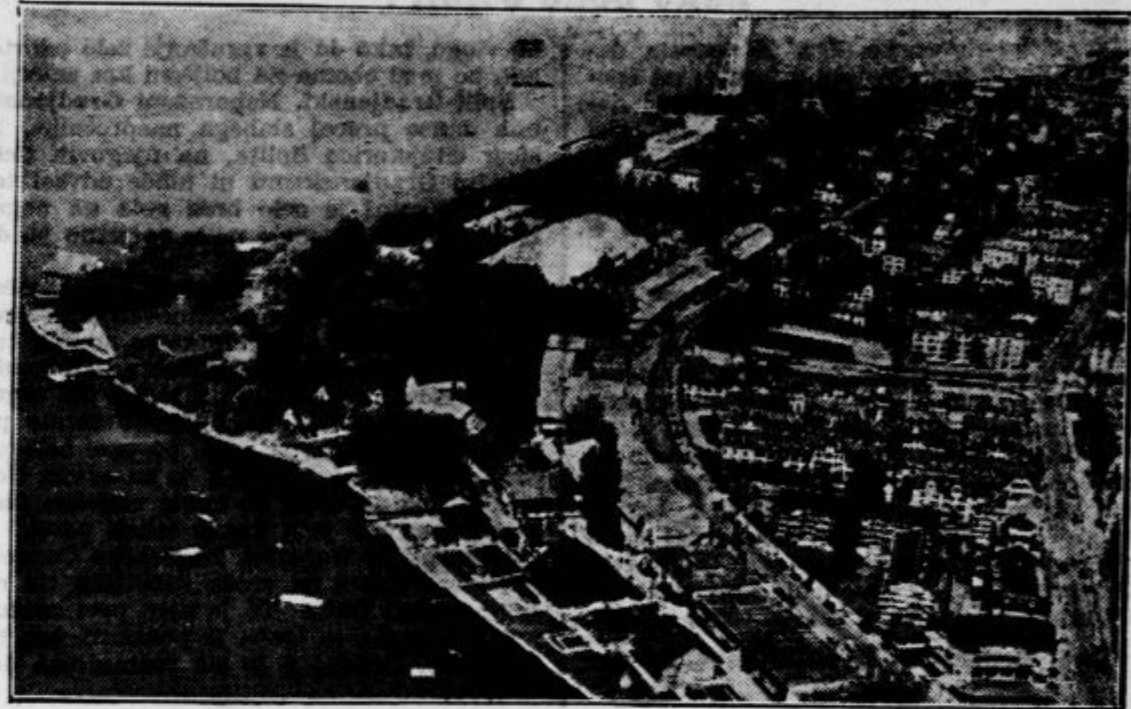
En milijon švicarskega prebivalstva pripada kmečkemu stanu. Kmetu in njegove-mu delu je posvečena vsa razstava na le-vem bregu jezera. Videl sem baš razstavo plemenske govedi in sem strmel nad le-poto teh živali. Tu imaš švicarsko ruja-vo

govedo, siementalsko pegasto pleme, čr-no-belo fritburško govedo; med konji se zlasti odlikujejo oni iz gorovja Jura. Se-veda smo si ogledali tudi oddelke, ki pri-kažejo švicarsko mlekarstvo in stvarstvo in vidi v slikah in v praktični nastaji odlični ementalški sir. V folkornem paviljo-nu smo opazovali barvito zbirko narodnih noš, ki so predstavljene na številnih ma-lih modelih. In končno smo zavili v Dörfl, v švicarsko vasico, ki so jo kar v celoti zgradili na razstavišču. V posamezne, ver-no upodobljene bajtice pa so namestili zna-čilne švicarske krčme iz vseh koncev drž-ave: v »Grotto Tichnese« si lahko privoščiš minestrone a la paesana in belega ali rdečega tičnese, »Pinte valaisanne«

(vališka krčma) ti ponuja zlato rumeno kapljico iz te doline; če pa nisi naklonjen alko-holu, lahko poskusiš izvrstnega mošta, ki ima zlatorumeno barvo kakor najboljše vino.

Ko odhajam v poznem večeru s razsta-ve, ki žari v stolisocernih lučih, me navda-ja občutek velikega spoštovanja do tega na-roda, o čegar mnogovrstnem delovanju in mišljenju nudi ta razstava tako temeljito predstavo. Narod, ki ima tako delovno silo kakor švicarji, tako visoko kulturo in silno civilizacijo in ki čuti tako tesno po-vezanost s svojo zemljo, bo gotovo tudi v bodočnosti obdržal in si znal varovati vse pogoje za svoj gospodovski položaj v oser-ju Evrope.

Dr. A. B.

Desni breg švicarske razstave v Curihi

Mednarodni razvoj

V preteklem tednu so nekateri važni do-godki odlično posegli v razvoj na bojiš-kih in izven njih. Na prvem mestu mi-slim tu na ruski poseg v poljsko-nemški spor.

Ruska intervencija na Poljskem

Medtem ko so se posledice te interven-cije pokazale na poljskem bojišču in se bodo v bližnjih dneh gotovo še bolj kon-kretno, je o diplomatskih posledicah te ruske pobude za sedaj še preuranjeno go-ovoriti. Predvsem se je pojavilo vprašanje, ali gre za dogovorjeno akcijo z Nemčijo, ali za rusko pobudo, ki presega morebitne poprejšnje načelne dogovore z Nemčijo. Zdi se, da načelne dogovore po vsem, kar je bilo doslej o tej ruski intervenciji uradno objavljeno na obeh straneh, v Mo-skvi in v Berlinu, ne moremo izključevati. Gre torej le še za to, da nam sam nadalj-nji razplet te intervencije pokaže, v koliko je Rusija ne glede na poprejšnji dogo-vor z Nemčijo pokrenila svojo akcijo, tudi na svoj račun. Dejstvo, ki ga pri tem ne smemo prezreti, je, da je Rusija z vojaško zasedbo beloruskega in ukrajinskega ozemlja, odnosno ozemlja, ki ji pripada po dogovoru o demarkacijski črti med njeno in nemško vojsko, postavila svoje zastave tako na bivšo poljsko-rumunsko kakor na bivšo poljsko-madžarsko mejo ter se ce-lo pomaknila še nekaj kilometrov naprej ob bivši poljsko-slovaški meji. S tem ni le podaljšala svoje meje z Rumunijo, tem-več je postala neposredna sosedica treh manjših držav, Litve na severu ter Ma-džarske in Slovaške na jugozapadu, kjer se je močno razširila proti srednji Evropi. Upoštevanje tega dejstva nam bo v bliž-njem razvoju močno olajšalo razumevanje dogodkov, ki bodo po tej intervenciji go-tovo še sledili ne le na samem Poljskem, temveč tudi izven tega predela na širšem diplomatskem področju.

Nadaljnje možnosti sodelovanja med Nemčijo in Rusijo

Kako je vplivala ruska intervencija na položaj na poljskem bojišču, je bilo raz-vidno ne le iz stika, ki so ga v nekaj dneh dosegle nemške in ruske čete in z njim močno zožile področje, na katerem so se z Nemci še borili ostanki poljske vojske, temveč tudi iz nadaljnjega sporazuma o medsebojni razmejitvi med Rusijo in Nemčijo na ozemlju bivše poljske repu-blike, ki sta si ga Rusija in Nemčija raz-delili v dve svoji sferi, pa končno še iz iz-jav nemškega kancelarja Hitlerja v Gdan-sku, ki je med drugim dejal, da bosta odlej o usodi Poljske sklepali samo Nem-čija in Rusija in da »versajske Poljske« nikdar več ne bo.

V zvezi z vsem tem razvojem, ki je svet močno presenetil, so se seveda takoj po-javile tudi domneve o nadaljnjih možno-stih nemško-ruskega sodelovanja. Po sod-bi angleških političnih krogov se namreč ne bi smelo v naprej izključiti možnosti vojaške zveze med obema državama ter celo medsebojne preprojitve obeh notranje-političnih sistemov v znamenju kolektivi-stičnega svetovnega nazora. Vojna, v ka-tero sta zaradi izpolnitve svojih obvezno-sti do Poljske stopili tudi Anglija in Fran-cija, se utegne po teh domnevah spre-mniti v veliko borbo med kolektivistično in individualistično svetovno zamisljivo. Zato smatramo v Londonu za zelo verjetno, da se bo v tej borbi slej ali prej znašla tudi Amerika, četudi je sedaj še izven nje. Prvi znaki ameriške zaskrbljenosti so se vse-kakor že opazili. Predsednik Zedinjenih držav Severne Amerike Roosevelt je na dan 21. t. m. sklical

Izredno zasedanje ameriškega kongresa

z naslednjo glavno točko dnevnega reda: sprememba sedanjega ameriškega nev-tralnostnega zakona. Iz poslanice, ki jo je Roosevelt tega dne predčital kongresu, je razvidno, da predlaga ukinitve onega de-la nevtralnostnega zakona, ki prepoveduje prodajo orožja in streliva vojskujočim se strankam (embargo nad orožjem in stre-livom). Namesto te določbe naj bi tudi glede orožja in streliva, kakor glede dru-gere blaga, obveljalo načelo »cash and carry« (kupi in odpelji), po katerem bi bila dovoljena svobodna prodaja orožja in streliva vsem vojskujočim se državam, vendar pod pogojem, da ga takoj plačajo in na svojo odgovornost tudi odpeljejo. Glede na plačnine možnosti vojskujočih se

strank se smatra, da bi taka sprememba nevtralnostnega zakona koristila bolj An-gliji in Franciji kakor Nemčiji, s čimer bi Zedinjene države posredno podprle obe zapadni demokraciji. Odločitev o Roose-veltovem predlogu bo najbrž kmalu zna-na. Po dosedanjih poročilih prevladuje mnenje, da bo Roosevelt to pot uspel, to pa predvsem zaradi sprememb, ki so med tem na širšem svetovnopoličnem področ-ju nastopile zaradi ruske intervencije na Poljskem, ki je bila, kakor znano močno olajšana s premirjem, ki je bilo sklenje-no 15. tega meseca med Rusijo in Japono-m. Rusko-japonski sporazum je zlasti v Ameriki vzbudil vtis, da ima sedaj Japono-m svobodne roke ne le na Kitajskem, temveč na vsem tihomorskem področju sploh, znabit na tem še bolj kakor na pr-vem, kjer ima končno tudi Rusija neke svoje življenjske interese, ki jih samo za-radi intervencije v Evropi ne more po-vsem žrtvovati.

V vojnem taboru

Mimo lokalno omejenih borb na obeh bojiških, vzhodnem in zapadnem, so bile za stališča obeh vojaških taborov (Nem-čije na eni ter Anglije in Francije na dru-gi strani) značilne izjave vodilnih držav-nikov vseh treh velesil: Hitlerja v Gdan-sku (19. t. m.), Chamberlaina v spodnji zbornici (20. t. m.) in Daladiera po radiu (21. t. m.). Hitler je v svojem govoru še enkrat poudaril, da ni nikdar mislil na oborožen spopad z zapadom, da ga pa sprejme v vsem svojem obsegu, ako sta se Anglija in Francija zanj odločili, četudi je cilj nemške vojne na Poljskem že do-sežen in izvršenega dejstva poljskega zlo-ma nihče več ne more spremeniti. Že ta-kaj naslednjega dne je Hitlerju odgovoril Chamberlain, ki je polemiziral s Hitlerjem v pogledu odgovornosti za sedanjo vojno (o tem je angleška vlada izdala tudi po-sebno »Modro knjigo« in izjavil, da bo Anglija šla v svoji sedanjih borbi, ki ji je bila vsiljena, do konca. Kot cilj vojne je Chamberlain zlasti poudaril strmoglavlje-nje sedanjega režima v Nemčiji. Daladier pa je spregovoril Francozom, da utemelji, zakaj se je Francija odločila, da vstopi v vojno na strani svoje poljske zaveznice. Tudi on je utemeljeval francosko odloč-itev predvsem z moralnih vidikov, kajti za geslo francoskega vojskovanja je proglasi-l načelo: Svoboda ali smrt!

V taboru nevtralnih držav

Izven vojnih operacij stoje slej ko prej vse druge države, ki so se v tej ali oni obliki izrekle ali za politiko čakanja ali za politiko nevtralnosti. Države tako zva-ne osiske skupine so se ponovno posveto-vale glede nekaterih praktičnih vprašanj okoli pravic nevtralnih držav v pomorski vojni, zlasti v pogledu mednarodne trgo-vine in medsebojne trgovske izmenjave.

Na Balkanu pa je bilo v zadnjih dneh opaziti več znakov medsebojnega zblize-vanja držav, ki so v novem razvoju po-stavljene pred enaka vprašanja. Tako so se istočasno iz Budimpešte in Rima, pa tu-di iz posameznih balkanskih prestolnic slišali glasovi o možnosti nastanka nove mirovne fronte na Balkanu, ki naj bi za-jela Madžarsko, Jugoslavijo in Grčijo, ki bi pa po vsej verjetnosti tesno sodelovala tudi z Bolgarijo ter se naslanjala na Ita-lijo kot velesilo, ki se slej ko prej trudi, da bi, če že ne na zapadu, pa vsaj v Sre-do-zemlja in na evropskem jugovzhodu rešila mir. V zvezi s temi italijanskimi pri-zadevanji so se zelo ugodno tolmačila zlasti poročila o pretekli teden doseženem sporazumu med Italijo in Grčijo, ki sta se odločili za pristržno sodelovanje v bo-doko ter bosta v ta namen odpoklicali z albanske-grške meje vse svoje čete, ki sta jih tam zbrali v zadnjem času.

Umor rumunskega ministrskega predsed-nika Calinesca

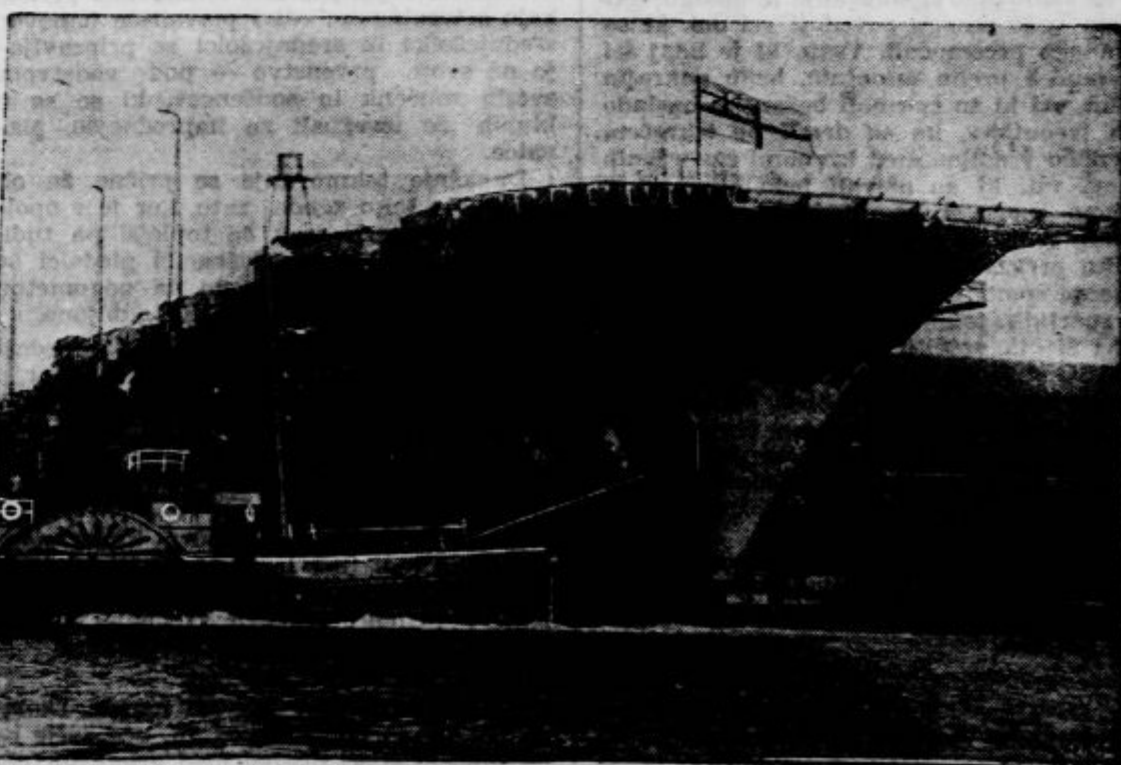
Spriču teh miroljubnih razpoloženj in prizadevanj, ki so stopila pretekli teden v ospredje na vsem Balkanu, je vzbudila v četrtek tem večjo senzacijo vest, da so pristasi »Železne garde« v Rumuniji ubili rumunskega ministrskega predsednika Calinesca. Umor je rumunska vlada označi-la za izrazito notranjepolično zadevo, to-da spriču programa, ki ga je zastopala »Železna garda« kot ekstremna demicarska organizacija, se vendarle zdi upravičena domneva, da vodijo niti tega tero-rističnega dejanja tudi v inozemstvo. No-voro rumunsko vlado je sestavil general Ar-getoianu. Ni še mogoče oceniti odmevov tega grozodejstva, ki spada v vrsto veli-kih presenečenj zadnjega časa.

Turški obisk v Moskvi

V zvezi z novo rusko politiko in novim položajem, ki je nastal v jugovzhodni Ev-ropi, zasluži med dogodki preteklega te-dna posebno pozornost tudi odhod turške-ga zunanjega ministra Saradzogla v Mo-skvo. Po nekaterih informacijah Saradzo-glu ne odhaja v sovjetsko prestolnico sa-mo v misli, da se neposredno pri viru in-formira o novem položaju, ki je tudi za Turčijo nastal zaradi ruske intervencije na Poljskem, temveč najbrž še kot nosi-lec posebnih predlogov rumunske vlade, ki prav sedaj skuša poglobiti svoje odno-saje z Moskvijo, da bi se v svojem izpo-stavljenem položaju kolikor mogoče za-varovala na rusko stran. Veliko pozornost je v zvezi z misijo turškega zunanjega ministra v Moskvi vzbudil tudi razgovor našega poslanika v Ankari Šumenkovića s Saradzoglom tik pred njegovim odhodom v Moskvijo. Prihodnji teden nam torej obe-ta polno novih momentov v mednarodnem razvoju. Znabit bo diplomatski položaj že čez sedem dni nekoliko bolj jasen.

Dr. B. V.

Ogromna ladja za letala

Angleška matična ladja »Ark Royal«, ki se jo gradi tri leta je njej dovršena. Oborožila se jo s najmodernejšimi topovi

SPORT

V. holo v novi ligi

Varaždinci v Ljubljani

Danes ob 16.15 na igrišču ob Tyrševi cesti — Kje in kako bodo ostali?

Hrvatsko-slovenska liga je dospela danes že do V. kola in tudi v tem je na spored vseh pet tekem. Prizorišča bodo danes v Zagrebu, Splitu, Sarajevu, Subotici in — tudi v Ljubljani.

Kdo bo drevi zadnji?

Naši belo-zeleni sprejemajo danes že tretjič goste na domačem tleh. To pot morajo nastopiti proti varaždinski Slaviji, onemu udeležencu iz te lige, ki prav tako kakor oni dozdaj ni mogel doseči še nobene zmage in je iz štirih tekem spravil eno samo točko. Njihov največji uspeh je bil v Splitu, kjer so živemu Hajduku odnesli oni edini plus, ki ga imajo. Ljubljana je v tem pogledu nekoliko na slabšem, ker je svojo točko rešila doma po precej šibki igri proti Saški, ima pa v celoti boljše razlike golov, tako da »sedel« trenutno na predzadnjem mestu v tabeli.

Lah, Boncelj in Pogacnik spet med svojimi

V današnji tekmi bomo videli v vrstah domačih spet oba ubežnika Laha in Boncelja. Prvi je doslej igral pri beografskem Basku, medtem ko je Boncelj preključil svojo prijavo za jeniški Bratstvo. Dalje bo Pogacnik zamenjal Lindnerja, ki je v zadnjih tekmah pokazal, da potrebuje nekoliko odmora, ki mu bo prav gotovo koristil. Pogacnik se je nedavno vrnil od vojakov. Če se bo vodstvu posrečilo, bo danes nastopil tudi Grinčal, ki v zadnjih tekmah ni mogel igrati zaradi odsotnosti pri vojakih. Vse te spremembe govorijo za lepo igro in dober izid današnjega srečanja.

Po situaciji v tabeli bo imela ta igra še veliko privlačnost v tem, da se bosta merila dva nasprotnika predvsem za to, da bi se vsaj nekoliko odmaknila od konca tabele. Domači imajo prednost lastnega igrišča in lastne publike in — če kdaj — imajo danes najlepšo, in morda tudi najcenejšo, priložnost, da si priborijo prvo zmago v tem tekmovalstvu.

Ostala srečanja

Hašk—Hajduk. Ta zagrebska tekma bo skoraj najbolj zanimiva med vsemi današnjimi. Zagrebski »rdeči« so preteklo nedelje izgubili v Sarajevu in bodo danes gotovo poskušili nadoknaditi to bolečo izgubo. Hajdukovi so svoje moštvo pomladili in igrajo v letošnji konkurenci precej vid-

no vlogo, tako da je vprašanje zelo odprto, kdo bo med obema na boljšem kot zadnji. Split—Gradjanski. Neporaženi Gradjanski ima danes precej slabega nasprotnika, in sicer enajstotico Splita, na njegovih tleh. Dozdaj Gradjanskemu ni nihče odvzel točke, da ostal je celo brez gola na negativni strani, toda zelo malo verjetno je, da bo to uspelo Splitu.

Sašk—Slavija (0). Največja presenečenja v vsem letošnjem tekmovalstvu je preskrbel ne samo nasprotnikom, ampak tudi vsem poznavalcem nogometa sarajevski Sašk. Edino tekmo, ki jo je na pol izgubil, je odigral v Ljubljani, vse ostale pa beležil v svojo korist in se povzpel celo na drugo mesto v tabeli. Ker je na svojih tleh še posebno nevaren, bo imela osižeška Slavija danes vse prej kakor lahek posel.

Corcordia v Subotici. Zagrebska Concordia mora danes na vroča subotička tla na tekmo proti Bački. To je njen prvi nastop izven Zagreba in treba je počakati, kaj bo pokazala. Dozdaj ji je šlo razmeroma dobro! ...

II. kolo v stari ligi

Razen v hrvatsko-slovenski ligi bodo danes igrali za točke tudi v nacionalni ali savezni ali — če hočete — v stari ligi, kjer pa so s sporedom še precej v zaostanku. Danes je na vrsti II. kolo, v katerem bo vsega nastopilo 8 nasprotnikov.

V Beogradu se bodo rdeči (Jugoslavija) srečali z novincem Bato iz Borova. Za tekmo vlada baš zaradi Bate posebno zanimanje. Na njen prvi nastop v Beogradu se odpelje tudi velika množica pristašev iz Borova.

BSK pojde na gostovanje v Novi Sad, kjer bo imel za nasprotnika tamkajšnje Vojvodino. Državni prvak je trenutno v odlični formi in v tej igri gotovo skoraj ne bo šlo za drugo, kakor za to, da bodo v Novem Sadu spet enkrat gledali dober nogomet.

Tretji beograjski klub (Bask) bo gostoval v Skoplju. Skopljski Gradjanski se na domačih tleh udar res samo močnemu nasprotniku in Bask nima močstva, o katerem bi mogli v naprej trditi tako. Zato domača zmaga tudi ne bo nobeno presenečenje.

ZAK in Zemun bosta odigrala četrto tekmo te lige v Subotici. Po formi na papirju imajo subotički železničarji več izgledov na uspeh kakor pa Zemunci.

Domači prvenstveni spored

V območju LNP bodo današnje prvenstvene tekme odigrali po naslednjem razporedu.

I. RAZRED: v LJUBLJANI: Svoboda—Kranj ob 10. na igrišču Ljubljane, Mars—Hermes ob 10. na igrišču Ilirije, Reka—Jadran ob 10.15 uri na igrišču Jadrana.

v DOMZLAH: Disk—Bratstvo ob 15. na igrišču Domžal, v MARIBORU: Železničar—Rapid ob 16. na igrišču Železničarja, v MURSKI SOBOTI: Mura—Maribor ob 16. na igrišču Mure, v ČAKOVCI: Gradjanski—CSK ob 16. na igrišču Gradjanskega, v CELJU: Olimp—Hrastnik ob 15.30 na igrišču Olimpa, v TRBOVLJAH: Amater—Celje ob 16. na igrišču Amaterja.

II. RAZRED: v LJUBLJANI: Moste—Adrija ob 9. in Slavija—Grafika ob 10.30 na igrišču Mladice, Korotan—Mladika ob 16. na igrišču Korotana, v CELJU: Štore—Jugoslavija ob 10. na igrišču Olimpa, v MARIBORU: Slavija—Drava ob 10.30 na igrišču Železničarja, v PTUJU: Ptuj—Lendava ob 15. na igrišču Ptuja.

V ostalih skupinah in med juniorji: v Ljubljani: Svoboda—Hermes jun. ob 9. in Ljubljana—Moste jun. ob 14.45 na igrišču Ljubljane, Mars—Jadran jun. ob 9. na igrišču Ilirije, Slavija—Reka jun. ob 9. na igrišču Jadrana, v Celju: Celje—Olimp jun. ob 14.30 na igrišču Olimpa, v Mariboru: Slavija—Maribor jun. ob 9. na igrišču Železničarja, Železničar—Rapid rez. ob 14.30 na igrišču Železničarja ter

v LITJI: Litija—Retje ob 16., v TRBOVLJAH: DASK—Trbovlje ob 10., na JESENICAH: Kovinar—Savica ob 16., v TRZICU: Ljubelj—Radovljica ob 16., v MENGŠU: Mengeš—Virtus ob 13. in v BREZICAH: Brežice—KSK ob 16.

Akademikom!

»Jugoslavenska akademika smučarska organizacija« prosi vse tovaršice in tovarše, ki se nameravajo vpisati med njeno članstvo, da to store čimprej ter se sigurno udeležijo prvega članskega sestanka, katerega datum bomo objavili naknadno. Udeležba na tem sestanku je nujna zaradi tega, ker bomo izdelali in sprejeli spored za prihodnjo sezono. Ker se v akademskih vrstah opaža občutno pomanjkanje sportne ga naraščanja, bomo letos posebno pazili na dobro izvedbo pripravilnih in začetniških tečajev. Vse tovaršice in tovarše nam bomo dana možnost vezbanja v smučarski gimnastici ter s prvim snegom tudi že praktičen pouk na terenu.

Razen tega nameravamo letos gojiti smučanje tudi kot turistično, kajti smučanje ni samo sport; smučanje je mnogo več. O tem vedo mnogo povedati vsi oni, ki so že mnogo presmučali. Vsak, ki je kdaj šel na smučeh preko samotnih, belih pokrajin, vsi ki so spoznali božansko naslado onih trenutkov, ko so drsli po iskrenem se pršcu v doline med kronami zasneženih vrhov, vsi, ki so uživali belo opojnost v raznem snegu in raznih vremenskih razmerah, vedo, da je smučanje nekaj, kar po užitku prekaša vse ostale sporte. Smučati ni samo sport, ni igra samo za izbrano elito sportnih tekmovalcev, smučati — se pravi živeti, veseliti se življenja.

JASO si je zastavila nalogo, da vsakemu akademiku omogoči ta užitek, da mu omogoči da spozna one nepozabne trenutke, ko zimski svet s svojo belo, očarujočo lepoto navdaja dušo z opojno radostjo, kadar na belih poljanah v čistem zraku doživljate zimski čar, čar sonca in snega.

Tovarišice in tovarši! JASO vabi v svoje vrste! Pripravite »dilece« in pridite k nam, kajti blizu se čas naših pohodov na bele poljane.

JASO.

*

Kolesarsko društvo »Sava« sporoča, da je razpisane kolesarske dirke, ki bi se imele vršiti dne 8. oktobra t. l. preložilo za nedoločen čas.

Plavalno prvenstvo srednjih šol

Zanimive tekme v kopališču Ilirije s pričetkom ob 13.30

Spored plavalnega prvenstva srednješolcev, ki ga ljubljanski plavalni podsavez izvede danes popoldne v kopališču Ilirije, obsega tri ženske in sedem moških plavalnih točk ter eno waterpolo tekmo. Vse točke so močno zasedene, tudi stafete, ki bodo prava revija našega plavalnega naraščanja. Prireditev tekmovalstva, ljubljanski plavalni podsavez, želi čim bolj propagirati plavalni sport zlasti med srednješolsko mladino, zato prireja vsako leto tradicionalna srednješolska plavalna prvenstva za krasna prehodna darila. In res — ko že ni več niti najnovejših kopalcev na Iliriji, ko celo vztrajni plavalci-tekmovalci prenehajo s treningom, oživi plavalniše nanovo: srednješolke in srednješolci se pripravljajo na svoje prvenstvo — pod vodstvom svojih součenc in součencev, ki so se v klubih že izveščali za naprednejše plavalce.

Današnje tekmovalstvo se prične že ob pol 14. — tako zgodaj zato, ker je v opoldanskem soncu zrak še toplejši pa tudi, da bodo imeli najnavdušenejši gledalci še priliko, dospeti pravočasno na nogometno ligaško tekmo na igrišču SK Ljubljane.

Vstopnina za tekmovalstvo znaša: sedeži din 8, stojišča din 5, dijaki pa 3 dinarje. Predprodaje ne bo in tudi sedeži ne bodo numerirani.

Dirka na Večni poti

Motosekcijska Avtomobilskega kluba sporoča, da priredi tudi letos 15. oktobra svojo motociklistično hitrostno dirko na Večni poti. V primeru slabega vremena bo prireditev naslednjo nedeljo 22. oktobra.

Atletski dvboj v Novem mestu. Danes ob pol 11. in popoldne ob 15. ure dalje bo na Lokali atletski dvboj med atleti obrtnenadaljevalne šole in drž. realne gimnazije. Vstopnine ni, pridite pogledat!

Rogan ustreljen v Mariboru

Krogla ga je zadela v sence, ko je hotel v koroškem predmestju streljati na stražnike

Maribor, 23. septembra. Alojzij Rogan je v teku letošnjega leta dal obilo opravka mariborski policiji in varnostnim organom v vseh štajerskih krajih. Zdal pa je konec njegovih pohodov: danes popoldne je bil Alojzij Rogan v koroškem predmestju v Mariboru od policije ustreljen v glavo in se v mariborski bolnišnici bori s smrtjo.

»Jutro« je poročalo o Alojziju Roganu

in njegovi zloglasni družini, zlasti v avgustu, ko je bila pri nekem Studenčanu odkrita zaloga najrazličnejših predmetov, ki jih je nakradla Roganova družina in ki jih je prodajal Studenčan po Mariboru. Z izkupičkom plena so Rogan in njegova družba vprižarjali prvacate orgije. Sredi avgusta se je posrečilo prijeli Roganova pajdaša Pešo in Rupnika, ki so ju prijeli orožniki v Studenčini pri Mariboru. Peša in Rupnik sta izpovedala, da sta pri številnih pohodih sodelovala še dva Studenčana, ki pa sta pobegnila. Vsi člani Roganove družbe so se seznanili v mariborskih sodnih zapisih. Načrte za svoje vlomilske pohode so delali v Studenčini, kjer so se največ zadrževali in kamor so se vračali. Roganu je bila zvesta družba Pavla Vezovnikova, katero so prijeli dne 21. avgusta v Frankopanovi ulici v Mariboru. Lojze Rogan pa se je tisto nedeljo mudil v Gaberju pri Celju, kjer ga je gostilničar prepoznal in poklical stražnika. Stražnik je zahteval od Rogana, naj se legitimira. Medtem pa je v sosednji sobi gostilne nastal prepir. Stražnik je šel pogledat, kaj se tam dogaja, medtem pa je ropar izkoristil priliko in je pobegnil. Klatil se je potem po Savinjski dolini, vendar se je spet izmakal orožnikom, ki so bili marširali na preži.

Ko so zadnji čas potihnili glasovi o njem, se je Lojze Rogan spet opogumil in se je približal Mariboru, ki je bil zanj pač najbolj vabljiv. Danes dopoldne se je Lojze Rogan sprejel po Mariboru, vendar ga ni nihče prijavil. Ko pa se je zgodaj popoldne pojavil v koroškem predmestju,

so ga nekateri brž spoznali in so o tem takoj obvestili stražnike na Koroški cesti. Stražniki so se podali na lov in so ga opazili v trenutku, ko je potegnil samokres, da bi streljal na zasledovalce. Toda samokres mu je odpovedal službo in tisti čas je že odjeknil strel iz policijskega samokresa, ki je zadel Rogana naravnost v sence. Rogan je padel in obležal nezavesten. Poklican je bil reševalni avto, da je Rogana prepeljal v bolnišnico, kjer se bori s smrtjo.

Rogan je po eni uri izdihnil

O Roganu in o borbi z njim smo prejšnji večer še naslednje podrobnosti: Studenčanski orožnikom se je pred mesecem posrečilo, da so polovili vse članke te nevarne družbe, razen njenega kolovodje Alojzija Rogana in njegovega pajdaša Franca Kneza, ki je pobegnil preko meje. Odkar se je izmuznil v Celju, ni bilo za Roganom nobenega sledu. V zadnjem času pa so se spet množili vlomil v mariborski okolici, ki so jih pripisovali Roganu, ne da bi bili za to podani dokazi. Zadnje dni pa se je v Mariboru vztrajno vzdrževala govorica, da se je Rogan pojavil v mestu. Nekateri so zatrjevali, da so ga videli na Koroški cesti. Policija je obnila preiskavo v to smer in je nadzorstvo poostrihlo. Ugotovila je, da se je Rogan zadnje dni res pojavljal v Mariboru.

Danes pa se je zglasil Rogan pri Alojziju Zdravčevu na Koroški cesti 85. K Zdravčevim je zahajal že takrat, ko je stanoval še v Studenčini, kjer je bilo izhodišče Roganove tolpe. Pod spretnim izgovorom je danes Zdravčeva okrog 13. zapustila svoje stanovanje na Koroški cesti 85. Pohitela je na policijsko stražnico številka 3, kjer je sporočila, da je Rogan na njenem stanovanju. Stražniki so takoj odhiteli na Koroško cesto in obkolili hišo. Pozvali so Rogana, naj pride iz hiše. Kmalu nato se je Rogan res pojavil pred hišo, v desnici je imel samokres, v levi pa lovsko puško. Prišel je takoj streljati in razvil se prava bitka, kajti policija je tudi takoj odgovorila z orožjem. Nenadno se je Rogan, ves oblit s krvjo in ranjen v glavo, zgrudil. Njegovi strelji pa k sreči niso zadeli nobenega stražnika. Videc, da je razbojnik na tleh, so stražniki priskočili in mu odvzeli samokres in lovsko puško. Kmalu so prihiteli tudi mariborski reševalci, ki so smrtno ranjenega Rogana prepeljali v splošno bolnišnico, kjer je pa ury pozneje podlegel poškodbam.

Razburjivi dogodek je seveda na Koroško cesto privabil mnogo ljudi. Po prvih streljih so se ljudje prestrašili, toda kmalu je nastal mir in vsem je odleglo, ko so zvedeli, da je bil ustreljen eden največjih razbojnikov povojne dobe v obmejnih krajih. Oddahnili si pa bodo zlasti vsi prebivalci Pohorja in širše okolice Maribora, ki jih je Rogan več let strašoval.

Bučanova je bila umorjena

Mož jo je na Mali Šmaren pahnil v Savo

Kranj, 23. septembra.

»Jutro« je danes poročalo, da so pri Majdičevih zatvorilcah v Kranju v petek potegnili iz Save 26-letno tovarniško delavko Heleno Bučanovo. Izražena je bila domneva, da je pokojnica šla zaradi bolezni v vodo. Danes pa so se pojavile domneve, da je Bučanova postala najbrž žrtev zločina in da jo je v vodo pahnil njen lastni mož 33-letni, čevljar Ciril Bučan, ki stanuje na Britofu.

Domnevo o umoru so podkrepljevale nekatere sumljive okoliščine. Zaslusana je bila predvsem Helenina sestanovalka Helena Trobčeva, ki je s pokojnico skupaj stanovala v Struževem in je z njo bila skupno zaposlena v tovarni »Jugobumac«. Trobčeva je dobro poznala odnosaje med Cirilom Bučanom in njegovo ženo. Poročena sta bila 8 let, toda pred tremi leti je Helena pobegnila od moža in mu je zapustila 5-letnega sina. Mož jo je večkrat rotal, naj se vrne k njemu, pa zaman. Helena je Trobčevi večkrat povedala, da jo mož zalezuje in da se boji njegovega močevanja. Nekoč je mož res napadel ženo z nožem na savskem mostu.

Helena Trobčeva je bila poleg in je možu izbila nož iz roke.

Na podlagi te izpovedi je policija danes takoj prišla Cirila Bučana. Mož je izprva odločno tajil. Ko pa so mu po preiskavi pokazali pisma, iz katerih je izhajala velika tragedija tega nesrečnega zakonca, se je Bučan vdal in je priznal, da je ženo pahnil v Savo. Razodel je vso svojo tragiko: žena ni marala zanj, poročila se je z njim zgolj zato, ker si je obetala udobno življenje. Kmalu po poroki se je začela družiti z drugimi. Ko je začel primanjkovati dela, ga je zapustila in šla v tovarno. Dobila je nezakonskega otroka in bolezen. Kljub vsemu temu jo je mož vedno prosil, naj se vrne k njemu in k sinu. Na Mali Šmaren sta se srečala v savskem drevoredu. Lepo jo je prosil, naj gre k njemu. Ko se ga je otrsela, jo je pretepel in sunil proti Savi. Helena se je prišla za vejevje, toda mož je razsrdjen priskočil in jo je porinil v reko, kjer je utonila. Policija je zaplenila pisma, ki pričajo o tej življenjski tragediji in bo Bučana z vsem dokaznim gradivom izročila sodišču.

Kolesarji in prometne nesreče

Mestni biciklist odgovarja podeželskemu avtomobilistu

Pišejo nam: Podeželski avtomobilist je v »Jutru« zastavil vprašanje: ali je sploh še varno z avtomobilom na ceste? Odgovarjamo mu: ne. Pa ne zato, kakor on misli, namreč zaradi preklicanih biciklistov in druge nemotorizirane sodrge, ampak zato ne, ker naše ceste, prav vse, če ne računamo onih nekaj kilometrov gorenske ceste, niso za avtomobile. Peljate se na kolesu deset kilometrov izven Ljubljane v katerokoli smer in mi boste dali prav. Vozite se po naših cestah 20 kilometrov na kolesu, pa boste doživeli, da dobite tak krč v roke, da komaj potegnete robc v žepa; krčevito se morate držati, da te ne vrže s kolesa. Dodaj še kupe gramoza, ki zavzemajo vsaj tretjino ceste, potem pa se še po predpisih umikaj avtomobilistu, ki tudi po takih cestah na svojih vzmeteh in pregibnih oseh lahko vozi s 60 do 80 km na uro!

Ze prav, napredek motorizacije, avtomobilizma, davki, ki jih plačujejo avtomobilisti, cestni redi — to naj bo, ampak naj bo tudi ono, kar je bistveni pogoj za avtomobilizem: ceste. Končno: kaj se zgodi avtomobilistu v primeru karambola? V najskrajnejšem primeru plača odškodnino, biciklist pa karambol z življenjem ali vsaj polomljenimi udli. Kdo bo torej verjel, da bo biciklist tvegal ali celo povzročal karambole? Jasno naj bo povedano: ali so vse naše ceste za avtomobile, ki vozijo do sto km na uro, potem mora z njih vse drugo izginiti, ali imajo pa na njih tudi biciklisti, vprežni vozovi in pešci svojo pravico, potem mora med temi in avtomobilom priti do nekakega kompromisa. Predvsem

pa je rešiti načelno vprašanje: kdo ima na javnih prometnih sredstvih izven mesta več pravice: avtomobilist ali pešec, voznik in biciklist? Odgovor ni težak: na glavnih arterijah, ki vežejo mestne centre, nima lokalni promet nič več pravice, kakor pa daljinski; te arterije so vsaj toliko široke, četudi ne dobre, da je prostora za vse — toda pod gotovimi pogoji.

Nikjer v Evropi razen pri nas ne smejo avtomobili voziti po vseh občinskih cestah, med vsemi zakonitimi vsmi. Ceste, ki vežejo majhne podeželske kraje, naj se za avtomobile zapro tudi pri nas. To naj bi bilo eno, drugo pa tole: na cestah, ki spadajo v tolikanj prometne kraje, da jih ne gre prepovedovati avtomobilom, naj bo avtomobilu dovoljena le taka maksimalna brzina, da ima sofer možnost obstati takoj, druga vozila in pešci pa da imajo jamstvo, da jih avto zaradi svoje brzine ne more postaviti v brezizhodno situacijo. Popolnoma odveč je, da bi vozil avtomobil na okrajni cesti, pa tudi na državni, kjer ni širša od 6 m, z več kakor 30 km. Če je v nekaterih državah, kjer imajo krasno asfaltirane široke ceste, dovoljena avtom maksimalna brzina 60 km, potem maksimalna brzina avtomobilov na takih cestah kakor so naše, ne bi smela presegati 45 km.

Lahko je zahtevati strogi cestni red od biciklistov avtomobilistu, ki sedi komodno nad štirimi kolesi, zavarovan v zaprtem vozu. Drugače pa izgleda strog cestni red za bicikliste in pešce, ki se premikajo na dveh kolesih ali na dveh nogah, ko jim mimodreči avto brzigne vodomet blatne brozge v obraz in oči, ko jim avto zaluje kamen v

golenico, ali ko jih avto s svojimi žarometi trenutno oslepi.

Prav gotovo za blato in jaruge na naših cestah ne nosijo odgovornosti avtomobilisti; če jim državna uprava dopušta, voziti po vseh cestah in z vsako brzino, kakor jih je volja, potem ima seveda državna uprava skrbeti za to, da so jim primerne ceste na razpolago. Ne gre pa nikakor, da naj bodo sedaj pešci in biciklisti zato krivi, da naš avtomobilist ne more po naših grapstih cestah tako brezskrbno drveti, kakor lahko prvi po svojih nemški ali italijanski avtomobilist. Brezdvomno ima pešci naših avtomobilistov mnogo več političnega vpliva, kakor stotisoči biciklistov in milijoni pešcev. Če oni, ki se razen tega pozivajo še na visoke davčine, ki jih plačujejo, ne izmoledujejo od naše uprave cest, ki bi bile sposobne za avtomobilski promet, — kaj naj potem storimo mi, ostala gomila?

Pomiriti se moramo torej vsaj za enkrat s cestnimi razmerami, kakršne so, medtem pa izhajati z uvidevnostjo drugi z drugimi. Avtomobilist se naj odreče gotovih cest, ki niso zanj narejene, in gotove hitrosti, ter naj upošteva pešca in biciklista, ta dva mu bosta pa njegovo obzirnost rada poplačala z upoštevanjem neobhodnosti avtomobila.

Mestni biciklist

Novi orehi

Sestavljavnica

INA — CLO — LEV — UJE — DEL — MEN — RAV — OVP — VEK

Uredi te skupine črk tako, da ti dajo lep rek!

Premikalnica

KRISTINA
TATVINA
STARINA
RAKEK
NAVADA

Premikaj te besede tako, da dobiš v treh zaporednih navpičnih vrstah grški otok, poljsko reko in grško pokrajino.

Skrivalnica

PODOBA — SARAJEVO — MESEC — SLEPAR — KRAVA — PESNIK — VENE — LENOKA — PASTIR — ITAKA — VISAVA

V vsaki besedi vzemi dve zaporedni črki in sestavi iz njih pogovor.

Rešitve je treba poslati do petka na uredništvo »Jutra«. V kotu naj bo pripis »Odelek za uganke«. Med reševalce bo stric Matic razdelil spet nekaj lepih knjižnih nagrad.

Strti orehi

Obratnica: Simon Jenko.

Posetnica: Gostilničar.

Skrivalnica: Stara navada — železna sraka.

Dopolnilnica: Valentin Vodnik. Med reševalce je stric Matic po žrebu razdelil osem knjižnih nagrad.

Dobe jih naslednji: Pepo Varga, Trbovlje, Loke 201, Anton Tešar, Dol. Logatec 143, Rozina Srebrnič — Komel, Solkan, in F. Kogej, Hoče pri Mariboru dobe po en roman iz »Jutrove« knjižnice.

Alojzij Macarol, Ljubljana VII, Tugomerjeva 27, Andrej Trošt, Vercpolje pri Vipavi, Jože Košak, Ljubljana, Trg. akademija in Franc Sulgoj, Kobarič 74 pa dobe po eno knjigo revije »Življenje in svet«.

R A D I O

Nedelja, 24. septembra.

Ljubljana, 8: Citraški dueti (gg. E. Megolitis in M. Hebein). — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Za dobro voljo (plošče). — 9.45: Verski govor (dr. G. Rant). — 10: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11: Otrške točke (plošče). — 11.30: Orkestralni in pevski koncert. — 13: Napovedi. — 13.20: Pesnice za ples: Jožek in Ježek, vmes plošče. — 17: Kmet, ura: Pravičnem zdravju! (inž. Matija Abec). — 19: Napovedi, poročila. — 19.40: Nac. ura: Pouk in vzgoja gluhonemne mladine (g. R. Dostal). — 20: Slovenski vokalni kvintet. — 20.45: Domač koncert radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Lahkih nog naokrog (plošče).

Beograd, 18.10: Vojaška godba. — 20: Reportaža »Beograjske noči«. — 21: Koncert orkestra. — 22.20: Plesi s plošč. — Zagreb, 16.45: Plošče. — 20: Tamburaški zbor. — 20.45: Veseli večer. — 22.20: Plesna muzika. — Praga, 19.15: Orkestralni koncert iz Brna. — 20.45: Jesenske ljubzenske pesmi. — 22.20: Plošče in plesi. — Varšava: Program po napovedi. — Sofija, 18: Lahka in plesna muzika. — 20.30: Operetni odlomki. — 21.25: Lahka godba. — 21.35: Plesi. — Dunaj, 19: Komorni koncert. — 20.20: Iz nemških in ruskih oper. — 22.30: Mali orkester. — 24: Nočni koncert. — Berlin, 20.20: Berlinska filharmonija. — 21.20: Haydnova maša. — 23: Mali orkester. — 24.15: Nočni koncert. — München, 20: Kakor Berlín. — Rim, 17.15: Vesela muzika. — 21: Zvočna igra. — 21.40: Operetni odlomki. — 23.15: Dožba za ples.

Ponedeljek, 25. septembra.

Ljubljana, 12: Plošče za boljšo voljo. — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Radijski orkester. — 14: Napovedi. — 18: Zdravstvena ura: Zastrupljenja v obratih in obratih (dr. Joža Herfort). — 18.40: Delo radijske postaje v prihodnjem letu (prof. Fr. Koblar). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Zanimivosti. 19.40: Nac. ura: Naši poljedelci in radiofonija. — 20: Komorni trio (gdč. Fr. Ornikova, gg. prof. Č. Sedlbauer in M. Lipovšek). — 20.40: Orkestralne točke (plošče). — 21.15: Duet harmonik (gg. J. Jurman in I. Podobnik). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za odidh igra radijski orkester.

Beograd, 18.20: Veliki orkester. 19.05: Pesmi. — 20: Violinske skladbe. — 20.30: Petje. — 21: Godalni kvartet. — 22.15: Plošče. — Zagreb 17.15: Kvartet mandolin in solisti. — 20: Domači skladatelji. — 20.30: Orkester. — 22.20: Plesna muzika. — Praga 19.25: Češke pesmi. — 21: Filichove orkestralne skladbe. — 22.15: Plošče. — 23: Koncert češke glasbe. — Varšava: Program po napovedi. — Sofija 19: Petje in plošče. — 20: Simfonični koncert. — 21: Italijanske pesmi. — 21.25: Mali orkester. — 22: Lahka muzika. — Dun

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas na enkratno pristojbino Din 3.— za štiro ali dajanje naslovov plačajo eni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni in dodatni znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Dopolni in dodatni znesek za enkratno pristojbino Din 5.— za štiro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno pristojbino Din 5.— za štiro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifro ne prilagajate znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vpisati v pisnu obremen s naročilom, ali pa po poštni polovici na čekovni račun, Ljubljana števil. 11.842, sicer se zaračuna k sgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoč se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelak »Jutra«, Ljubljana.

Kam, kam!

Ne zamudite obiskati gostilno pri »Jutro«, poleg glavne pošte. Nova portugalska, kravice, najboljša jedla in pičica. Kegljišče, balneacije itd. 26192-18

Gostilna Martine

Zg. Šiška, vmes valčkov večer. Do brva postrežba. Domače kravice—sladke mošči! 26151-18

Fine domače

kravice in pečnice se dobijo v gostilni pri Panju v Ve govi 10. Toči se prizna- danes in zahajajo ved- nje in ob vsaki priliki samo v gostilno k Pan- ju kjer se boste naj- bolje in najceneje za- bavali. Se vladno pri- prave in vseh vrst go- stinščar. 26220-18

Cenjenemu

občinstvu naznanjam, da sem pre- vzel gostilno pri »Ju- tro« na Zabajku. Sprej- mem dijak na hrano in stanovanje. Se pripo- roča Rozina Kalin. 26139-18

Danes vinska

trgatev v gostilni »Pod gozdom« na Dolenjski cesti, Ples, šaljivi nastopi, pečeni- ce, kravice in sladki mošt. Vam jamčijo da- našnjo zabavo. 26114-18

V gostilni Putrich

Danes zabava s plesom. — Vljudo vabljani. 26300-18

Halo! Pozor!

Priporočam se vsem mo- jim cenj. gostom, nudim pristne domače kravice ter na novo došla por- tugalska izbrana vina, kakor najboljši čevlji, štalerska in dalmatinska vina, črno in belo, ka- kor topla jedila po res- zmernih cenah. Gostil- na pri »Univerzi«, Zi- dovsk steza 4, in go- stilna Lloyd na Sv. Pe- tra cesti 7. Rez. Velka- vrh. 26237-18

Službo dobi

Natakarico začetnico, spretno, pošteno sprejme za takoj gostilna na delu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod znanko »Za- naseliva 1939«. 26004-1

Izzigalce in

brizgalce (Brenner und Spritzer) za email, izdelano za takoj. — Ponudbe za zahtevo plače in let starosti poslati na Zephir d. d., Beograd, poštni predal 750. 25990-1

Trg. sotrudnico

starejšo, dobro izurjeno v v. manufakturi, špecijali, drobnarijah, težnini, če možno tudi v usnu, spre- me Norb. Zanier & sin, Sv. Peter, Savinjska dolina. 25942-1

Fotografski

pomočnik lahko začetnik, dobi takoj mesto. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod »Stalno mestec«. 26073-1

Gospodinja -

perfektna kuharica z večletno prakso, ki bi samostojno vodila gospodinjstvo ter opravljala vsa hišna dela, vajena otroka, dobi takoj me- sto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro delo«. 26074-1

Pekov. pomočnika

solidnega sprejem v stalno službo. Resman Anton, pekarna, Tržaška cesta 58, Ljubljana. 26056-1

Briv-frizerski

pomočnik sprejme takoj plačo, hrano, b. na stanovanju. Pla- ti. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro delo«. 26020-1

Frizerko

zmožno vseh del stroke, išče za štiro ali dajanje naslovov. Naslov v vseh posl. Ju- tra. 26116-1

Izdelovalca glasbil

absolvent banov. glase- bene sole takoj sprej- mem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro delo«. 26123-1

Brivski pomočnik

dobi takoj službo. Pla- ta po dogovoru. Sprejme se tudi vajenci, ki se je učil Ernest Šuštar brivov, Dol pri Ljubljani. 26122-1

Vratarja

epokojnega orožnika ali strážnika, ki ženo, b. na stanovanju. Stanovanje v hiši. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vratarje«. 26246-1

Šiviljske pomočnice

začetnice za izdelavo ta- koj sprejmeateljce Ba- zanelia, Gajeva 2. 26173-1

Mizarskega

pomočnika za stavbno delo išče za- stoj Franco Sterelj, Je- žica 70. 26171-1

Krojaškega

pomočnika za veliko delo sprejme Re- šetič, Masarykova 14-11. 26294-1

Kontoristko

(začetnico) perfitno v srbohrvaščini, izčen. ta- koj. Poizve se v ponedel- je: Hišnik, Kolodvorska ulica 18. 26293-1

Gostilna »Viteza«

Breg 18 sprejme takoj mla- do, pridno delavico za kuhinjo in pomoč v gostilni. 26345-1

Tamburirko

sprejme za takoj trgovina »Mila«, Mestni trg 17. 26344-1

Trgov. pomočnico

takoj sprejemam, da sem pre- vzel gostilno pri »Ju- tro« na Zabajku. Sprej- mem dijak na hrano in stanovanje. Se pripo- roča Rozina Kalin. 26139-18

Brivski pomočnik

mlajši, dober delavec, dobi takoj mesto. Ro- žič, Celovška 79. 26316-1

Samostojno

kontoristko in korespondentko z zna- njem slovenskega, srbo- hrvaškega in nemškega jezika, sprejemam. Pisne- ne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samostojna korespondentinja«. 26312-1

Dekle

pridno, pošteno, 14 do 18 let, potrebujem takoj kot pomoč v gospodinjstvu in v dvema pučkah. Ponud- be z navedbo plače pod »Ljubitelja otroka na ogl. odd. Jutra. 26304-1

Uradnika

samostojnega korespon- denta v tuji jeziki, vsestransko verskrane, takoj sprejme lesna iz- vodna trdnja. V postev pride samo res prvost- na moč. Natančne po- nudbe na ogl. odd. Ju- tra pod »Izvoz«. 26253-1

Mlajše dekle

pridno, snažno, katere- zna dobro kuhati in ima veselje do vrta, ki bi bila dobro samostoj- na gospodinja, dobi takoj mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro delo«. 26279-1

Starejša gospodinja

s kavicjo dobi službo. Informacije: Toman pri Mariboru, Prešernova 5. 26330-1

Sobarica

poštena, snažna, večja v pospravljanju, pranju, likanju ter po možnosti šivanju dobi takoj služ- bo pri ugledni družini v Celju. Ponudbe je dostaviti na ogl. odd. Jutra pod »Poštena so- barica«. 26024-1

Natakarico

začetnico čedne suna- nosti od 17 do 20 let sprejemam takoj. Reflek- tiram le na vsestransko poštenost. Ponudbe na pod. Jutra Jelenice — pod »Poštena 021«. 26021-1

Kuharica

perfektna nad 30 let do bi mesto v graščini na Gorenjskem. Kuha za 2 osebi in štiri posle. Ju- tra pod »Perfektna ku- harica«. 26074-1

Pekov. pomočnika

solidnega sprejem v stalno službo. Resman Anton, pekarna, Tržaška cesta 58, Ljubljana. 26056-1

Briv-frizerski

pomočnik sprejme takoj plačo, hrano, b. na stanovanju. Pla- ti. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro delo«. 26020-1

Frizerko

zmožno vseh del stroke, išče za štiro ali dajanje naslovov. Naslov v vseh posl. Ju- tra. 26116-1

Izdelovalca glasbil

absolvent banov. glase- bene sole takoj sprej- mem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro delo«. 26123-1

Brivski pomočnik

dobi takoj službo. Pla- ta po dogovoru. Sprejme se tudi vajenci, ki se je učil Ernest Šuštar brivov, Dol pri Ljubljani. 26122-1

Vratarja

epokojnega orožnika ali strážnika, ki ženo, b. na stanovanju. Stanovanje v hiši. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vratarje«. 26246-1

Fotografskega

pomočnika resnega, po možnosti o- ženjenega, samo dobro izvešanega v negativnih in kornu retu, potre- no je, da ima brnino v retu in kopiraju, sa- mo za stellerarsko delo. Začetna plača 2 do 3000 din mesečno. Oglas ni reklamni, temveč je me- sto, reno in stalno. Po- nudbe za takoj ali po- zneje. Prosim vse lo- varje, da mi enega ali dva taka delavca pripo- roče. Svetozar Miljković fotograf, Hartvigova 41, Beograd. 26080-1

Udruženje dipl.

tehnikov ima na razpolago služ- beno mesto strojnega tehnik. Predpogoj 3 do 4-letna praksa. Reflek- tiraj naj se zgleda v tajništvo UDT med u- radnimi urami. 26088-1

Ključavničarji

orodni in strojni, dobi- takoj zaposlitev. Ponud- be na ogl. odd. Jutra pod »Ordnici«. 26107-1

Mizarske

pomočnike s pravkar končano vaj- niško dobo sprejemam. Ponudbe z rolistnimi po- datki in kraljem službo- vanja na ogl. odd. Ju- tra pod »Tovarni«. 26104-1

Mesarskega

pomočnika in mesarskega vajenca poštena in pridna takoj sprejemam. Blaž Jeglič, mesar in prekajevalec, Tržič. 26101-1

Carin. posredniški

uradnika z maturo in večletno prakso žel radi prese- liti v Ljubljano primer- ne namestitve. Ponudbe na pod. Jutra pod »Carin- ska uradnika«. 26013-1

Krojaška

pomočnico vajena vsa damskega in nekaj moškega dela, razume se v trgovini z m. blagom želi službo kjerkoli. Vpra- šila: Vodmatka 15. 26276-2

Trgovski pomočnik

18 let star, vztrajan tudi v usnu, išče službo v večji trgovini z mešani- mi blagom. Nastopi ta- koj. Naslov v vseh posl. Jutra. 26100-2

Mladenič

z znanjem strojeplaja in pisarniških del išče pri- merne namestitve. Ponud- be na ogl. odd. Jutra pod »Spreten 223«. 26223-2

Kuharica

z večletnimi izprizoval- ni, snažna in zanesljiva, ki opravlja tudi druga hiš- na dela, išče službo pri- bolj, manjši družini, najraje v Celju ali v Mariboru. Nastopi lahko takoj ali pozneje. Po- nudbe na pod. Jutra v Trbovljah pod šif- ro »Takojšen nastop«. 26089-2

Postrežnico

z znanjem delovanja in pisarniških del išče pri- merne namestitve. Ponud- be na ogl. odd. Jutra pod »Spreten 223«. 26223-2

Želim mesta

kot pisarniška začetnica v Ljubljani ali v Kran- ju. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šif- ro »Vestna in vztrajna«. 26258-2

Učiteljska

sprejme mesto vzgojite- lje kjerkoli v Sloveniji. Naslov v vseh posl. Ju- tra. 26259-2

Sofer

z dobro prakso, trezen in zanesljiv vozač, išče službo k tovrstnemu ali osebному avtomobilu. Naslov v vseh posl. Ju- tra. 26234-2

Postrežnica

mlajša moč išče delo kot postrežnica v restor- nu, ali v pisarni. Po- nudbe na ogl. odd. Ju- tra pod »Postrežnica«. 26228-2

Mesto gospodinjke

pri bolšem gospodu žel- ja, zmožna vsa gospod- inja Oerte je posla- dno službo, pod šif- ro »Zanesljiva in varčna 15«. 26051-2

Absolvent

trgovskega tečaja, treh gimnazij, z znanjem več- jstikov, korespondence, knjigovodstva, želi za- poslitev v pisarni. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zmožen ab- solvent«. 26133-2

Sofer

zmožen vseh popravil, ki se razume tudi v tr- govini želi premeniti k tovrstnemu ali oseb- nому avtomobilu. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zmožen ab- solvent«. 26133-2

Gospodinja

katera je vodila gospo- dinjstvo v fini hiši 19 let, želi mesta k sam- ostojnemu gospodu ali go- spe. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zane- sljiva in točna«. 26177-3

Dva čevljarica

pomočnika takoj sprejemam za žens- ka dela. Prašič, Kranj, Stara cesta. 26132-1

Pomočnico

za šivanje perila sprej- me salon »Lingerie«, v Ljubljani, Blewelsova c. 15-1. 26127-1

Službe išče

Fotografski pomočnik dober negativni retušer — vseh ostalih del. Začetna plača 2 do 3000 din mesečno. Oglas ni reklamni, temveč je me- sto, reno in stalno. Po- nudbe za takoj ali po- zneje. Prosim vse lo- varje, da mi enega ali dva taka delavca pripo- roče. Svetozar Miljković fotograf, Hartvigova 41, Beograd. 26080-1

Udruženje dipl.

tehnikov ima na razpolago služ- beno mesto strojnega tehnik. Predpogoj 3 do 4-letna praksa. Reflek- tiraj naj se zgleda v tajništvo UDT med u- radnimi urami. 26088-1

Ključavničarji

orodni in strojni, dobi- takoj zaposlitev. Ponud- be na ogl. odd. Jutra pod »Ordnici«. 26107-1

Mizarske

pomočnike s pravkar končano vaj- niško dobo sprejemam. Ponudbe z rolistnimi po- datki in kraljem službo- vanja na ogl. odd. Ju- tra pod »Tovarni«. 26104-1

Mesarskega

pomočnika in mesarskega vajenca poštena in pridna takoj sprejemam. Blaž Jeglič, mesar in prekajevalec, Tržič. 26101-1

Carin. posredniški

uradnika z maturo in večletno prakso žel radi prese- liti v Ljubljano primer- ne namestitve. Ponudbe na pod. Jutra pod »Carin- ska uradnika«. 26013-1

Krojaška

pomočnico vajena vsa damskega in nekaj moškega dela, razume se v trgovini z m. blagom želi službo kjerkoli. Vpra- šila: Vodmatka 15. 26276-2

Trgovski pomočnik

18 let star, vztrajan tudi v usnu, išče službo v večji trgovini z mešani- mi blagom. Nastopi ta- koj. Naslov v vseh posl. Jutra. 26100-2

Mladenič

z znanjem strojeplaja in pisarniških del išče pri- merne namestitve. Ponud- be na ogl. odd. Jutra pod »Spreten 223«. 26223-2

Kuharica

z večletnimi izprizoval- ni, snažna in zanesljiva, ki opravlja tudi druga hiš- na dela, išče službo pri- bolj, manjši družini, najraje v Celju ali v Mariboru. Nastopi lahko takoj ali pozneje. Po- nudbe na pod. Jutra v Trbovljah pod šif- ro »Takojšen nastop«. 26089-2

Postrežnico

z znanjem delovanja in pisarniških del išče pri- merne namestitve. Ponud- be na ogl. odd. Jutra pod »Spreten 223«. 26223-2

Želim mesta

kot pisarniška začetnica v Ljubljani ali v Kran- ju. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šif- ro »Vestna in vztrajna«. 26258-2

Učiteljska

sprejme mesto vzgojite- lje kjerkoli v Sloveniji. Naslov v vseh posl. Ju- tra. 26259-2

Sofer

z dobro prakso, trezen in zanesljiv vozač, išče službo k tovrstnemu ali osebному avtomobilu. Naslov v vseh posl. Ju- tra. 26234-2

Postrežnica

mlajša moč išče delo kot postrežnica v restor- nu, ali v pisarni. Po- nudbe na ogl. odd. Ju- tra pod »Postrežnica«. 26228-2

Mesto gospodinjke

pri bolšem gospodu žel- ja, zmožna vsa gospod- inja Oerte je posla- dno službo, pod šif- ro »Zanesljiva in varčna 15«. 26051-2

Absolvent

trgovskega tečaja, treh gimnazij, z znanjem več- jstikov, korespondence, knjigovodstva, želi za- poslitev v pisarni. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zmožen ab- solvent«. 26133-2

Sofer

zmožen vseh popravil, ki se razume tudi v tr- govini želi premeniti k tovrstnemu ali oseb- nому avtomobilu. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zmožen ab- solvent«. 26133-2

Gospodinja

katera je vodila gospo- dinjstvo v fini hiši 19 let, želi mesta k sam- ostojnemu gospodu ali go- spe. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zane- sljiva in točna«. 26177-3

Dva čevljarica

pomočnika takoj sprejemam za žens- ka dela. Prašič, Kranj, Stara cesta. 26132-1

Absolventka

trg. tečaja poštena, išče mesta v pi- sarni ali trgovini. Naslov v vseh posl. Jutra. 26263-2

Frizerka

dobro izvešana, išče za- poslitev. Naslov v vseh posl. Jutra. 26263-2

Natakarica

provrstna, simpatična po, poštena in zmožna v krovju išče službo. Po- nudbe na ogl. odd. Ju- tra pod »Solidna«. 26227-2

Mlada gospodinja

ki zna šivati in govori perfektno nemško in francosko, išče mesto so- barice. Naslov Marija Glavič, Pavšičeva 24. 26225-2

Do 2.000 din

nagrade dam tistemu, ki mi pre- skripi mesto pisarni- škega praktikanta. Po- nudbe na ogl. odd. Ju- tra pod »Izobražen ab- solvent«. 26203-2

Mesarski

pomočnik priden, pošten, vojaš- ni prost, išče stalne za- poslitev. Naslov v vseh posl. Jutra. 26088-2

Krojaška

pomočnico vajena vsa damskega in nekaj moškega dela, razume se v trgovini z m. blagom želi službo kjerkoli. Vpra- šila: Vodmatka 15. 26276-2

Trgovski pomočnik

18 let star, vztrajan tudi v usnu, išče službo v večji trgovini z mešani- mi blagom. Nastopi ta- koj. Naslov v vseh posl. Jutra. 26100-2

Naša poročila po polnoči

„Pohod“ na Poljsko končan

Zaključno poročilo nemškega vrhovnega poveljstva o nemškem vojaškem pohodu na Poljsko

Berlin, 23. sept. br. Nemško vrhovno poveljstvo je danes izdalo zaključno poročilo o tako zvanem nemškem vojnem pohodu na Poljsko, v katerem ugotavlja, da je pohod na Poljsko končan. Poljska milijonska armada je bila na Visli premagana in so se le posamezni oddelki mogli rešiti v močvirja vzhodne Poljske, kjer podlegajo sedaj ruskim četam. Od vse poljske vojske se nekaj njenih oddelkov bori le še na Heli, v Modlinu in Varšavi.

Ze spomlad se je pokazalo, pravi nadalje vojno poročilo, da se je Poljska zanašala na angleško in francosko pomoč in da si je na tej domnevi ustvarila prepričanje, da bo zlahka zmogla pritisk nemških čet. Poročilo podrobno beleži poljske operacijske načrte, ki dokazujejo, da so Poljaki podcenjevali nemško vojsko.

Kar se tiče nemških operacijskih načrtov, je bila vodilna misel ta, da je treba najprej zavzeti Gdansk, nato pa iz treh smeri pritisniti v osrčje Poljske in zasedati obkrožene predel. Vedelo se je, da bo prišlo do odločilnih bojev na Visli. V ta namen je vrhovni poveljnik general Brauchitsch ustanovil dve armadi: severno in južno. Južna, ki ji je poveljeval general Rundstedt, je bila sestavljena iz treh, severna pa iz dveh korov. Nemški operacijski načrt je bil do kraja realiziran.

Nato navaja poročilo podrobne podatke o ujetnikih in vojnem plenju. Ujetih je bilo skupno nad 450.000 Poljakov, zaplenjenih nad 1200 topov ter še mnogo drugih vojnih potreščin, ki jih še zmerom ni mogoče pregledati in oceniti.

Vojno poročilo beleži tudi operacije nemške vojske mornarice in letalstva. Posebej priznava, da so se poljski vojaki junsko borili. Število nemških žrtev bo v kratkem objavljeno. Nemške vojske potrebščine, predvsem topovi, tanki in avtomobili so se sijajno izkazali. Nemške materialne izgube na Poljskem so znašale le del nemške mesečne produkcije teh potrebščin.

Francosko vojno poročilo

Pariz, 23. sept. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je nocoj objavilo naslednje vojno poročilo št. 40: Zivahne akcije topništva in prednjih čet na obeh straneh.

Še 11 letnikov vpoklicanih na Nizozemskem

Amsterdam, 23. sept. br. Nizozemsko obrambno ministrstvo je danes vpoklicalo nadaljnjih 11 letnikov rezervistov. Vpoklicani so bili letniki 1906, 1907, 1910 ter 1913 do 1920.

Zbliževanje med Madžarsko in Rumunijo

Bukarešta, 23. sept. br. Rumunski tisk beleži danes z zadoščanjem, da so se tudi madžarski listi izrazili z vsem priznanjem v pokojnem rumunskem ministrskem predsedniku Calinescu. Pri tem ugotavljajo, da

so se madžarsko-rumunski odnosi v zadnjem času razvili v pravo prijateljstvo. Obče je pričakovati da bo kmalu prišlo do sporazuma o vseh vprašanih in do tesnega sodelovanja obeh držav na mednarodnem področju.

Napetost med Rusijo in Estonsko

Stockholm, 23. sept. z. »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da je estonski zunanji minister Selter smotil na povabilo ruske vlade odpotoval v Moskvo. Uradno poročajo, da gre za podpis nove trgovinske pogodbe, za katero so se že več tednov vodila pogajanja, nihče pa ne dvomi, da je ta obisk v neposredni zvezi z napetostjo, ki je v zadnjem času zavladala med Rusijo in Estonijo, zlasti po begu poljske podmornice »Orel« iz estonske luke.

Berlin, 23. sept. br. Iz Moskve poročajo, da je bila danes tam sklenjena nova trgovinska pogodba z Estonsko. Pogodbo sta podpisala Molotov in estonski poslanik v Moskvi. Po tej pogodbi bo trgovinski promet med obema državama znatno ojačen.

Pet poljskih letal v Bolgariji

Sofija, 23. sept. s. Te dni se je spustilo v Bolgarijo pet poljskih letal. Enemu je uspelo z letališča v Ruščuku zopet odleteti v neznan smeri, ostala letala pa so bila zaplenjena in posadka internirana.

Angleške ladje zapustile črno morje

Carigrad, 23. sept. br. Danes so plule skozi Bospor vse angleške ladje, ki so se zadnje čase nahajale na črnem morju.

Obrambne priprave v Vatikanu

London, 23. sept. o. »Daily Telegraph« poroča, da papež nasprotuje odstranitvi žensk in otrok iz Vatikana. Ker je prepričan, da se nihče ne bo drznil napasti Vatikana, ki je superneutralen. Kljub temu se v Vatikanu nadaljuje vaje za obrambo proti letalskim napadom, posebno pa poizkusi z zatajnitvijo. Papeževa straža je dobila plinske maske.

Potopljena finska ladja

Oslo, 23. sept. s. Neka nemška podmornica je danes dopoldne v bližini norveške obale pri mestu Arendal potopila finski parnik »Martiradna« (3500 ton), ki je bil s tovorom lesa na poti v Anglijo. Podmornica je signalizirala posadki, da zapusti ladjo, nato pa je bila ladja z dinamitom pogrnjena v zrak. Vseh 24 mož posadke se je v čolnih rešilo na norveško obalo.

Finski poslanik v Berlinu je dobil nalogo, da protestira pri nemški vladi zaradi potopitve finskega parnika po nemški podmornici.

Iz Kočevja

kč— Slikanje cerkve. Slikarska dela v cerkvi se bližajo koncu. Ogradje je že deloma podrt. Tako da je vidna sijajna freska nad oltarjem, delo akad. slikarja Sl. Pengova. Freska predstavlja razodetje sv. Janeza in je slikana v starokatoliškem slogu. Ostala okrasna slikarstva v cerkvi je s frezno lepo v skladu.

kč— Premestitev. V Mozeli je premeščen učitelj M. Kodrič, prosvetni delavec in društveni organizator. Bavi se tudi z zbiranjem žuželk in ima eno največjih zbirk v Sloveniji. Družino zapušta v Kočevju, kjer ima dva otroka v gimnaziji. Ali je bilo treba odtrgati očeta od družine?

Iz Krškega

k— Dela na cesti Krško-Golek so se začela. Dela za premostitev banovinske ceste Krško—Cretež—Golek so se pred kratkim začela. Dočim je bilo prej zaposlenih kakih 30 ljudi, jih je sedaj preko 60. Vendar so budo zgradili posebno velikega kosa ceste, ker odobreni kredit znaša samo 60.000 din, kar je vsekakor premalo za dograditev te ceste vsaj do Creteža.

k— Vinogradnike opozarjamo, da je krška občina prepovedala splošno trgatve pred 2. oktobrom. Toliko v vednost.

Iz Hrastnika

h— Spominu gđ. Balohove. V Ljubljani je umrla 51letna gospodinja Klara Baloh, otroška vrtnarica na otroškem vrtcu v Mostah. Pokojna je dolgo let službovala v Hrastniku, pred in med vojno na Ciril-Metodovem, pozneje pa na državnem vrtcu. Ves čas službovanja je pridno delovala pri vseh hrastniških narodnokulturnih društvih, v mlajših letih tudi na odrski kot izborna moč, v zboru kot pevka, pri godbi kot klaviristka. Pokopali so blagopokojno v četrtek na pokopališču pri Sv. Križu. Pogreba se je udeležila šolska mladina iz Most ter mnogo drugega občinstva, posebno ženskega učiteljsstva. Obe hrastniški šoli je zastopalo 6 učnih moči. Najboljše narodno zavedno gospodinjico domača zemlja! Prizadetim naše sožalje!

h— Osebnosti. Premješčen je postajenacelektrik g. Stane Rutar na Zidani most kot pomočnik prometnega kontrolorja. Ker pa se ni imenovan novi postajenacelektrik, ostane g. Rutar še do nadaljnjega v Hrastniku. Z novim šolskim letom je prišla na tukajšnje deško šolo iz št. Lovrenca na Dravskem polju učiteljica gđ. Marija Šuštarjeva, ki je pa sedaj že spet premeščena nazaj v št. Lovrenca. Kaplan g. Lojze Kozar je bil premeščen v Brežice, na njegovo mesto je prišel iz Sevnice kaplan g. Jože Škorjanc.

Iz Trbovelj

t— Glede na primere paratubusnega obolenja v območju trboveljske občine in v cilju preprečenja nadaljnjega širjenja te bolezni opozarjamo prebivalstvo, da uporablja vedno in v vsako vrsto le dobro prevrto mleko. Ni dovoljeno, da se pusti mleko le vskipeti, ampak se mora pustiti, da mleko vre 10 do 15 minut. Pre-

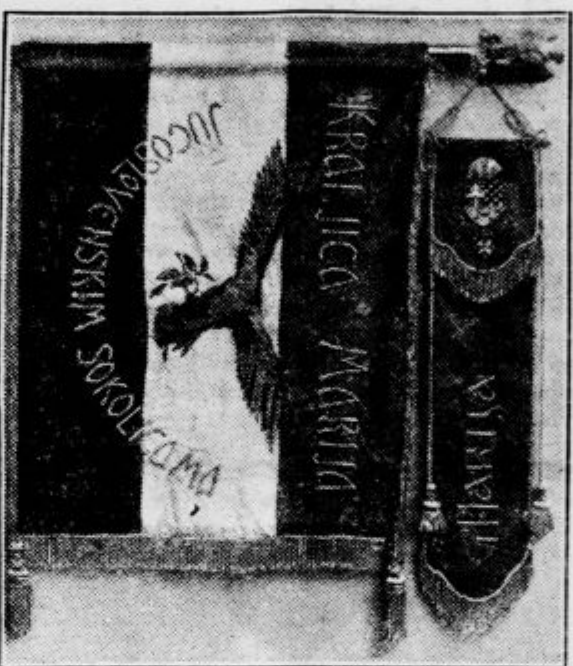
prekopaval zemljo, ko je na lepem udaril po granati, ki je bila skrita pod neko rušo. Granata je eksplodirala. Fant je dobil hude poškodbe. Druga taka nesreča se je pripetila v gozdu blizu Podkrajna na Hrušici. Tam je Lojze Sirca iz Podkrajna, ki se je v družbi Mihaela Puca s Cola odpravil po gozdni stezi po nekem opravku, po naključju z nogo zadel ob kapico granate, ki je ležala v mahu ob poti. Nastala je strašna eksplozija, spričo katere sta dobila Sirca in Puc nevarne poškodbe, prvi po vsem spodnjem delu telesa, drugi na prsih in po obrazu. Vsi trije ponesrečenci so bili prepeljeni v goriško bolnišnico.

Požar. V Jurišičih pri Knežaku je nastal te dni velik požar. Ogenj je izbruhnil v hiši posestnika Josipa Štajnarja in se kmalu razširil še na stanovanjsko hišo Ivana Sajna. Na pomoč so sicer prihiteli vsi vaščani, toda njihovo prizadevanje, da bi požar pogasil, je ostalo zaman. Obe hiši sta pogoreli do tal. Posestnikoma sta pogorela tudi oba senika, v katerih je bilo okrog 200 stotov sena. Kako je požar nastal, doslej ni bilo mogoče dognati. A škoda, ki jo je povzročil, sega preko 40.000 lir. Delom je krita z zavarovalnino.

Za poveljnika mesta Reke je bil pred kratkim imenovan general Dabbeni. Njegov prednik je bil premeščen v vojno ministrstvo. Novi poveljnik mesta je že prevzel svoje posle.

Vrsta članic Ljubljanskega Sokola si je priborila zastavo Nj. Vel. kraljice Marije

Svečana predaja zastave zmagovalni vrsti bo danes ob 15. na telovadnici v Tivoliju

Ljubljana, 24. septembra
Danes dopoldne so se pričele v telovadnici Narodnega doma prve tekme vrst višjega oddelka članic za prehodno darilo, dragoceno zastavo, ki jo je poklonila Nj. Vel. kraljica Marija kot dokaz, kako visoko ceni vzgojno delo jugoslovanskega sokolstva. Za to tekmo se je prvotno javilo osem vrst. K tekmi pa je prišlo šest vrst in sicer iz društev oz. žup: Ljubljanski Sokol, Kranj, Beograd, Zagreb, Sokol Ljubljana II in Novi Sad. Tekmo je vodila načelnica Saveza SKJ sestra Elza Skalarjeva s pomočjo sodniškega zbora, ki so ga tvorile članice saveznega strokovnega odbora.

Ob 8. so se zbrale tekmovalke vrste v telovadnici Narodnega doma, kjer so najprej izkazale čast državi zastavi med petjem »Le naprej brez miru«, nakar je sestra Skalarjeva toplo pozdravila vse tekmovalke, posebno pa starostno br. Gangla, ki so mu navzočne tekmovalke priredile iskrene ovacije. V svojem govoru je poudarila pomen današnjih tekem in veliko pozornost Nj. Vel. kraljice Marije, ki jo izkazuje jugoslovanskemu sokolstvu s tem, da je podarila dragoceno prehodno darilo, kot nagrado zmagovalni vrsti pri tekmah višjega oddelka. Želela je vsem vrstam najlepših uspehov in plemeniti v viteški borbi.

Po teh uvodnih besedah je pričela tekma, ki je trajala brez presledka do 14.30. Tekmovalke so najprej opravile vaje na orodju in sicer: na bradlji, gredi, krogi in konju. Opoldne pa so odšle na telovadišče v Tivoliju, kjer so tekmovalke v redovnih in prostih vajah, v metu diska skoku v daljino in v teku na 60 m. Vse vrste so pokazale prav lepe uspehe. Že takoj splošno je bilo, da je bilo odnesla zmago vrsta Ljubljanskega Sokola, ki se je za tekmo dobro pripravila. Presenetila je tudi vr-

Naše gledališče

DRAMA

Nedelja 24.: Neopravičena ura. Izven. Zl. žane cena.
Ponedeljek 25.: Zaprt.
Torek 26.: Zaprt (generalica).
Sreda 27.: Hudičev učenec. Premierski abonma.

DRAMA

Uprava Narodnega gledališča naznanja, da sprejemajo še vedno v pisarni dramskega gledališča (blagajna) prijave za letošnji abonma.

OPERA

Gostovanje Josipa Gostiča. Otvoritev operne sezone bo v soboto 30. t. m. z Goldmarkovo opero »Sabska kraljica«. Tenorsko partijo Salomonovega dvorjana Asada bo pel stalno kot gost odlični član zagrebške opere Josip Gostič, sabsko kraljico Kogejeva, kralja Salomona Janko, velikega duhovna Bečeto, njegovo hčer Sulamit Heybalova, Astarot Sokova, tempeljskega nadzornika Dolničar. Sloviti ples s čebelo bo plesala Bravničarjeva. Sodeloval bo tudi balet ter pomnoženi zbor in orkester. Dirigent Niko Štrifot, režiser Ciril Debevec, koreograf ing. P. Golovin, inscenator ing. Franz. Otvoritvena predstava bo za premierski abonma.

sta iz župe Kranj, saj so bile v njej skoro same mlade telovadke, ki so prvič nastopile pri tekmi. Dobro so se izkazale tudi vse ostale vrste, tako beograjska, zagrebška in novosadska, in presenetila je tudi vrsta Sokola Ljubljana II, ki je prav tako kakor kranjska imela same mlade tekmovalke.

Z uspehi, ki so jih tekmovalke dosegle, moremo biti prav zadovoljni. Tudi v prostih panogah so bili doseženi prav lepi rezultati. Podrobnosti o tekmah bomo še poročali.

Sodniški zbor je ugotovil nastopne uspehe: 1. Ljubljanski Sokol, 2. Kranj, 3. Beograd, 4. Zagreb, 5. Novi Sad in 6. Sokol Ljubljana II.

Svečana predaja kraljičine zastave zmagovalni vrsti Ljubljanskega Sokola bo v nedeljo ob 15. popoldne na telovadnici Ljubljanskega Sokola v Tivoliju. Zastopnik Nj. Vel. kraljice Marije div. gen. Stefanovič bo prispel točno ob 15., sprejela ga bosta zastopnik Saveza SKJ br. Jože, Smertnik in domačin podstarosta Ljubljanskega Sokola br. dr. Fran Kandare. Po uradni sprejem zastopnika visoke darovateljice Nj. Vel. kraljice Marije bo prirejala krajša telovadna akademija.

Po pozdravu državnih zastavi bodo nastopili najprej naraščajniki Ljubljanskega Sokola z dvanaestorico, najboljša telovadke iz tekme bodo vežbale na vseh glavnih orodjih; ženski naraščaj Ljubljanskega Sokola bo izvajal vaje z loki in nato bo savezna načelnica sestra Elza Skalarjeva razglasila uspehe tekem. Potem sledi izročitev zastave po zastopniku Nj. Vel. kraljice Marije zmagovalni vrsti Ljubljanskega Sokola. Po tem svečanem aktu bo sledil nastop članov Ljubljanskega Sokola na orodju, članice tekmovalke pa bodo izvajale zletne in tekmovalne proste vaje. Po telovadnem sporedu bo snemanje državne zastave med petjem slovenske himne »Hej Slovani«. Pri celotni svečanosti bo sodelovala godba 40. pešpolka Triglavskega, ki jo bo vodil podpolkovnik Hercog.

Vabimo sokolstvo iz Ljubljane in okolice in narodno občinstvo, da se te pomembne svečanosti udeleži v čim večjem številu in izkaže priznanje našim vršnim sokolcem, ki so se v plemeniti borbi pomerile med seboj.

Tekmovalna akademija, ki je bila prvotno določena in bi bil ob tej priliki izročeni kraljičin prapor zmagovalni vrsti, je bila zaradi nastalih ovir v zadnjem trenutku odpovedana, zato je prirejena ta svečanost v manjšem obsegu, ki pa bo vse posetnike gotovo zadovoljila. Vstop prost; prostovoljni prispevki dobrodošli. V primeru slabega vremena bo vsa svečanost v telovadnici Narodnega doma. — Danes vse kar sokolsko čuti na letno telovadišče v Tivoliju. —at.

Žalosten dan na Ilovi gori

Strela je ubila mladega fanta in par konjev

Dobrepolje, 23. septembra
V torek 19. t. m. je na Ilovi gori, prijazni in mirni vasi nad Dobrepoljem razsajala huda nevihta. Močno je gmelno in bliski so neprestano švigali. Bilo je ob treh popoldne, ko je 25letni fant Tone Miklavčič — Jurkov peljal z njive domov voz krompirja s parom konj. Ko je bil v neposredni bližini šole, se je močno zabliškalo in strela je udarila ubogega mladčiča naravnost v glavo, da se je nezavesten zgrudil na tla. Kljub prvi pomoči

brata Franceta in J. Perka je kmalu izdihnil. Kako prijeten bil bil Jurkov Tone, je pokazala množica ljudi, ki ga je kropila ob bližini daleč. Vaščani so mu za slovo spletli venec in ga številno spremlili na njegovi zadnji poti v Dobrepolje. Nesrečni družini, ki poleg žalosti trpi tudi škodo, saj sta bila na kraju nesreče ubita tudi oba konja, naše iskreno sožalje! Mladeniču pa sladke počitek ob grobu drage matere.

Obleko pogrešane mladenke so našli

Krvavi sledovi dajo ugibati o zločinu

Litija, 23. septembra
Ze od nedelje 23. aprila letos so na Bregu pri Litiji pogrešali Lambergerjevo dekle Lojzko Zupanovo. Odsja je domov, kjer je bila dogovorjena z nekim fantom iz doline, da se poroči. Potrebnovala je dokumente in je hotela o poroki obvestiti starše. Odsja je po cesti, ki vodi po samotnih krajih skozi Maljak in dalje proti Poljskemu. Minilo je nekaj dni in Lojzke ni bilo ne nazaj na Breg, domov pa tudi ni prišla. Na domačiji je zavladala žalost. Tiste dni je bila Sava do roba polna zaradi pomladnega dežja. Bilo je mnogo uganjanja, kako in kam je izginila Lojzka, ali je utonila, ali je postala žrtev zločina. Orožništvo je uvedlo preiskavo, vendar so osumilci dokazali alibi. Čez čas je prišlo sporočilo iz Sevnice, da so našli truplo neke mladenke v Savi. Mladenko so pokopali, preden je bila ugotovljena identiteta. Zdjaj ko je bilo pogrešano dekle že skoraj pozabljeno, so pa našli okrvavljeno

obleko pri savskem grmovju in so se govorice o Lojzki spet obnovile. Posestnik Oblak z Brega je pripravil les za zimo. Ob grmovju za Savo je opazil lepo zloženo, skoraj novo obleko, ki pa jo je dež že precej spral. O najdbi obleke je Oblak povedal Lambergerjevim, ki so obleko takoj spoznali za Lojzkinjo. Na obleki se poznajo mnogi krvavi sledovi. Splavarji vedo povedati, da so obleko večkrat opazili, ko so se vozili po Savi mimo Maljaka. Obleka je takrat visela na drevesu, odkoder pa jo je moral nekdo sneti in jo razgrniti po tleh pri grmovju, kjer jo je našel posestnik Oblak. Tudi šivilja, ki je šivala Lojzki za poroko, je potrdila, da je obleka Lojzkinja. Ob odhodu domov je imela Lojzka s seboj usnjeno torbico s prihranki, katere pa ni nikjer našli. Na kraju, kjer so našli obleko, je savski breg popolnoma strm in je kraj precej skrit. Obleka je bila poslana ljubljanski medicinski fakulteti v preiskavo.

CIMEAN

ZOBNA KREMA

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Diplomatski slovar

Izredno nagel razvoj dogodkov na Poljskem mi nalaga dolžnost, da pojasnim nekaj vprašanih, ki se nanašajo na spremembe dejanske in pravne položaje v tem predelu Evrope. Beg poljske vlade, ruska vojaška intervencija v Beli Rusiji in Ukrajini, nova demarkacijska črta, postavljena po dogovoru med nemško in rusko vojsko, ter končno še vedno trajajoči boji ostankov poljske vojske z nemškimi četami — vse to in še mnogo drugih dejstev ustvarja zelo zapleten dejanski položaj, ki je v marsičem nenavaden, ali vsaj izjemno in gotovo ne dokončen. Zato je razumljivo, ako se tudi o jasnosti pravnega položaja še ne more govoriti.

Vojaška okupacija

Tako je že samo vprašanje vojaške okupacije Poljske dejansko in pravno zelo zapleteno. Predvsem je vedno manj točnih podatkov o položaju onih ostankov poljske vojske, ki se še vedno bore (zlasti pri Varšavi) in katerih število se je še proti koncu tedna cenilo na nad milijon moči. Ugotovitev dejanskega stanja pa je prav v tem pogledu zelo važna za pravne zaključke, kajti vojna se je na Poljskem vodila samo med nemško in poljsko vojsko, ki sta bili in sta na terenu vedno edini vojskujoci se stranki, dočim je Rusija, kakor znano, v nemško-poljski vojni izvršila točno opredeljeno intervencijo (s posebno utemeljitvijo in s konkretnimi smotri), kateri je že vnaprej skušala odvzeti značaj vojne intervencije ali napada na Poljsko. Dejstvo je, da poljska vlada zaradi ruskega posega na poljsko ozemlje ni napovedala vojne Rusiji, kakor ji je nista napovedali poljski vojni zaveznici Anglija in Francija. Formalno se torej ruska vojska do danes ni znašla na poljskem ozemlju kot sovražna vojska, a dejansko tudi ni naletela nikjer na večji odpor, ki bi kazal, da si mora z orožjem utirati svoje prodiranje na ozemlje, ki ga je označila za cilj svoje intervencije.

Navzile temu, da se poljske čete še vedno bore in se, vsaj doslej, še niso predale, tako da se še ne more govoriti o popolnem vojaškem uničenju nasprotnika (latinski izraz za to je *debellatio*), ne smemo na drugi strani prezreti dejstva, da poljska vlada nima več dejanske oblasti nad bivšim poljskim ozemljem in da zares lahko že govorimo o »notranjem razpadu poljske države in državne oblasti«, kakor je sovjetska vlada utemeljevala v svoji notni poljskemu poslaniku v Moskvi svojo intervencijo na Poljskem.

Ne glede na to pa se obe okupacijski oblasti že sedaj ponašata tako, kakor da bi bil nasprotnik ne le politično strt, temveč tudi vojaško popolnoma uničen. Samo na tej predpostavki sta se namreč mogli Rusija in Nemčija sporazumeti o demarkacijski črti, ki naj loči njuni vojski kot zasebni oblasti v obeh delih Poljske. O tem sta se obe državi sporazumeli, še preden sta njuni vojski dejansko dosegli stik na dogovorjeni črti, iz česar bi se dalo sklepati, da nastopa zlasti ruska vojska ne le v svojem imenu, v kolikor gre za zaščito Belorusov in Ukrajincev, temveč da si prisvaja tudi zastopstvo onega dela Poljakov, ki so vzhodno od črte Pisa—Bug—Visla—San, torej tudi nad ozemljem, ki ga do sporazuma vojaško še ni zasedla.

Po čl. 42 in 43 pravilnika, priključnega 4. haški konvenciji bi bilo to v nasprotju z določbami mednarodnega prava, kajti ozemlje se smatra za vojaško zasedeno šele, ko je postavljeno pod poveljstvo in oblast sovražne vojske in le, do koder sega ta oblast, medtem ko je dokončna prilastitev ozemlja mogoča samo v enem izmed naslednjih dveh primerov: 1. po popolnem vojaškem uničenju nasprotnika, odnosno popolnem zrušenju suverenosti premagane države ali 2. po prepustitvi ozemlja v mirovni pogodbi po vojni.

Toda za formalno razlago ruskega postopanja moramo smatrati naslednji odstavek v notni sovjetske vlade poljskemu poslaniku v Moskvi z dne 17. septembra: »Obenem bo vlada podvzela vse potrebne ukrepe, da reši poljski narod iz vojne, v katero so ga pahnil njegovi nespametni vladarji, ter mu zagotovi možnost mirnega življenja.« V tem odstavku je opredeljen cilj ruske intervencije tudi preko zasedbe beloruskega in ukrajinskega ozemlja. To svojo utemeljitev smatra ruska vlada za zadostno formalno upravičeno za sklenitev sporazuma z nemško vojsko mislijo o potegnitvi začasne demarkacijske črte med obema vojskama, nemško in rusko. Ker se vojne operacije na poljskem niti dejansko (s popolno predajo ostankov poljske armade) niti formalno (z dogovorjeno kapitulacijo, premirjem ali mirom) niso še končale, je samo po sebi razumljivo, da ne gre tu za dokončni odgovor obeh držav o politični meji, temveč samo za začasni dogovor o skrajni črti, do katere smeta iti obe armadi na poljskem ozemlju, dokler se z dokončnim dogovorom ne postavi dokončna politična meja, ki se seveda lahko ujema s sedanjo vojaško razmejitevjo.

V naslednjih sestavih bom vojaško okupacijo obrazložil v podrobnostih, primerjajoč mednarodna pravila o njej z dejanskim položajem na Poljskem.

Scrutator

"JUTROVA" POSVETOVALNICA

Davčna

»Zdravnik« — Na Vaše vprašanje Vam na kratko sporočamo, da so zdravniška potrdila v smislu zakona o zatiranju spolnih bolezni zavezana taksi po tar. post. 3. in 4. taks. zakona (20 din). § 9. zakona o zatiranju spolnih bolezni sicer odreja, da so zdravniški dolžni, izdajati siromašnim osebam potrdila brezplačno, s čimer pa se ni rečeno, da se smejo ta potrdila izdajati brez takse. (Razpis fin. min., odd. za davke z dne 8. VIII. 1934, št. 63.872).

M. B. — R. V. V društvenem lokalnem namravate točiti alkoholne pijače na drobno. Kaj Vam je storiti, da pridobite točilno pravico? — Po čl. 9. pravilnika za izvrševanje določb tar. post. 62. taks. zakona podeljuje pristojna finančna direkcija pravico za točenje alkoholnih pijač na drobno v zaprtih društvenih klubih, kazin, čitalnicah in temu podobno, kamor imajo pristop samo člani in po članih vpeljeni gosti, samo, če so priložena dotični prošnji tudi po pristojnem oblastvu odobrena društvena pravila.

M. Č. — G. R. Na tleh, kjer je še pred tremi leti stal vinograd, pa ste ga opustili, nameravate ponovno zasaditi trto. Čuli ste, da predvideva zakon o neposrednih davkih v takšnih primerih glede semljarne izveste olasti. Kakšno so te olasti? — Čl. 11. zak. o neposrednih davkih določa, da uživajo začasno oprostitev zemljarine med drugim tudi vinogradi, če se napravijo na vinogradskih tleh z domačim vinsko trto na odobreni podlogi in sicer za štiri leta. Ta zakonska določba bi se po našem mnenju nanašala na Vaš primer. Vendar pa pri tem opozarjamo, da se zahteva v vsakem konkretnem primeru oprostitev mnenje kmetijskih drž. organov, ali se je cepila trta na odobreni podlogi. Oprostitev ni dopustna, če se v obstoječem vinogradu nam zasajajo nove trte med puščenimi starimi.

»Srečolov« — Pri zadnji društveni veselici ste pridelali srečolov, pozabili pa niste izposlovati dovolitev. Tudi predpisane takse niste plačali. Sedaj imate sitnost s finančno kontrolo. Kakšne posledice Vas čakajo? — Po tar. post. 99. č. taks. zakona je plačati za prošnjo in dovolitev srečolova takso v znesku 50 din. Točka 14. čl. 105. taks. in pristojbi. pravilnika k navedeni tarifni postavki pa določa, da se obsojdi vsak, kdor priredi srečolov, preden dobi zanj odobreno prednalo plača takso, poleg redne takse še na trikratni znesek te takse kot kazni.

A. P. — Lj. — Na Vaše vprašanje Vam odgovorjamo z določbo čl. 92. izvršilne uredbe, po katerem je treba ob vsakem ugovoru in sporu, ki bi se razvil v konkurnem postopanju glede zakonske zastave pravice države ali glede prej izvršene ruševni ali predznanbe, znanjabe odn. intubulacije pridobitvenih pravic ali glede prvenstva državnih terjatev ob razdelitvi konkurne mase izposlovati navodila ali neposredno intervencijo pristojnih organov državnega pravobranilstva. Pri tem pripominjamo, da sme konkurno sodišče odločati glede javnih terjatev samo o vrstnem redu terjatev. (Čl. 93. zak. uredbe).

Isti. — V svojem pismu ne navajate, za kakšno novo nastalo davčno obveznost gre. Zato Vas opozarjamo na določbo čl. 105. zak. o neposrednih davkih, ki veli: »Če nastane davčna obveznost med davčnim letom, se preda davčna prijava v roku in na način, kakor je določeno za dotično davčno obliko v tem zakonu, v ostalih primerih pa v 15 dneh od dne, ko je nastala davčna obveznost. Davčni zavezanec mora priložiti davčni prijavi ali na poseben poziv davčnega oblastva naknadno predložiti tudi vse druge podatke, ki so potrebni za pravilno odmero davka.« Točneje pojasnilo si pridružujemo, čim nam sporočite, za kakšno novo nastalo davčno obveznost gre v Vašem primeru.

F. C. — M. — Iz inozemstva prejimate od nekega podjetja, v katero ste vložili del obratnega kapitala, 8% obresti. Vprašujete nas ali morate ta dohodek radi odmere rentnine prijaviti. — V smislu pravilnika k čl. 60. zak. o neposrednih davkih so zavezane rentnini vse obresti, rente in podobni ponavljajoči se prejemki in dividende iz inozemstva, razen če se plačuje na te dohodke donosi davek v inozemstvu in če obstoji reproduciteta. Po čl. 66. zak. ni plačevati rentnine na obresti in rente, ki jih kdo dobiva iz inozemstva, samo takrat, kadar dotična oseba dokazuje, da plačuje na te obresti in rente neposredni davek v inozemstvu. Če se na te dohodke v inozemstvu davek ne plačuje, so zavezani plačevanju davka pri nas, ako obremenja tudi dotična država take dohodke z območja naše kraljevine. Če izplačuje obresti ali rente podružnica pri inozemskem podjetju, so tak prejemki v vsakem primeru zavezani obremenitvi.

K. F. — Lj. — Vaš sin študira privatno in želi položiti ob koncu tekočega šolskega leta izpit za 5. in 6. gimnazijski razred. Kakšno takso boste morali plačati za ta izpit? — Po tar. post. 317. taks. zakona je plačati za dovolitev, da smejo dijaki, ki so se učili privatno, opravljati izpit na srednjih šolah za višje razrede 60.—din. Če se kdo prepusti k izpitu za več razredov ali za en razred in k tečajnemu izpitu, se pobere ta taksa za vsak razred in za vsak tečajni izpit. Vse ostale podrobnosti izveste pri ravnateljstvu dotičnega šolskega zavoda.

»Zagrebe« — Šele s pismom z dne 18. t. m. ste nas naknadno obvestili, da stoji Vaša hiša v letovišnem okolišu in da uživa kot nova zgradba davčno olajšavo v smislu t. II. čl. 37. zak. o neposrednih davkih. Vprašujete nas, kako se smejo kmetijske zgradbe, stoječe v letovišnem okolišu, obdavčiti in kakšna razlika je med kmetijsko zgradbo, ki stoji zunaj rejskega linije in ono, ki stoji znotraj rejskega linije. — Med novimi zgradbami, ki uživajo davčno olajšavo v smislu t. II. čl. 37. zak., pa najsi stoji zunaj ali znotraj rejskega linije, ni prav nobene razlike. Tudi činjenica, da ste kmetovalec, pri tem ne pride v poštev, ker sami trdite, da Vam je priznana davčna olajšava samo z ozirom na novo zgradbo in se kmetovalec zgradbe v krajih, ki so proglašeni za zdravilišča (letovišča) obdavčijo po čl. 37. I. Ker sob ne oddajate, je merodajna za odmero zgradarine najemna vrednost. To pa določa davčna uprava na lastnem preudarku, kadar je mnenja, da jo je davčni zavezanec preizkušeno napovedal. Ako bi šlo za staro zgradbo, ki ne uživa davčne olajšave, bi plačevali od njene najemne vrednosti 12% osnovni davek s pripadajočimi avtonomnimi dokladi in

dopolnilnim davkom, dočim je zavezana nova stavba samo 12% davku brez ostalih dajatev. Ker smo o tej stvari na tem mestu že ponovno razpravljali, Vam nujno svetujemo, da se — še preden vložite pritožbo — radi podrobne informacije javite pri davčni upravi v R., ki bo na Vašo zahtevo sprejela tudi pritožbo na zapisnik.

Pravna

»Metlika« — Službojemalec zahteva po zapustitvi službe plačo tudi za tritedensko dobo, ko je bil iz važnega razloga odsoten iz službe. — Vašemu trgovskemu pomočniku priteče vsakokrat plača, ki jo zahteva za dobo treh tednov, ko je bil radi orožnih vaj, torej iz važnega razloga zadržan, da bi vršil svojo službo. Službojemalec te odsotnosti ni sam zakrivil, zato mu gre zahtevana plača. Zahtevek na plačo je uveljaviti zoper Vas tekem treh let, ker po tem času zastara.

L. Z. St. Ali je veljavna oporoka. — Oporoka, ki jo je dal zapustnik napisati drugi osebi, mora biti lastnorodno podpisana od njega. Dalje je moral izrecno izjaviti pred tremi zmožnimi pričami, od katerih morata biti vsaj dve hkrati prisotni, da je dotični spis njegova poslednja volja. Vse tri pričice se morajo podpisati in poleg podpisa pristaviti, da so bile navzoče kot pričice. Njih podpis mora biti na listini sami, znotraj ali zunaj, ne pa morda na zavoju, v katerem je oporoka. Ni pa potrebno, da bi pričice poznale vsebino oporoke. Ker je zapustnik na tak način razpolagal samo s polovico svojega premoženja, bo nadaljna polovica pripadala njegovim zakonitim dedičem, to je zakonitim otrokom in preživljevam zakoncu. Zakonec bo dedoval eno četrtino, otrok pa ostale tri četrtine. Razen dednega deleža gre preživljevam zakoncu, če deduje poleg zapustnikovega otroka, na preimčinah toliko, kolikor je njemu samemu potrebno.

R. E. Koliko so notirali razni denarji leta 1914. na čirski borzi. — Avstroogrske Kron 100 je veljalo leta 1914. ob izbruhu svetovne vojne na čirski borzi šv. Frs. 104.79, Ltl 100, je notiralo šv. Frs. 99.45. En Napoleonov zlatnik za šv. Frs 20 je danes vreden din 350. Srbski dinar v letu 1914. na čirski borzi sploh ni notiral, zamenjavalo pa se je en srbski dinar v pokrajini bivše Avstroogrske po 92 vinarjev. Po konvenciji Latinske unije je bila določena zlata podlaga tako, da se je zaračunavalo šv. Frs 20 z 6.45 gr čistega zlata, Kr. 20 pa z 6.78 gr čistega zlata.

J. A. Vprašujete, katere občine ste član. — Na službenem mestu, ki je bilo na kraju bivše Ogrske, niste avtomatično pridobili članstva dotične občine, ker niste dočakali dobe, niti vložili tozadevne prošnje. Ker ste se po upokojitvi preselili iz ogrske občine nazaj v rojstno občino, ste ostali občan rojstne občine še nadalje, ker občanstva v kaki drugi občini sploh niste pridobili. Kot jugoslovanski državljani in naš državni upokojenec ste pristojni v rojstno občino. Ako Vam rojstna občina odreka občanstvo, se pritožite na sresko načelstvo, ki bo prošnji gotovo ugodilo, čim so Vaši podatki, ki ste nam jih sporočili, resnični.

K. K. Lj. C. Ali se smete seliti na stroške hišnega lastnika, ker Vam dolguje večjo vsoto za ukradeni Vam električni tok. — Hišnega lastnika morete prijaviti varnostnim oblastem (policiji ali žandarmeriji) ali pa naravnost državnemu tožilstvu, da Vam je s prikličitvijo svojih luči na Vaš električni števec krađel električni tok. Ze tekem kazenskega postopanja smete prijaviti škodo in zahtevati plačilo v denarju. Tako plačilo bi Vam bilo prisojeno v kazenskem postopanju, ako bi bila višina Vaše škode nedvomno ugotovljena. V nasprotnem primeru bi morali Vaš zahtevek uveljaviti s posebno pravdo in bi Vam bilo v civilnem postopku priznano toliko, kolikor bi mogli dokazati škodo; v primeru, da bi ne bilo možno ugotoviti točne višine, jo bo določil sodnik, morda tudi po zaslišanju zvedencev. Dokler Vam še ni znana niti prisojena višina Vaše škode, je ne morete pobotati s kako lastnikovo terjatvijo, niti ne morete naročiti prevoznika za selitev na njegove stroške. Kar ste lastniku dolžni, morate plačati njegovemu odvjetniku, ako ga je on pooblastil v to in Vam je bilo to tudi sporočeno. Izpolnite torej svoje obveznosti proti hišnemu lastniku, pozneje pa uveljavite zoper njega svoje zahteve.

»Razočaranec izpod Kalniških planincev«. Kateri od zakoncev bi dobil pravico do otroka ob ločitvi zakona. — Ako bi se z zakonskim drugom ne mogla sporazumeti glede otroka, bo smela otrokova mati pridržati otroka in ga vzgajati ter ga ji ne sme odvzeti. Zalagati boste morali tudi zanj oskrbne stroške. Ako bi bil pa otrok blagor v nevarnosti vsled slabe materine vzgoje in če bi ga hotela izročiti novemu tujim ljudem, ste pa kot otrokov oče dolžni ločiti otroka od matere in ga vzeti k sebi ali pa ga spraviti kam drugam varno in dostojno.

Isti. — Kakšne dolžnosti ima zakonci do žene ob ločitvi. — Tudi v tem primeru je merodajen predvsem sporazum med zakoncem ob ločitvi. Ako bi se ne mogla sporazumeti in bi v ločitveni pravdi dokazali izključno ženi krivdo na ločitvi, ji niste dolžni plačevati ničesar za preživnino. Vse to bi pa moralo ugotoviti in izreči sodišče s sodo. Ob ločitvi sme bivši zakonski drug odnesti iz stanovanja na preimčinah le to, kar je njegova izključna last, kar je sam prinesel v zakon ali pa tekem zakonske skupnosti nabavil na svoje stroške.

O. H. Lj. Radi bi postali privatist na srednji strokovni šoli. — Vprašajte na zavodu, kamor želite vstopiti kot privatist, pa Vam bodo razložili vse podrobnosti. Ni nikakega zadržja v Vašem primeru, da ne bi mogli študirati privatno in polagati izpitov. Za napredovanje v državni službi bo pa predvsem merodajno, kdaj Vas bodo po državnih izpitih po privatnem študiju prevedli na višjo skupino, iz katere dalje bi mogli nato napredovati po predpisih uradniškega zakona.

P. D. Šm. P. Radi bi vedeli, ali šteje dvoletna zdravniška praksa na deželi med volontersko zdravniško službo. — Opravljanje pripravniške volonterske zdravniške službe je sedaj urejeno z uredbo, ki je izšla v Službenem listu dne 16. IX. 1939. v 74. kolu Službenega lista. Istotam je izšla uredba o zdravniški službi na deželi, katero uredbo je sprejel ministrski svet v svoji seji od 15. VIII. 1939. Glasom teh

dveh uredb ni možno istovetiti pripravniške — volonterske zdravniške službe z zdravniško službo na deželi in je torej ne boste mogli všteti, kot zaželeno. Svetujemo Vam, da si nabavite dotični Službeni list (kos 74. od 16. IX. 1939.), pa proučite obe uredbi, ki Vas zanimata.

Anton E. Dobje naj sporoči točen naslov. Pošta vrača pismo čed, da je odpoval.

Zdravniška

R. B. D. S. Z ozirom na datum zadnje menstruacije, je pričakovati poroda okoli 10. maja prihodnjega leta. Težave, ki jih imate, spadajo v okvir nosečnosti. Poskusite zaenkrat uživati samo tisto hrano, ki jo prenesete. Če bi le preveč oslabele, bo potrebno iti za nekaj časa v bolnico. Dvomi namreč, da bi bilo zdravljenje v domačem miljeju uspešno, ako bi se bruhanje še stopnjevalo.

Terapija N. 20: Kot posnemam iz vašega pisma, ste sami sebi postavili diagnozo sifilisa in ste se tudi sami zdravili s injekcijami. V primeru, da imate res sifilis, je vaše doseganje zdravljenja popolnoma nezadostno in enako ničli. V ostalem pa na podlagi vaših znakov sploh dvomim, da imate spolno bolezen. Svetujem torej, da se ne mešate v stvari, ki jih ne razumete in da gresite nemudoma k specialistu za spolne bolezni, da vas pregleda. To bi morali storiti že prej, ne pa da mogoče popolnoma brez potrebe mučite sami sebe!

P. O. Popolnoma nemogoče je, da bi Vam na tem mestu mogel zadovoljivo in izčrpano pojasniti problem, ki vas teži. Svetujem torej, da se obrnete na vašega zdravnika. Samo toliko lahko rečem, da pridejo tu vpoštev hormonski preparati in pomirjevalna sredstva.

Tatjana: Vaša hčerka bole haže 6 mesecev na oslovskem kašlju. Napadi kašlja še sedaj niso ponehali. — Ker ste verjetno poskušali že vse sredstva, vam svetujem kot zadnje, da vendar premenite vrsto, vkljub temu, da ste na deželi. In sicer svetujem, da gresite z otrokom v višino 500—700 m. Poleg tega uporabljajte zdravila, ki so se dosedaj pokazala kolikortoliko uspešna. — Glede ostalega se obrnite na specialista za kožne bolezni. Kot zdravljenje bi prišlo vpoštev eventualno obsevanje z rentgenovimi žarki.

**Ne kupujte mačka v ureči!
Ne pijte kisle vode, ne da bi pazili, katero pijete!**

Vaše zdravje je toliko vredno — da zahtevate

Radensko

tisto z rdečimi sreci,
našo najboljšo mineralno vodo
izrecno
v originalnih steklenicah!

Dravlj: Prosite za pojasnilo, kakšni so znaki spolnih bolezni pri ženskah? Vsled nedostatka prostora ne morem odgovoriti izčrpano na to vprašanje. Najbolje bi bilo, da si nabavite tozadevne knjige, ki obravnavajo ta problem. Tako poljudno pisano knjigo, dobite v vsaki večji knjigarni.

Nakaza: Rumenkaste pege na vekah so se vam vkljub izganjanju zopet ponovile. — Verjetno bo treba to proceduro ponoviti. Operacija je včasih nemogoča. Pojdite nazaj k okulistu, ki vas je zdravil doslej.

E. T. Ptuj: Imate vsak dan otekle noge, zlasti pozimi, ker trpite tudi na ozeblinah. — Najbolj verjetno se mi zdi, da je temu vzrok oslabele srca. Z ozirom na dejstva, ki jih opisujete, vam priporočam, da gresite v kako večjo bolnico v svrhu točne preiskave, in zdravljenja. Poleg možnosti, da imate oslabele srce, so seveda še tudi druge n. pr. ploske noge, kronično vnetje žil itd.

17-letni: Ob vlažnem vremenu dobite na izpostavljenih mestih nekaj izpuščaj. Billi ste že pri raznih specialistih, pa brez uspeha. — Ako vam niso specialisti pomagali, ki so vas imeli priliko videti, kako naj vam pomagam jaz na daljavo? Mislim, da ste malo preveč neučakan in preveč nepotrežljivi. Svetujem, da se držite navodil specialista, ki vas je videl in bo torej znal vašo bolezen bolje presoditi in zdraviti, kot jaz na daljavo.

Bočočnost A. D.: Na podlagi znakov, bi lahko z gotovostjo trdili, da ste noseči in sicer v 4. mesecu. Zdravniška preiskava bi sigurno ugotovila, da li je ta domneva upravičena, ali ne? Pojdite torej k zdravniku!

Eka L.: Verjetno gre v vašem primeru za mišični revmatizem. Nadaljujte še nadalje s toplimi obkladki. Proti bolečinam pa vzemite eno izmed sledečih sredstev: istopirin, aspirin, piramidon.

I. S. Zagreb: Najboljše zaščitno sredstvo zoper komarje je mreža iz organtina na oknih. Namestite torej take mreže po vseh oknih, da ne morejo novi komarji v stanovanje. Preostale komarje pa uničite. Ako se nahajajo v bližini stanovanja kakla legla komarjev (luže) jih je treba zasuati. — Glede vašega sina priporočam pretežno rastlinsko hrano in skrb za dobro prebavo. Obraz na naj si umiva večkrat z žveplenim milom.

M. M. Ptuj: Verjetno gre za kroničen proces v nosu, vsled česar je popolnoma uničena sluznica. Dvomim, da bi se dalo doseči kaj prida ušesom. Obrnite se za vsak slučaj na kakkega specialista za nosne bolezni.

Jabolčni sok

J. S. Zagreb: Kako naj ravnam s sadjevom, da ne bo prevrel in da ostane sladak? Priprava jabolčnega soka obstoji v tem, da v sladkem moštu preprečite vrenje. V moštu morate torej uničiti kvasice, ki vrenje povzročajo. Najprimernejši in najboljši način za to je segrevanje mošta na visoko temperaturo, t. j. pasteriziranje mo-

šta. Če mislite napraviti manjše količine sadnega soka v steklenicah, potem dajte mošt izpod presebe takoj v steklenice, te pa v večji lonec s vodo. Vodo segrejte na kakih 70 do 75 stopinj in jo držite pri tej temperaturi oca pol ure. Seveda morajo biti steklenice prej dobro oprane v vroči vodi s sodo, splahnjene in namakane vsaj 24 ur v čisti vodi. Ko je pasteriziranje gotovo, morate steklenice takoj zamašiti s novimi 3 do 4 cm dolgimi plutastimi zamaški, ki ste jih prej 24 ur namakali v čisti vodi in kuhali četrt ure. Steklenice obrnite z zamaškom navzdol in ko se ohladijo, jih zaparafinirajte. Na to jih položite v hladen prostor v vodoravni legi. Če pa hočete pripraviti sadni sok v sodu, morate sod prej temeljito oprati, dobro zažveplati in spet oprati. Vanj vlijete vroč mošt, ki ga lahko pasterizirate kar v brzoparilniku (opozarjamo vas, da mošt ne sme priti v dotik z železom!) Mošta ne smete segreti preko 80 stopinj C. Odprtino v sodu očistite s špiritom, prav tako veho in sod zaparafinirajte. Za točenje sadnega soka iz sode se dobijo posebne pipe.

Breskev G. L.

M. K. G. L.: Postavljate celo vrsto vprašanj o breskvi — o sortah, ki se dobe, času saditve, zemlji za breskve, breskvinih divjakih itd.

Nekateri priporočajo sadno breskev že jeseni in vas je morda to tudi napotilo, da ste se zdaj obrnili na nas. Vendar je za naše podnebne razmere prikladnejša sadna breskev zgodaj spomladaj, februarja, najkasneje začetek marca. Zemljo za sadno breskvo morate pripraviti že jeseni, ker breskev s pridom uspeva le na dobro obdelani, odprti zemlji. Najprimernejša je lahka peščena, laporasta zemlja s mnogo apna. Jeseni izkopljite jame široke kak poldrug meter in globoke do pol metra. Pognojite dobro s hlevskim gnojem, kalnitom in Tomaževo žilindro. Breskovi divjaki za sadno niso primerni, ker morajo biti prej cepljeni s kako dobro sorto in boste morali predolgo čakati na sad. Svetujemo vam, da se obrnete na kako dobro drevesnjo, ki vam bo o pravem času dobavila dreve. Veliko zalogo raznih sort ima drevesnica Dolinšek v Kamnici pri Mariboru. Svetujemo vam sledeče dobre sorte: Rane (zori julija); Aruden rdeči, Waterloo (pri obeh se meso drži koščice) in Elbertovo poletno. Srednje sorte (zori avgusta): Halleova letna, Rdeča Magdalena, Mignon de bell, in pozne elitne namizne sorte: Halleova jesenska, Elberta, Kraljica vrtov. — Po opisu, ki ga podajate, je za vašo sorto nemogoče dognati ime, pokažite jo kakemu bližnjemu pomologu.

Pomladna zelenjava

M. V. M. S. Tožite, da ste vsako pomlad odvisni od nakupa drage zelenjave v mestu. Ker imate sončen vrt kakor je razvidno iz vašega dopisa, vam pač ni treba biti odvisni. Še vedno je čas, da posejete zimsko špinato, motovilce ali radič. Do zime taka zelenjava doraste in pod snegom prav dobro prezimi. Ko sneg skopne je še vedno nevarnost pozebe, tedaj pokrijte zelenjad s slamo, kompostom ali suhim gnojem. Razume se, da bodo vaše kokoške vse sproti pojedle, če jih pustite na vrt.

Sagov žele

P. S. Celje. Zrno, o katerem pišete je jedilni škrob za kuhanje in ne sadni žele. Sicer dobite tudi škrobovo zrno pod imenom »sagot«, ki mu je primešan ta ali oni sadni sok. Take vrste, oziroma mnogo bolj žele pripravite najlažje sami, če mešate škrob s sadnim sokom. Pripravi se takole: skuhajte breskve, slive ali hruške in nato zmeečkane pasirajte. Mezgo kuhajte dalje, da se precej vode povre. Ko je napol gosta, pridajte na 1 liter 1 do 2 žlici sagovega zdroba in par žlic sladkorja. V nekaj minutah se škrob raztopi in mezza je gosta in trda, kot žolca. Te vrste žele se drži več dni, če je hranjen na hladnem mestu. Zauživajte se z mlekom, kot žganc in je odličnega okusa. Poskusite, ne bo vam žal.

ŠAH

Poročilo o zaključku Olimpijade v Buenos Airesu javlja, da je zmagala v tekmovalstvu za moštveno svetovno prvenstvo Nemčija s 36 točkami iz 56 možnih. Na drugem mestu je Poljska s 35½, na tretjem Švedska s 35. Nepopolno poročilo daje za enkrat za ostale države samo vrstni red, ki je naslednji: Argentina, Estonija, Češka, Holandska, Letiska, Palestina,

Francija, Čila, Litva, Kuba, Brazilija, Danska. Razvrstitev prvih mest je po odločitvi Zedinjenih držav izpadla približno v smislu pričakovanj. Argentina je imela na domačih tleh nekoliko lažje stališče, vendar je že tudi na zadnjih olimpiadah v Evropi argentinsko moštvo imelo lepe uspehe. Rezultat Estonske gre gotovo na račun Keresa. Francija je kljub dr. Aljehinu močno zaostala. — V tolažilnem turnirju je zmagala Norveška. Drugi je Urugvaj, tretja Bolgarija.

Damsko svetovno prvenstvo je seveda zopet osvojila ga. Menchik-Stevensanova.

Z olimpijade je naslednja partija.

CARO - KANN.

Bel: dr. Aljehin (Francija) —

Črni: Eliskases (Nemčija).

1. e2—e4 c7—c6

2. d2—d4 d7—d5

3. e4:d5 c6:d5

4. c2—c4 Sg8—f6

5. Sbl—G3 e7—e6!

Običajno igrajo tu Sc6. Toda po 6. Lg5 mora črni potem vendarle vleči e6 in zapreti svojega damskega lovca. Poteza v partiji je najbrž boljše. Črni si pridržuje možnost, da razvije damskega skakača na d7. Prednost pri tem je, da je izgubil na vrednosti sicer zelo nevarni manevar c4—c5, ki ga sedaj lahko črni parira z b7—b6. Če stoji skakač že na c6, to ni možno, ker črni na pr. po 5... Sc6, 6. Lg5, e6, 7. Sf3, Le7, 8. c5, 0—0, 9. a3, b6, 10. b4, nima možnosti a7—a5, radi 11. b5 itd.

6. Sg1—f3 Lf8—e7

7. c4:d5

Priznanje, da ni mogoče doseči prednosti. Na pr. se kraljevim lovcom sledi d4: in bel izgubi tempo.

7. — Sf6:d5

Enostavneje je vsekakor ed5:

8. Lf1—b5+ Lc8—d7

9. Lb5:d7+ Sb8:d7

10. Sc3:d5 e6:d5

11. Dd1—b3 Sd7—b6

12. 0—0 0—0

13. Lc1—f4 Le7—d6

14. Lf4:d6 Dd8:d6

15. Tt1—e1 Ta8—c8

16. Ta1—c1 h8—h6

17. Sf3—e5

Bel ima minimalno prednost: aktivnejšega skakača. Črni skakač je vezan na obrambo točk b7 in d5. Ob precizni obrambi pa bi partija pač morala končati remis.

17. — Tc8—c7

18. g2—g3 Tt8—b8

19. Tc1:c7 Tc8:c7

20. Db3—b3 Sb6—d7

Črni igra očividno na remis, pa bi hotel menjati čim več figur. Toda s potezo v partiji dopusti belemu nekaj napada in oblast nad e-linijo. Pravilno je bilo Tc8, čeprav je pozicija belega tudi potem nekoliko aktivnejša.

21. Se5:d7 Tc7:d7

22. Te1—e8+ Kf8—h7

23. h2—h4! a7—a6

24. Db5—e2 Td7—d8

25. Te8—e7 Td8—d7

26. Te7—e5 g7—g6

27. h4—h5! Dd6—f6

28. De2—e3 Dd6—d6

29. De3—b3 Td6—b6

Črni je primoran k razpletu, ki mu pušča nekoliko slabšo končnico.

30. h5:g6 Df6:g6

31. Db3:d5 Tb6:b2

32. Te5—f5 Tb2—b5</